

Somero kirjamesuilla 2013

Someron kaupunki

Tilinpäätös

2013

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Kaupunginjohtajan katsaus	2
2.	Kaupungin hallinto	3
	2.1. Kaupunginvaltuusto.....	3
	2.2. Kaupunginhallitus.....	4
	2.3. Toimielimet.....	5
3.	Taloudellinen kehitys	6
	3.1. Yleinen taloudellinen kehitys.....	6
	3.2. Oman talousalueen kehitys.....	7
	3.3. Olennaiset toiminnan ja talouden muutokset	8
	3.4. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	9
	3.5. Kaupungin henkilöstö	10
	3.6. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	10
	3.7. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä	11
4.	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	12
	4.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	12
	4.2. Toiminnan rahoitus	13
	4.3. Rahoitusasema ja sen muutokset.....	16
	4.4. Kokonaistulot ja –menot.....	18
5.	Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	19
	5.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä.....	19
	5.2. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	20
	5.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	21
	5.4. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	23
	5.5. Konsernin henkilöstömäärä	27
6.	Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasa-painottamista koskevista toimenpiteistä.....	27
7.	Talousarvion toteutuminen.....	28
	7.1. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.....	28
	7.2. Käyttötalousosan toteutuminen.....	73
	7.3. Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	76
	7.4. Investointiosan toteutuminen.....	79
	7.5. Rahoitusosan toteutuminen.....	86
	7.6. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	88
8.	Tilinpäätöslaskelmat.....	90
9.	Tilinpäätöksen liitetiedot.....	98
	9.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	98
	9.2. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	98
	9.3. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	99
	9.4. Tasetta koskevat liitetiedot	102
	9.5. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	106
	9.6. Henkilöstöä tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot	107
	Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista	108
	Tilinpäätöksen allekirjoitus	109

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2013 oli Someron kaupungille taloudellisesti hyvä vuosi. Talousarviossa esitettyihin ennakko-odotuksiin nähden kaupungin tulosta voi luonnehtia jopa huikeaksi. Vuosikate oli 4,7 miljoonaa euroa positiivinen ja tilikauden ylijäämä 2,5 miljoonaa euroa.

Hyvän tuloksen taustalla ovat pääasiassa kaikilla toimialoilla toteutunut menokuri ja edelliseen vuoteen nähden lähes 12 % kasvaneet verotulot. Someron kohdalla kuntien keskimääräisen verotulokasvun huomattavasti ylittäneen kasvuprosentin taustalla on luonnollisesti myös kunnallisveroprosenttiin tehty 0,5 prosenttiyksikön korotus. Lisäksi Somero, kuten kaikki muutkin kunnat, hyötyi vuodenvaihteen verotulotilitysrytmin muutoksesta ja kuntien jakoosuuden muutoksesta suhteessa muihin veronsaajiin.

Koko kuntakenttää värittivät valtion kuntarakenne- sekä sosiaali- ja terveystalouden uudistuksiin tähtäävien lainsäädäntöhankkeiden eteneminen. Somerolaisittain toiminnallisesti suurimman huomion vuonna 2013 veivät kuitenkin Kiiruun koulukeskuksen lopullisesti kärjistyneet sisäilmaongelmat, jotka johtivat nykyisen koulukeskuksen purkupäätökseen (joka on valituksenalaisena hallinto-oikeudessa alkuvuonna 2014), mittaviin väistötalohankintoihin ja uuden koulukeskuksen rakentamispäätökseen. Lisäksi valtuusto päätti kouluverkkoosuunnitelmasta, joka supistaa lähivuosina merkittävästi perusopetuksen alueellisten toimipisteiden määrää.

Merkittävänä perusturvapalveluinvestointina aloitettiin Lamminniemen alueelle vuonna 2014 valmistuvan tehostetun palveluasumisen 60-paikkaisen yksikön rakentaminen. Lisäksi koko toimialaa koskien kaupunki osallistui Forssan seudun kuntien kanssa Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän perustamissuunnitteluun, osaltaan siten varautuen perusturvapalvelujen lainsäädännölliseen pakkoon perustuvaan alueellistamiseen vuonna 2017. Tästä suunnitelmasta erillisenä organisaatiomuutoksena kaupungin ympäristöterveydenhuollon palvelut siirtyivät silloiseen FSTKY:n organisaatioon 1.1.2013 alkaen.

Elinkeinojen ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen toimialoilta on nostettavissa esiin Harjun teollisuusalueelle valmistunut uusi yritysten vastaanottohalli sekä Harju-Härkälä II ja Kultelan kaavahankkeiden valmistelun ohella tehty päätös keskustan osayleiskaavatyön aloittamisesta.

Vuoden 2013 kaltaiseen taloudelliseen tulokseen on tulevina vuosina erittäin vaikeaa yltää. Tähän vaikuttavat erityisesti Someron kannalta erittäin epäedullisesti etenemässä oleva valtionosuusuudistus, edellä mainitut suurinvestoinnit ja niihin liittyvät toimitilajärjestelyt, vanhuspalvelujen kysynnän ja tarjonnan lisäys sekä tilinpäätöskirjan luvusta 3 tarkemmin ilmenevä taloudellisen toimintaympäristön yleinen vaisu kehitys.

Edellä mainitut tekijät lisäävätkin edelleen vaatimuksia terästää organisaatiossamme tapaa, jolla järjestämme asukkaillemme ennen kaikkea toimivat peruspalvelut, sekä lisäksi niitä tukevat, laskevaa väestökehitystä tukevat vetovoimapalvelut. Toimintavuonna aloitetulla kaupungin strategiapäivitystyöllä linjataan tätä tapaa.

Kaupungin koko henkilöstöorganisaatio ja ensimmäiselle toimintavuodelleen uudistuneet luottamushenkilötoimielimet ansaitsevat kiitoksen vuoden 2013 hyvästä tuloksesta ja toiminnasta. Yhä sujuvampi yhteispeli niin henkilöstö- ja luottamushenkilöorganisaation kesken kuin toimialojenkin välillä on avain menestykseen myös tulevina vuosina.

Somerolla 13.3.2014

Sami Suikkanen
kaupunginjohtaja

2. KAUPUNGIN HALLINTO

2.1. Kaupunginvaltuusto 2013 - 2016

Kaupunginvaltuuston jäsenmäärä on 35 ja se jakaantuu seuraavasti:

KESK	16
KOK	7
SDP	6
PS	4
VAS	1
VIHR	1

Someron kaupungin valtuustoryhmät ja jäsenet vuonna 2013:

Suomen Keskustan valtuustoryhmä

Ahlbom Kari
 Gustafsson Riikka
 Kesäniemi Hannu
 Koivu Arto
 Koivuniemi Ilkka
 Kurvinen Jani
 Lehtimäki Jarno
 Mikkola Niina
 Pirttilä Tero
 Pöri Taru
 Roto Matias
 Ryhtä Riitta
 Salo Juha
 Tuomisto Heikki
 Virtanen Mikko
 Älli Mikko

Kansallisen kokoomuksen valtuustoryhmä

Fonsell-Laurila Kati
 Ilmonen Timo
 Laurén Leena
 Manni Eero
 Munter Hanna
 Mäki-Teeri Markku
 Vasama-Kakko Kaisa

Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

Elo Jouko
 Kotti Antti
 Kujansuu Antti
 Lehtinen Riitta
 Leppälä Sirkka-Liisa
 Linnainmaa Pihla

Perussuomalaisten valtuustoryhmä

Härkönen Matti
 Kultanen Matti
 Nurmi Janne
 Sorva Jukka

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä

Lehtinen Heikki

Vihreät

Kyyrä Juha-Matti

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajat 2013

Puheenjohtaja Kurvinen Jani (KESK)
 1. varapuheenjohtaja Leppälä Sirkka-Liisa (SDP)
 2. varapuheenjohtaja Manni Eero (KOK)
 3. varapuheenjohtaja Mikkola Niina (KESK)

Kaupunginvaltuuston kokoukset:

Kaupunginvaltuusto kokoontui 8 kertaa vuoden 2013 aikana.

2.2. Kaupunginhallitus 2013 - 2014

KESK	Koivuniemi Ilkka
KESK	Kyyrä Jaana
KESK	Pirttilä Tero
KESK	Pöri Taru
KOK	Fonsell-Laurila Kati
KOK	Mäki-Teeri Markku
SDP	Kotti Antti
SDP	Lehtinen Riitta
PS	Härkönen Matti

Kaupunginhallituksen puheenjohtajat:

Puheenjohtaja Fonsell-Laurila Kati (KOK)
 1. varapuheenjohtaja Pirttilä Tero (KESK)
 2. varapuheenjohtaja Kotti Antti (SDP)

Esittelijä:

Kaupunginjohtaja Leo Haltsonen 30.9.2013 asti
 Vs. kaupunginjohtaja Hanna Saarni 15.9. – 30.9.2013
 Vs. kaupunginjohtaja Sami Suikkanen 1.10. – 31.10.2013
 Kaupunginjohtaja Sami Suikkanen 1.11. – 31.12.2013

Kaupunginhallituksen kokoukset:

Kaupunginhallitus kokoontui 24 kertaa vuoden 2013 aikana.

2.3. Toimielimet 2013 – 2016 (jäsenet vuonna 2013)

Keskusvaalilautakunta (5 jäsentä)

Majuri Inkeri (pj)
Kara Tuula (vpj.)
Sintonen Arto
Vesterinen Aarne
Yli-Rekola Eeva

Tarkastuslautakunta (5 jäsentä)

Roto Matias (pj.)
Lauren Leena (vpj)
Kulmala Silja
Moisander Visa
Ruuhilehto Taina

Elinkeinolautakunta (9 jäsentä)

Munter Hanna (pj)
Ryhtä Riitta (vpj)
Aalto Arto
Eeva Laura
Ilmonen Timo
Joosela Sonja 12.9.2013 asti
Kotti Minna 30.9.2013 alkaen
Kujansuu Antti
Kurki Kirsti
Lehtinen Heikki 4.3.2013 alkaen
Moisander Visa 19.2.2013 asti

Maaseutulautakunta (7 jäsentä)

Tuominen Paavo (pj)
Näykki Lasse (vpj)
Haho Eevi
Koskinen Olli
Kujansuu Antti
Pelto-Lampola Raili
Saksa Heli

Perusturvalautakunta (11 jäsentä)

Linnainmaa Pihla (pj.)
Rouhiainen Mirja (vpj)
Ahlbom Kari
Eloranta Heli 29.8.2013 asti
Kallio Anja
Karvonen Raimo
Kaunisto Jaakko
Latva-Äijö Jaana
Laurén Leena
Lindén Ari
Syrjälä Jarkko
Sorva Irma 30.9.2013 alkaen

Sivistyslautakunta (11 jäsentä)

Koivu Arto (pj)
Vasama-Kakko Kaisa (vpj.)
Alanen Timo
Joosela Sonja 30.9.2013 alkaen
Kaivonen Johanna
Kotti Minna 7.8.2013 asti
Kyyrä Juha-Matti
Laine Outi
Lehtimäki Jarno
Ojala-Sirro Irina
Palander Lassi
Saarinen Maija

Tekninen lautakunta (9 jäsentä)

Elo Jouko (pj.)
Salo Juha (vpj.)
Ilmonen Timo
Kankaanpää Sirkku
Lindström Jonna
Nurmi Janne
Tapio Maria
Teräväinen Anne
Älli Mikko

Ympäristölautakunta (9 jäsentä)

Kesäniemi Hannu (pj.)
Korpihuhta Ulla (vpj.)
Munter Hanna
Nuoritalo Totti
Ojala Sinikka
Rajala Sanna
Sorva Jukka
Veikkola Heikki
Virtanen Mikko

Tilivelvolliset

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kaupunginhallituksen, lautakuntien, johtokuntien ja toimikuntien jäsenet, kunnanjohtaja, konsernihallinnon johtajat sekä toimielinten alaisten tehtävälalueiden johtavat viranhaltijat (yleensä esittelijät).

Toimielimet ja niiden esittelijät:

Kaupunginhallitus:	Kaupunginjohtaja Leo Haltsonen 30.9.2013 asti vs. kaupunginjohtaja Hanna Saarni 15.9.- 30.9.2013 Kaupunginjohtaja Sami Suikkanen 1.10. – 31.12.2013 (vs. ajalla 1.10. - 30.10.2013)
Elinkeinolautakunta:	Kehittämispäällikkö Taija Ranta
Maaseutulautakunta:	Maaseutuasiamies Mari Pentti-Tuomisto
Perusturvautakunta:	Perusturvajohtaja Taru Nordlund
Sivistyslautakunta:	Sivistysjohtaja Laila Mäkelä
Tekninen lautakunta:	Tekninen johtaja Marko Mäkinen
Ympäristölautakunta:	Rakennustarkastaja Petri Vastamäki Ympäristönsuojelusihteeri Timo Klemelä Maankäyttöinsinööri Jyrki Virtanen

3. TALOUDELLINEN KEHITYS

3.1. Yleinen taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriön suhdannekatsauksen mukaan viime vuosien aikana odotukset euroalueen talouskasvun viriämisestä ovat osoittautuneet optimistisiksi. Viimeisin tieto toteutuneesta kehityksestä ja talouden toimijoiden odotuksia kuvaavat kyselyt viittaavat maltillisen kasvun käynnistymiseen. Tämän lisäksi kansainvälisessä taloudessa on laajem-
maltikin positiivista viirettä. Suomen talouden kohdalla tilanne taas näyttää synkältä. Brutto-
kansantuote ei ole supistunut kevään jälkeen, mutta kasvuun ei ole päästy kiinni. Sen seu-
rauksena talous supistui ennakkotietojen mukaan 1,4 % ja vuonna 2014 päästään vain
maltilliseen 0,8 prosentin kasvuun. Talous siis supistuu toista vuotta peräkkäin. Kansan-
talouden kysyntää vähensi viime vuonna yksityisen kulutuksen ja investointien supistuminen.
Yksityiset investoinnit vähenivät 6,4 %, mutta julkiset investoinnit kasvoivat 6,8 %. Viennin
volyyymi kasvoi 0,3 %, mutta tuonin volyyymi väheni 1,8 %.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työttömiä oli vuoden 2013 joulukuussa
205 000, mikä oli 26 000 enemmän kuin vuosi sitten. Työttömyysaste oli 7,9 %, kun se
edellisvuoden joulukuussa oli 6,9 %. Työllisiä oli lähes saman verran kuin edellisvuoden
joulukuussa. Työllisten määrä kasvoi julkisella sektorilla ja väheni yksityisellä sektorilla
edellisvuoden joulukuuhun verrattuna.

Tilastokeskuksen laskema kuluttajahintojen vuosimuutos oli joulukuussa 1,6 %. Marras-
kuussa se oli 1,4 %. Inflaation lievän kiihtymisen aiheutti ennen kaikkea bensiniin ja
matkaviestintäpalveluiden hintojen kääntymisen nousuun. Vuoden 2013 keskimääräinen
inflaatio oli 1,5 %. Joulukuussa kuluttajahintoja nosti vuodessa eniten elintarvikkeiden,
asumisen ja ravintola- ja kahvilapalveluiden kallistuminen. Vuokrankorotukset olivat suurin
syy asumisen kallistumiseen.

Palkansaajien nimellisiansiot nousivat Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan vuoden
2013 loka-joulukuussa 1,8 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Reaa-
liansiot nousivat 0,4 % edellisen vuoden viimeiseen neljännekseen verrattuna, koska ansio-
tason nousu oli nopeampaa kuin kuluttajahintojen nousu. Kasvu oli yksityisellä sektorilla 1,7
%, valtiolla 2,1 % ja kunnilla 1,9 %. Vuoden 2013 keskimääräinen ansiotason nousu edelli-
seen vuoteen verrattuna oli ennakkotietojen mukaan 2,0 % ja reaaliensiot nousivat 0,5 %.

Kuntaliiton julkaisemien vuoden 2013 tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan kuntien yhteenlaskettu tulos oli noin 300 milj. euroa positiivinen. Tulos parani edellisvuodesta n. 600 milj. euroa. Taustalla ovat toimintakulujen kasvun puolittuminen ja verotuksen kertaeristä johtunut verotulojen kasvu. Vuosikate oli negatiivinen yhteensä 36 kunnalla. Vuonna 2012 vastaava luku oli yli kaksinkertainen. Kuntien verotulot kasvoivat 6,8 % edellisvuodesta.

Kuntaliiton mukaan tulos on merkittävä. Kunnilta on vaadittu suurta määrätietoisuutta tuloksen aikaansaamiseksi, sillä kuntien valtionosuuksia leikattiin viime vuonna yli 800 milj. euroa. Verotuksen kertaluonteisten tuloerien lisäksi tulokseen on vaikuttanut kuntien oma-aloitteinen, tiukka taloudenpito. Viime vuoden tuloksen syntymiseen vaikuttivat kuntien toimintojen tehostaminen, josta ainakin 400 milj. euroa toteutui Kuntatyönantajien selvityksen mukaan henkilöstömenosäästöinä. Lisäksi tulosta kohensivat verotuksen kertaerät sekä tulo- ja kiinteistöveroprosenttien korotukset. Tulokseen heikentävästi vaikuttaneita tekijöitä olivat puolestaan valtionosuusleikkaukset, sekä kuntien tehtävien kasvu ja palveluiden kysynnän lisäys. Tilinpäätösten ennakkotietoja tarkasteltaessa on huomioitava, että vuosi 2012 oli kuntatalouden heikoin sitten vuoden 1997. Näin ollen tilanteen parantuminen suhteessa edellisvuoteen ei merkitse taluspaineiden katoamista, vaan tuo kuntatalouden väliaikaisesti suunnilleen keskimääräiselle tiukalle tasolle.

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate oli 2,7 mrd. euroa, jossa oli kasvua n. 900 milj. euroa edellisvuodesta. Kuntien osalta tulorahoitus ei kuitenkaan ollut riittävä, sillä vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja. Investoinneista rahoitettiin vuosikatteella kunnissa ja kuntayhtymissä vain alle 60 %.

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu lainakanta oli arviolta 15,6 mrd. euroa vuoden 2013 lopussa. Kasvua edellisvuodesta oli n. 13 %. Maakunnittaiset lainakannat vaihtelevat erittäin paljon. Alhaisin lainakanta asukasta kohti oli Pohjois-Karjalassa, 1 813 euroa/asukas, korkein lainakanta Keski-Pohjanmaalla, 4 752 euroa/asukas. Manner-Suomen kunnissa keskimääräinen lainakanta oli 2 553 euroa/asukas.

Vaikka tilanne parantui edellisvuodesta, kuntien talouden sopeuttamispaineet eivät ole poistuneet. Vuoden 2014 osalta on odotettavissa kuntien tulopohjan kasvuvauhdin merkittävää hidastumista, mm. valtionosuudet pienenevät suoritettujen leikkausten johdosta n. 100 milj. euroa. Verotulojen kasvun arvioidaan hidastuvan viime vuoden 6,8 prosentista 2,1 prosenttiin vuonna 2014. Tämä johtaa paineisiin korottaa kunnallisveroprosentteja, ennakoii Kuntaliitto.

3.2. Oman talousalueen kehitys

Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimistoissa oli joulukuun lopussa 28 900 työtöntä työnhakijaa. Joulukuun aikana työttömien määrä kasvoi 3 100 henkilöllä. Edellisvuoden joulukuusta määrä kasvoi 3 500 henkilöllä eli 13,9 prosentilla, kun koko maassa työttömien määrä kasvoi 16,9 prosentilla.

Joulukuun lopussa työttömien osuus työvoimasta oli Varsinais-Suomessa 1,5 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuotta aiemmin, eli 12,8 % (11,3 %, 12/2012). Koko maassa osuus kasvoi 1,7 prosenttiyksiköllä, ollen 12,6 % (10,9 %, 12/2012). Näin Varsinais-Suomessa työttömyysaste on suurempi kuin koko maassa, mutta silti se on maan neljänneksi pienin. Työttömien määrä kasvoi vuodentakaisesta kaikkien ELY-keskusten alueilla. Varsinais-Suomessa kasvuvauhti oli selvästi nopeampaa. Pitkäaikaistyöttömyys kasvaa kaikissa alueen seutukunnissa ja voimakkaimmin näistä rakennemuutoksen koettelemilla Salon ja Turunmaan seuduilla. Työttömyysaste oli yli 10 % kahdessatoista alueen 28 kunnasta, kun vuotta aiemmin vastaavia kuntia oli neljä. Työttömyysaste oli korkein Salon seutukunnassa (16,2 %) sekä Salon kaupungissa (16,8 %). Nuorten, alle 25-vuotiaiden, työttömien määrä oli Varsinais-Suomessa 24 prosenttia suurempi kuin vuosi sitten eli 3 900 henkilöä.

Salon seutukunnassa oli työttömiä työnhakijoita joulukuun lopussa 4 881 henkeä. Somerolla työttömiä työnhakijoita oli joulukuun lopussa 499 henkeä (480 12/2012), joista alle 25-vuotiaita 48 (52), yli 50-vuotiaita 228 (215) ja pitkäaikaistyöttömiä 113 (89). Työttömistä miehiä oli 267 (258) ja naisia 232 (222). Avoimia työpaikkoja oli Somerolla vuoden lopussa 20 (14) ja koko seutukunnassa 220 (273). Työttömyysaste oli Somerolla 12,3 % (11,8 %).

Salon väestön määrä oli vuoden vaihteessa ennakkotietojen mukaan n. 54 500 henkeä. Väestö väheni edellisvuodesta n. 400 henkeä. Salon tulomuutto oli 1 770 henkeä ja lähtömuutto 2 080 henkeä. Syntyneitä oli 480 ja kuolleita 570 henkeä. Somerolla tulomuutto oli 326 henkeä ja lähtömuutto 346 henkeä. Syntyneitä oli 85 (77) ja kuolleita 148 (134). Somerolla väkimäärä väheni 83 hengellä. Väestömäärä oli vuoden lopussa 9 146 (9 229) henkeä.

* suluissa vuoden 2012 vastaava tieto

3.3. Olennaiset toiminnan ja talouden muutokset

Vuoden 2013 tilinpäätös oli huomattavasti odotettua parempi. Toimintamenot (ulkoiset) olivat 54,4 milj. euroa. Vastaavat menot vuonna 2012 olivat 53,2 milj. euroa. Näin ollen toimintakulujen kasvu oli 1,2 milj. euroa eli 2,4 %, kun se vuotta aiemmin oli 6 %. Toimintatuloja (ulkoiset) kertyi yhteensä 8,0 milj. euroa. Tulot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 3,9 %. Menot jäivät alle talousarvion 2,8 milj. euroa ja tulot vastaavasti ylittivät arvion 0,2 milj. euroa. Menojen toteutumaprosentti oli 96.

Palkkoja maksettiin yhteensä 19,7 milj. euroa. Tässä oli kasvua edelliseen vuoteen vain n. 22 000 euroa eli 0,1 %. Sivukuluineen henkilöstömenot olivat 25,8 milj. euroa. Kasvua oli 0,4 %. Palvelujen ostot olivat 20,9 milj. euroa, jossa oli kasvua 5,4 %.

Veronsaajan maksuunpannut kunnallisverot vuodelta 2012 valmistuneessa verotuksessa olivat 21 938 536 euroa. Edellisessä valmistuneessa verotuksessa 2011 verot olivat 20 984 463 euroa. Kunnallisveroissa oli kasvua edelliseen vuoteen 4,5 %. Someron kaupungin yhteisövero-osuus oli 957 665 euroa (1 116 666 euroa vuonna 2011). Laskua edelliseen vuoteen verrattuna oli 14,2 %.

Verotuloja kertyi vuonna 2013 kaikkiaan n. 26 milj. euroa, jossa oli kasvua edelliseen vuoteen 2,7 milj. euroa eli 11,7 %. Talousarvioon oli varattu verotuloihin 24,8 milj. euroa ja verotulot ylittivät arvion n. 1,2 milj. euroa. Tuloveroa kertyi 23,8 milj. euroa. Verotuksen valmistuttua marraskuun maksuunpanotilityksessä perittiin liikaa saatuja ennakkoja vuodelta 2012 takaisin 1,2 milj. euroa. Vastaava takaisinperittävä summa vuodelta 2012 oli 1,8 milj. euroa. Kiinteistöveroja kertyi n. 1,3 milj. euroa ja yhteisöveroja n. 0,9 milj. euroa.

Verotulojen ennakoitua myönteisempään kertymään vaikuttivat tuloveroprosentin korotuksen lisäksi veronsaajaryhmien jako-osuuksien tarkistaminen sekä kertaluonteinen tilitysjärjestelmän muutos. Joulukuussa oikaistiin verovuoden 2013 ennakkoperinnän jako-osuuksia. Tarkistuksissa oikaistiin siihenastinen verovuoden kertymä vastaamaan uusia jako-osuuksia. Oikaisut perustuvat verovuoden 2012 verotuksen päättymisestä saatuihin tietoihin. Myös veronsaajakohtaiset osuudet muuttuivat, koska jako-osuuksien tarkistuslaskennassa on käytetty lokakuussa päättynyttä verovuotta 2012 sekä vuosien 2013/2012 tuloveroprosenttien muutoksia. Syyskuussa 2013 voimaan tulleella kertymäjaksojen yhtenäistämisellä oli myös vaikutusta tilityksiin. Joulukuussa 2013 ansio- ja pääomatuloverojen tilittävä määrä oli tavanomaista suurempi. Määrän kasvu johtui verovuoden 2012 jäännösverojen tilityksen aikaistumisesta tammikuulta 2014 joulukuulle 2103. Ansio- ja pääomatuloverojen tammikuun 2014 tilitys tulee siten olemaan saman verran pienempi.

Valtionosuuksia saatiin n. 25 milj. euroa eli n. 0,6 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2012. Valtionosuuksiin oli talousarviossa varattu 24,8 milj. euroa, joten valtionosuudet ylittivät

arvion n. 0,2 milj. euroa. Tämä johtuu osittain siitä, että kaikki valtionosuuden arvioimiseen tarvittavat luvut eivät olleet tiedossa talousarviovaiheessa ja laskelmissa joudutaan yleensä käyttämään edellisen vuoden lukuja. Verotulotasausta saatiin 5,8 milj. euroa. Vuonna 2012 tasaus oli samaa luokkaa (5,79 milj. euroa).

Investointimenot olivat vuonna 2013 yhteensä n. 5,9 milj. euroa. Tästä talonrakennusinvestoinnit olivat n. 4,9 milj. euroa, julkinen käyttöomaisuus 0,7 milj. euroa, irtaimiston hankinta, maa-alueet ja osakkeet yht. 0,2 milj. euroa. Suurimmat investoinnit olivat vanhusten palvelukeskuksen rakentaminen 2,5 milj. euroa, jätevedenpuhdistamon typen ja fosforin poiston parantaminen 0,7 milj. euroa sekä teollisuushallin rakentaminen 0,5 milj. euroa.

Lainoja lyhennettiin vuoden aikana 0,92 milj. euroa ja korkoja maksettiin n. 124 000 euroa. Vuoden aikana nostettiin uutta lainaa 3 milj. euroa. Talousarviolainaa oli vuoden lopussa n. 9,2 milj. euroa. Asukasta kohti laskettuna lainamäärä oli 1 016 euroa.

3.4. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Someron kaupungin taloudellinen tilanne on edelleen pysynyt melko hyvänä. Vuosikate oli 4,7 milj. euroa, mikä oli huomattavasti odotettua parempi. Tilikauden ylijäämä oli 2,5 milj. euroa ja taseessa on ylijäämiä kaikkiaan n. 23,3 milj. euroa.

Viime vuoden hyvästä tuloksesta huolimatta lähivuodet tulevat koettelemaan kuntataloutta niin Somerolla kuin koko kuntakentässä. Suuria uhkatekijöitä ovat valtionosuudet ja verotulot. Kunnissa lausuntokierroksella oleva valtionosuusuudistus vähentäisi Someron kaupungin valtionosuuksia vuoden 2014 valtionosuuksiin verrattuna 275 euroa asukasta kohti eli yhteensä n. 2,5 milj. euroa. Sen laskennallinen vaikutus tuloveroprosenttiin olisi n. 2 prosenttiyksikköä. Muutos on suunniteltu toteutettavan porrastetusti 5 vuoden siirtymäaikana siten, että ensimmäisinä vuosina muutos olisi korkeintaan 50 euroa asukasta kohti. Uudistus tulisi voimaan vuoden 2015 alussa.

Valtionosuudet tulevat vaikuttamaan suoraan tuloslaskelmaan ja näin ollen vuosikatteeseen. Vuosikatteen pitäminen positiivisena on jo sinänsä haaste, mutta poistojen tasolle yltäminen tulee näillä näkymin olemaan lähes mahdotonta. Käyttömenojen karsiminen ei näytä todennäköiseltä, koska toiminta laajenee monin paikoin. Myöskään käyttötaloustuloja ei voida kasvattaa ratkaisevasti. Vuosien 2015 – 2016 taloussuunnitelmissa investointien yhteismäärä on jo n. 22 milj. euroa. Somerolla on pystytty viime vuosiin saakka tulemaan toimeen kassavaroin. Lainaa jouduttiin ottamaan monen vuoden tauon jälkeen vuonna 2012 ja 2013 yhteensä 8 milj. euroa. Nykyinen lainamäärä asukasta kohti on n. 1 000 euroa. Suunnitelma vuosien lainanottoon on merkitty 17,8 milj. euroa. Tämä kasvattaisi asukaskohtaista lainamäärää 3 500 euroon. Suuri velkamäärä kasvattaa myös korkokustannuksia, vaikka korot toistaiseksi ovatkin olleet alhaiset.

Vuonna 2014 aloitetaan Kiiruun koulun purkamisen ja uuden rakentamisen aikana toimitaan väliaikaisissa väistötiloissa, joiden vuosikustannukset ovat n. 350 000 euroa.

Väestön väheneminen jatkuu edelleen, mikä heijastuu myös verotulojen määrään. Myös paineet veroprosenttien nostamiseen kasvavat. Työttömien määrä ja työttömyysaste ovat nousseet vuoden takaiseen verrattuna. Tulevien vuosien talousarvion laatimisessa tuleekin entistä enemmän ottaa huomioon toimintojen tehostaminen ja resurssien oikea kohdentaminen.

3.5. Kaupungin henkilöstö 31.12.

	2013	2012	2011
Koko henkilöstö yhteensä	542	548	544

Vuoden lopussa kaupungilla oli työntekijöitä 6 henkeä vähemmän kuin edellisen vuoden lopussa.

Kaupunki laatii vuosittain erillisen henkilöstöraportin, jossa on tarkemmat selvitykset henkilöstömuutoksista, sairauspoissaoloista ym.

Henkilöstökustannukset:

	2013	2012	2011
Palkat	19 987 053	20 039 779	18 999 808
Henkilösivukulut	6 116 255	6 036 243	5 675 659
Henkilöstökorvaukset	<u>-263 291</u>	<u>-337 889</u>	<u>-312 494</u>
Henkilöstökulut yhteensä	25 840 017	25 738 133	24 362 973
Henkilöstökulujen muutos	0,4 %	5,6 %	-3,4 %
Lomatoimi huomioon otettuna			2,6 %

Sisältää työllisyysvaroin palkattujen

henkilöstökuluja	290 276	266 629	207 963
Valtion työllistämistuki	128 186	103 455	88 116
Tuen osuus henkilöstökuluista	44 %	39 %	42 %

3.6. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttamista seikoista

Toimintakertomuksessa on arvioitava kunnan ja kuntakonsernin toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittämiseen vaikuttavia seikkoja.

Oikeudenkäynnit ja mahdolliset vahingonkorvaukset:

1. Talonrakennuspuolella uimahallin alkuperäisen pääurakoitsijan kanssa purettu urakkasopimus on taloudellisesti erittäin merkittävä riski. Varsinais-Suomen kärjäoikeudessa on käsiteltyssä Rakennusliike Kerroskivi Oy:n kanne, sekä Someron kaupungin vastakanne. Kaupungin vaatimusten määrä on n. 1,9 milj. euroa (Kerroskivi Oy:n vaatimus n. 3,3 milj. euroa). Kaupunginhallitus toteaa, että sisäinen valvonta ei ole onnistunut oikeusprosessiin liittyvässä päätöksenteossa. Kaupunginhallitus tulee käsittelemään asiaa erikseen keväällä 2014.

Saman hankkeen sähköurakasta on päästy sopimukseen (60 000 euroa).

2. Markkinaoikeus on antanut päätöksen eräiden metsäyhtiöiden kilpailunrajoituslain vastaista menettelyä koskevassa asiassa. Markkinaoikeus on katsonut, että Metsäliitto Osuuskunta, Stora Enso Oyj ja UPM Kymmene Oyj ovat syyllistyneet vuosina 1997 – 2004 kilpailunrajoituslain vastaiseen menettelyyn (raakapuun hankintakartelli). Kartellin tarkoituksena oli keskinäisen kilpailun rajoittaminen ja yhteisen raakapuhinnan hallinta,

josta on aiheutunut puunmyyjille vahinkoa. Yleisten arvioiden mukaan kartellin aiheuttama vahinko on n. 30 % käypään markkinahintaan verrattuna.

Kuntaliitto on antanut asiasta yleiskirjeen, jossa se kehottaa kuntia arvioimaan, onko niiden pantava vireille vahingonkorvauskanne metsäyhtiöitä kohtaan ja tekemään yhteistyötä korvauskanteiden ja vahinkojen selvittämiseksi. Kaupunginhallitus päätti 5.9.2011 käynnistää selvitystoimenpiteet mahdollisen oikeudenkäynnin valmistelemiseksi ja antaa asiassa toimeksiannon Asianajotoimisto Krogerus Oy:lle. Someron kaupungin myynnit kartelliyhtiöille ovat yhteensä n. 1,3 milj. euroa, josta kuitupuun osuus on 0,8 milj. euroa. Kaupunginhallitus päätti alkuselvitykseen nojautuen 21.11.2011, että raakapuukartellia koskeva asia viedään saadun selvityksen perusteella oikeudenkäyntivaiheeseen, mikäli 20 mukanaolijan ehto täyttyy.

Kuntaryhmä muodostui 36 kunnasta ja yhteinen kannekirjelmä jätettiin käräjäoikeudelle 20.12.2011 ja vastaajayhtiöt vastasivat kanteeseen 31.5.2012. Kantajat ovat täydentäneet kanteita vuonna 2013. Kanteiden käsittelyn helpottamiseksi Helsingin käräjäoikeus on esittänyt ja kunnat siihen suostuneet, että jatkovalmisteluun ja pääkäsittelyyn valitaan muutamia yksittäisiä kanteita, joissa kaikki keskeiset oikeudelliset ongelmat ovat esillä ("Pilottijuttu"). Muut kuin Pilottijutut (ml. Somero) ovat jääneet lepäämään ja odottamaan Pilottijuttujen lainvoimaisia ratkaisuja. Menettely on ollut perusteltua asian käsittelyn nopeuttamiseksi ja oikeudenkäyntikulujen hallitsemiseksi. Someron kaupunginhallitus on omalta osaltaan sopinut menettelystä 4.11.2013.

3. Käräjäoikeus antoi tuomion keväällä 2011 työturvallisuusasiassa, jossa kaupunki todettiin korvausvelvolliseksi. Kaksi kaupungin puistotyöntekijää oli loukkaantunut kiinnittäessään jouluvaloja henkilönostokorissa. Toisen henkilön kanssa vahingonkorvausasia on hoidettu aikaisemmin ja toisen osalta se on loppuun käsitelty kaupunginhallituksessa maaliskuussa 2014.
4. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on käsitellyssä lastensuojelun kustannuksiin liittyvä riita-asia. Hallinto-oikeuden päätöksen mukaan Vantaan kaupungin tulee korvata Someron järjestämät ja maksamat lastensuojelukustannukset (arviolta väh. 600 000 euroa). Vantaa on valittanut asiasta KHO:een.

3.7. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan toteuttamisesta. Sisäinen valvonta ja vastuut on määritelty hallintosäännössä hallitukselle, lautakunnille, toimialajohtajille ja esimiehille.

Sisäistä valvontaa koskevaa ohjeistusta annetaan vuosittain talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa, jotka hallitus hyväksyy vuoden alussa.

Someron kaupungin konserniohje on päivitetty ja otettu käyttöön 1.1.2011 alkaen.

Päivitetty hankintaohje on tullut voimaan 23.8.2010. Kaupungin hankinnat on kilpailutettu ohjeen mukaan ja ilmoitukset on julkaistu sähköisessä ilmoituskanavassa (HILMA).

Lautakunnille raportoidaan kahden kuukauden välein talousarvion toteutumisesta. Kaupunginhallitukselle esitetään koko kunnan talousarvion toteutumisvertailu kuukausittain ja valtuustolle puolivuositain.

Vakuutukset on kilpailutettu viimeksi vuonna 2008. Kaupungin vakuuttamispolitiikan mukaan kiinteistöissä sovelletaan vakuutustekijöinä ensivastuuperiaatetta vakuutusmäärien perustessa euromääriin ja asuintaloissa täysarvovakuutuksia perustuen kuutiotilavuuteen pääsääntöisenä vakuuttamistapana. Kaupungissa on tehty vakuuttamisohjelma vuonna 2008 yhdessä If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:n kanssa.

Riskienhallinta poikkeusoloissa on otettu huomioon valmisteltaessa Someron kaupungin valmiussuunnitelman yleistä osaa. Tämä perustuu Valmiuslakiin, jonka 40 §:n mukaan kuntien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittäminen on ollut työn alla ja koko kaupungin esimiehille on asiasta järjestetty koulutusta 9.4.2014. Kouluttajana toimii BDO Consulting.

4. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

4.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen.

Toimintakate on toimintatuottojen ja –kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo-rahoitus on riittävä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot ja kulut, mistä syystä tulo-rahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määrittellä sen perusteella.

TULOSLASKELMA (ulkoiset erät)

	2013	2012	2011
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	8 003	7 702	7 448
Toimintakulut	-54 432	-53 179	-50 125
Toimintakate	-46 429	-45 477	-42 677
Verotulot	26 037	23 308	22 708
Valtionosuudet	25 003	24 384	22 995
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	8	10	54
Muut rahoitustuotot	272	180	392
Korkokulut	-124	-155	-83
Muut rahoituskulut	-23	-1	-68
Vuosikate	4 744	2 249	3 321
Poistot ja arvonalentumiset	-2 230	-1 954	-1 733
Satunnaiset tuotot	0	98	0
Tilikauden tulos	2 514	392	1 588
Tilikauden yli-/ alijäämä	2 514	392	1 588

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2013	2012	2011
Toimintatuotot/Toimintakulut %	14,7 %	14,5 %	14,9 %
Vuosikate/Poistot, %	212,8 %	115,1 %	191,6 %
Vuosikate, euroa/asukas	519 €	244 €	358 €
Asukasmäärä	9 146	9 229	9 268

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista:
= 100 * Toimintatuotot / Toimintakulut

Tunnusluku osoittaa, että 14,7 % toiminnan menoista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuloilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuloilla.

Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta sekä oppilaitosten ylläpitäminen vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kunta-kohtaisia eroja.

Vuosikate prosenttia poistoista
= 100 * Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää päteväenä vain, jos poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet. Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko. Tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonalaiset investoinnit.

Vuosikate euroa /asukas:
= Vuosikate / asukasmäärä tilikauden lopussa

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Eryteisesti silloin, kun kunnan talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon myös erot veroprosenteissa. Riittävä tulorahoitus voi kahdessa vertailukunnassa olla saavutettu erilaisella verorasitteella kuntalaisiin.

4.2. Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelmalla osoitetaan kuinka paljon kunnan toiminnan ja sen investointien rahavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoituksen rahavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen toiminnan rahavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman ja investointien muuttamiseen.

Toiminnan rahavirta osoittaa, missä määrin kunta on pystynyt tilikauden aikana toiminnan (käyttötalouden) avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta.

Investointien rahavirta osoittaa sen rahavarojen käytön, jonka kunta on käyttänyt palvelutuotannon edellytyksien järjestämiseen ja tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä.

Rahoituksen rahavirta osoittaa antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana.

Toiminnan ja investointien rahavirta on jo itsessään tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Antolainauksen muutoksina esitetään kunnan myöntämien lainojen lisäykset ja vähennykset. Myös kunnan maksamat palautuskelpoiset liittymismaksut näkyvät tässä erässä.

Lainakannan muutoksista ilmenee, paljonko kunta on tilivuoden aikana ottanut uutta lainaa tai lyhentänyt niitä.

Oman pääoman muutoksina otetaan huomioon edellisten tilikausien olennaisten virheiden omaan pääomaan tehdyt oikaisut, jotka vaikuttavat rahavirtaan.

Muut maksuvalmiuden muutokset –kohtaan on laskettu toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden muutokset, pitkä- ja lyhytaikaisten saamisten muutokset sekä korottomien velkojen muutokset.

Toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen yhteenlaskettu muutos vastaa taseesta laskettua rahavarojen muutosta.

RAHOITUSLASKELMA	2013	2012	2011
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	4 744	2 249	3 321
Satunnaiset tuotot	0	98	0
Tulorahoituksen korjaukset	-77	-57	-22
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-5 878	-8 407	-6 302
Rahoitusosuudet investointeihin	98	519	674
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	171	71	64
Investointien rahavirta yhteensä	-5 609	-7 817	-5 564
Toiminnan ja investointien rahavirta	-942	-5 527	-2 265
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-185	0	-26
Antolainasaamisten vähennykset	10	18	10
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 000	5 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-924	-477	-484
Oman pääoman muutokset	0	0	-189
Muut maksuvalmiuden muutokset	879	-446	1 459
Rahoituksen rahavirta	2 779	4 095	770
Rahavarojen muutos	1 837	-1 432	-1 495
Rahavarat 31.12.	3 578	1 741	3 173
Rahavarat 01.01.	1 741	3 173	4 668
	1 837	-1 432	-1 495

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2013	2012	2011
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-4 610	-2 663	1 815
Investointien tulorahoitus, %	82,1 %	28,5 %	59,0 %
Lainanhoitokate	4,6	3,8	6,0
Kassan riittävyys (pv)	21 pv	10 pv	20 pv

INVESTOINNIT**Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €**

Toiminnan ja investointien rahavirta –välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %:

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Investointien tulorahoitusprosentti on noussut 82 %:iin, kun se edellisenä vuonna oli 28 %. Tulorahoitusprosenttiin vaikuttavat investointien määrä ja vuosikatteen suuruus. Vuonna 2013 investointien määrä oli edellisvuotta pienempi ja vuosikate vastaavasti huomattavasti suurempi.

LAINANHOITO**Lainanhoitokate:**

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate kertoo tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennyksen maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1 - 2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla.

MAKSUVALMIUS**Kassan riittävyys (pv)**

$$= 365 \text{ pv} * \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

Tunnusluku ilmaisee monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Tulos osoittaa, että rahavarat riittivät 21 päivän kassasta maksuihin. Kaupungin maksuvalmius oli edelleen melko hyvä. Uutta lainaa nostettiin 3 milj. euroa. Kassavarat lisääntyivät vuoden aikana 1,8 milj. euroa ja olivat vuoden lopussa 3,6 milj. euroa.

Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta

Toimintakulut

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

4.3. Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	31.12.2013 1 000 €	31.12.2012 1 000 €	31.12.2011 1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	59 713	56 083	50 182
<i>I Aineettomat hyödykkeet</i>	117	230	116
Tietokoneohjelmistot	112	217	82
Muut pitkävaikutteiset menot	5	13	34
<i>II Aineelliset hyödykkeet</i>	49 820	46 235	40 429
Maa- ja vesialueet	5 310	5 205	5 172
Rakennukset	37 643	35 985	26 413
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 874	3 840	2 957
Koneet ja kalusto	139	256	348
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 854	949	5 539
<i>III Sijoitukset</i>	9 776	9 618	9 637
Osakkeet ja osuudet	8 937	8 954	8 954
Muut lainasaamiset	784	617	636
Muut saamiset	55	47	47
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	491	393	414
Valtion toimeksiannot	30	33	60
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	461	360	354
VAIHTUVAT VASTAAVAT	7 227	6 243	7 944
<i>I Vaihto-omaisuus</i>	7	8	103
Aineet ja tarvikkeet	7	8	103
<i>II Saamiset</i>	3 641	4 494	4 668
Pitkäaikaiset saamiset	2 017	2 515	2 612
Muut saamiset	2 017	2 515	2 612
Lyhytaikaiset saamiset	1 624	1 979	2 056
Myyntisaamiset	1 080	946	971
Muut saamiset	535	596	1 066
Siirtosaamiset	9	437	19
<i>IV Rahat ja pankkisaamiset</i>	3 579	1 741	3 173
VASTAAVAA YHTEENSÄ	67 432	62 719	58 540

VASTATTAVAA	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
OMA PÄÄOMA	51 250	48 735	48 343
<i>I</i> Peruspääoma	27 947	27 947	27 947
<i>II</i> Edellisten tilikausien ylijäämä	20 788	20 396	18 808
<i>III</i> Tilikauden yli-/alijäämä	2 514	392	1 588
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	835	834	905
Valtion toimeksiannot	61	67	137
Lahjoitusrahastojen pääomat	740	739	734
Muut toimeksiantojen pääomat	33	28	34
VIERAS PÄÄOMA	15 348	13 150	9 292
<i>I Pitkäaikainen</i>	8 304	6 292	2 216
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 964	4 802	585
Lainat julkisyhteisöiltä	1 340	1 490	1 631
<i>II Lyhytaikainen</i>	7 044	6 858	7 076
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	838	783	348
Lainat julkisyhteisöiltä	149	141	129
Saadut ennakot	123	185	129
Ostovelat	2 462	2 327	3 583
Muut velat	421	407	390
Siirtovelat	3 050	3 015	2 497
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	67 432	62 719	58 540

TASEEN TUNNUSLUVUT

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta:

	2013	2012	2011
Omavaraisuusaste, %:	76,1 %	77,9 %	82,8 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %:	25,8 %	23,4 %	17,2 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	23 303	20 788	20 396
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2 548	2 252	2 201
Lainakanta 31.12., 1 000 €	9 292	7 216	2 694
Lainat 31.12. €/asukas	1 016	782	291
Lainasaamiset, 1 000 €	784	617	636
Asukasmäärä	9 146	9 229	9 268

Omavaraisuusaste, %:

= 100 * (Oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %:

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista (toimintatuotot, verotulot ja valtionosuudet) tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

$$= \text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$$

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

$$= [\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä.}$$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän.

Lainakanta 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Lainat euroa / asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätös-
vuoden päättämispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

$$= \text{Sijoituksiin merkityt jvk} - \text{lainasaamiset ja muut lainasaamiset}$$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

4.4. Kokonaistulot ja –menot

Kokonaistulojen ja –menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

Kokonaistulo- ja –meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Kunnan kokonaistulot ja –menot

TULOT	milj. €
<i>Toiminta</i>	
Toimintatuotot	8,003
Verotulot	26,037
Valtionosuudet	25,003
Korkotuotot	0,008
Muut rahoitustuotot	0,272
Tulorahoituksen korjauserät	
- Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutusvoitot	-0,077
<i>Investoinnit</i>	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,098
Pysyvien vas. hyödykkeiden luovutustulot	0,171
<i>Rahoitustoiminta</i>	
Antolainasaamisten vähennykset	0,010
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	<u>3,000</u>
Kokonaistulot yhteensä	62,525

MENOT	milj. €
<i>Toiminta</i>	
Toimintakulut	54,432
Korkokulut	0,124
Muut rahoituskulut	0,023
Tulorahoituksen korjauserät	
<i>Investoinnit</i>	
Investointimenot	5,878
<i>Rahoitustoiminta</i>	
Antolainasaamisten lisäykset	0,186
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	<u>0,924</u>
Kokonaismenot yhteensä	61,567

5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS**5.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä**

Konsernilla tarkoitetaan Someron kaupungin sekä yhden tai useamman itsenäisen kohdeyrityksen muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kaupungilla yksin tai yhdessä muiden konserniin kuuluvien kohdeyritysten kanssa on määräämisvalta yhdessä tai useammassa kohdeyrityksessä.

Kuntakonsernin taloudelliseen asemaan saattaa olennaisesti vaikuttaa myös osakeyhtiö, yhdistys, muu yhteisö tai säätiö, jossa konserniyhteisöllä yksin tai yhdessä muiden samaan konserniin kuuluvien kohdeyritysten kanssa on merkittävä omistusosuus ja huomattava vaikutusvalta (osakkuusyhteisö). Huomattava vaikutusvalta on silloin, jos konserniyhteisöllä on vähintään viidesosa ja enintään puolet osakkeiden, jäsenosuuksien tai yritysosuuksien tuottamasta äänimäärästä mainitussa yrityksessä.

Someron kaupungin konsernirakenne

Tytäryhteisöt	Yhdistely konsernitilinpäätökseen
Yhtiöt	Yhdistelty
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt:	
- Ktö Oy Somerasunnot	1 kpl
- Ktö Oy Jukolantie	1 kpl
- Ktö Oy Someron Törmä	1 kpl
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt:	
- Someron Lämpö Oy	1 kpl
- Someron Vesihuolto Oy	1 kpl
- Someron Talkkari Oy	1 kpl
Kuntayhtymät:	
- V-S sairaanhoitopiirin ky	1 kpl
- V-S erityishuoltopiirin ky	1 kpl
- Forssan seudun terveydenhuollon ky	1 kpl
- Lounais-Hämeen ammatillisen koulutuksen ky	1 kpl
- Salon seudun koulutusky	1 kpl
- Varsinais-Suomen Liitto	1 kpl
Yhteensä	12 kpl

5.2. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnan toimielinten toimivallanjako on jaettu valtuustolle, kaupunginhallitukselle sekä osittain lautakunnille. Kaupunginvaltuusto määrittelee kaupungin tavoitteet ja sen mukaiset kaupungin omistajapolitiikan linjaukset, päättää kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Kaupunginhallitus vastaa tytäryhteisöjen valvonnan järjestämisestä, ohjeistaa tytäryhteisöjen toimielimissä olevia edustajiaan, seuraa kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa ja tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia havaitsemistaan epäkohdista. Lautakunta huolehtii erityistoimialaansa kuuluvista tehtävistä ja tytäryhteisöjen toiminnan seurannasta sekä tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia havaitsemistaan epäkohdista yhtiön johdolle ja raportoi tarvittaessa kaupunginhallitukselle.

Kaupunginjohtaja johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupungin konsernipolitiikkaa, seuraa kaupungin omistajapolitiikan toteutumista, seuraa konserniohjeiden toimivuutta ja raportoi tarvittaessa kaupunginhallitukselle. Toimialajohtaja seuraa toimialallaan kaupungin omistajapolitiikan toteutumista ja konserniohjeiden toimivuutta sekä raportoi tarvittaessa kaupunginjohtajalle. Kaupunginjohtajalla on läsnäolo ja puheoikeus tytäryhteisöjen (lukuun ottamatta kuntayhtymiä) hallitusten kokouksissa.

Tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan kaksi kertaa vuodessa. Raportointikaudet ovat 1.1. – 30.6. ja 1.7. – 31.12. Tytäryhteisö toimittaa yhtiökokouksen esityslistat ja pöytäkirjajäljennökset kaupunginhallitukselle. Lisäksi kaupunginhallitus voi kutsua tytäryhteisön johdon edustajan raportoimaan kokoukseensa katsomanaan ajankohtana. Tytäryhteisö toimittaa vuosittain tulos- ja rahoitussuunnitelmat, toimintatavoitteet, investointiohjelman ja toimintakertomuksen kaupunginhallitukselle.

Kuntayhtymät toimittavat hallituksen ja valtuuston esityslistat ja pöytäkirjajäljennökset kaupunginhallitukselle.

5.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Someron kaupungin konserniin kuuluu kuusi tytäryhteisöä ja kuusi kuntayhtymää.

Kaupunki omistaa kokonaisuudessaan kaukolämpöä tuottavan Someron Lämpö Oy:n, Ktö Oy Someron Törmän sekä Ktö Oy Somerasunnot. Lähes kokonaisuudessaan omistetaan Someron Vesihuolto Oy. Ktö Oy Jukolantiestä kaupunki omistaa 90,6 % ja Someron Talkkari Oy:stä suoraan 43,1 % ja välillisesti Someron Lämpö Oy:n kautta 15,5 %.

Kaupunki on ostanut viime vuosina yksityisten omistamia Vesihuollon osakkeita. Kaikkia ei vielä ole onnistuttu hankkimaan, mutta puuttuvia osakkeita on enää 4 kpl.

Someron Vesihuolto Oy

Tavoitteet:

1. ***Myytävän veden hinta pidetään valtakunnallista keskihintaa alemmalla tasolla ja jäteveden korkeintaan 10 % yli VVY:n keskihinnan.***

VVY:n vertailun 1.2. 2013 mukaan veden hinta on 12 – 13 % alle Suomen keskihinnan ja jäteveden hinta 13 – 14 % yli keskihinnan kiinteistötyypistä riippuen. Puhtaan veden osalta tavoite toteutui.

2. ***Viemärlaitoksen talouden tasapainottaminen niin, että yhtiö saavuttaa nollatuloksen seuraavien 2 vuoden aikana myös jätevesitoimintojen osalta.***

Tulos näyttää jäävän hieman tappiolliseksi, 2 – 3 %. Tavoite ei toteutunut.

3. ***Linnanmäen vedenottamon mangaanipoistosuunnitelman toteuttaminen***

Rautelan tontin osto on sovittu seurakunnan kanssa. Tarjoukset laitteistosta saadaan 21.1.2014. Hanke kesken.

4. ***Maksaa omistajilleen osinkoina 25 % tilikauden ylijäämästä.***

Tavoite toteutui.

Someron Lämpö Oy

Tavoitteet:

1. ***Uuden lämpökeskuksen rakentamisen käynnistäminen.***

Tarjouspyynnöt tehtiin energiatukipäätöksen saamisen jälkeen. Toimittaja on valittu ja laitos tilattu. Uusii laitos otetaan käyttöön syksyllä 2014.

2. ***Tuotetaan kaukolämpöä asiakkaille edullisesti (= alle valtakunnan keskihinnan) ja pidetään yhtiön kassavirta positiivisena.***

Energiateollisuus ry:n hintavertailun mukaan Somerolla kaukolämmön kokonaishinta 1.7.2013 oli 9 - 11 % alle Suomen keskihinnan. Ero on kasvanut 2 % -yksikköä vuoden aikana. Yhtiön kassavarat olivat vuoden lopussa 234 658 euroa suuremmat kuin vuotta aikaisemmin, jos lämpökeskusinvestointia ei oteta huomioon.

3. Verkostoa laajennetaan mahdollisille uusille kannattaville alueille.

Verkostoa laajennettiin vain kahdella uudella liittyjällä nykyisen runkoverkoston alueella. Uusia kannattavia laajentamisalueita ei ollut.

4. Maksaa omistajilleen osinkoina 25 % voitosta.

Tavoite toteutui.

Someron Talkkari Oy

Tavoitteet:

1. Trend- kiinteistöautomaatiojärjestelmän laajentaminen käsittämään kaikkia Talkkari Oy:n kiinteistöjä.

Kohteissa, missä on vielä vanha Siemens-järjestelmä, tämän järjestelmän laitteet ovat n. 20 vuotta vanhoja. Tästä johtuen niiden käyttöikä on lopussa eikä varaosia enää saa. Someron kaupungilla näitä muutettavia kohteita on n. 8 kpl, Somerasunnoilla n. 12 kpl.

Kaupungin vanhoja Siemens-järjestelmiä on saneerattu hyvin ja osa on suunniteltu liitettäväksi Trend-järjestelmään vuonna 2014.

2. Tarjota vanhoille ja uusille sopimuskumppaneille ns. täyden palvelun sopimusta.

Tämä tarkoittaa nykyisen palvelukonseptin lisäksi sitä, että tarjotaan kokonaisvaltaista kiinteistöjen ja ulkoalueiden hoitoa ja huoltoa. Yhdessä kiinteistön omistajan kanssa kartoitetaan kiinteistön kuntoa ja aikataulutetaan mahdolliset korjaukset ja saneeraukset. Lisäksi mahdollisuuksien mukaan kerätään kiinteistön dokumentaatio ajan tasalle sekä ylläpidetään sitä.

Täyden palvelun palvelukonsepti rakennetaan toimintaan sopivaksi. Kiinteistöjen kunnan kartoitusta ei saatu tehtyä huoltokohteissa, osaksi kiinteistöjä saatiin kerättyä dokumentaatio ajan tasalle.

3. Ottaa käyttöön kaupungin teknisten palvelujen hankkima kiinteistöhallintaohjelma.

Tämä mahdollistaa kiinteistöjen huollon seurannan ja dokumentoinnin. Tällä järjestelmällä tehdään myös kiinteistöjen työpyynnöt.

Kiinteistöhallintaohjelma otettiin käyttöön kesällä 2013 ja se on alkanut toimia hyvin. Huoltokohteiden työpyynnöt toimivat paremmin ja huoltokortit täydentyvät tarpeen mukaan.

4. Kehittää henkilöstön ammattitaitoa niin, että mahdollisimman vähän joudutaan käyttämään ulkopuolisia palveluita.

Henkilöstöjärjestelyjen jälkeen Talkkari Oy:llä on jo nyt omaa osaamista sähkö- ja rakennusautomaatioissa.

Henkilöjärjestelyt ovat muuttuneet ja nyt käytettävissä on osaavaa henkilöstöä automaatioon sekä kaikenlaiseen sähkökorjaukseen. Kaupunkia pystytään palvelemaan huomattavasti paremmin, jolloin ei ole tarvetta tilata erikoiskorjaajia huoltamaan ja korjaamaan laitteita ja koneita.

Kiinteistö Oy Somerasunnot (159 asuntoa, 1 liikehuoneisto), **Kiinteistö Oy Someron Törmä** (8 asuntoa) ja **Kiinteistö Oy Jukolantie** (8 liikehuoneistoa). Kaupunki on hoitanut em. taloyhtiöiden isännöintitehtävät (hallinnolliset, taloudelliset ja toiminnalliset tehtävät) sekä vuokravalvonta- ja perintätehtävät.

Tavoite:

- 1. Vuokrataloyhtiöiden taloussuunnitelmat tulee laatia 5 vuodelle siten, että yhtiöiden kaikki menot saadaan katettua vuokralaisilta perittävillä vuokrilla.**

Tavoite ei toteutunut. Ktö Oy Somerasunnot ja Ktö Oy Someron Törmä eivät ole pystyneet maksamaan kaupungille isännöintimaksuja.

Somerasuntojen ja Törmän menot pyritään kattamaan vuokralaisilta perittävillä vuokrilla. Jukolantien menot katetaan vastiketuotoilla.

5.4 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA (1000 €)

	2013	2012	2011
Toimintatuotot	29 332	27 528	26 680
Toimintakulut	-73 198	-71 150	-67 151
TOIMINTAKATE	-43 866	-43 622	-40 471
Verotulot	26 017	23 288	22 689
Valtionosuudet	25 003	24 384	22 995
Rahoitustuotot ja -kulut:			
Korkotuotot	55	79	130
Muut rahoitustuotot	182	95	311
Korkokulut	-346	-400	-307
Muut rahoituskulut	-59	-58	-161
VUOSIKATE	6 986	3 766	5 186
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 049	-3 522	-3 293
Arvonalentumiset	0	32	-47
Satunnaiset erät	1	103	35
Tilikauden tulos	2 938	379	1 881
Tilinpäätössiirrot	-125	-154	-129
Vähemmistöosuudet	-24	6	3
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 789	231	1 755

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2013	2012	2011
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	40,1	38,7	39,7
Vuosikate/Poistot, %	172,5	106,9	157,5
Vuosikate, euroa/asukas	764 €	408 €	560 €
Asukasmäärä	9 146	9 229	9 268

Konsernituloslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan tuloslaskelman tunnusluvut.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA (1 000 €)

	2013	2012	2 011
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	6 986	3 766	5 186
Satunnaiset erät	1	103	35
Tulorahoituksen korjaukset	0	-9	-82
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-8 911	-10 923	-8 779
Rahoitusosuudet investointimenoihin	109	544	821
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	181	117	105
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 634	-6 402	-2 714
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-178	-2	-35
Antolainasaamisten vähennykset	10	19	10
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 261	6 986	1 356
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 568	-1 352	-1 217
Lyhytaikaisten lainojen muutos	387	-42	38
Oman pääoman muutokset	3	0	-188
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-103	-47	284
Vaihto-omaisuuden muutos	-1	190	62
Saamisten muutokset	-236	-168	169
Korottomien velkojen muutokset	116	74	1 389
Rahoituksen rahavirta	2 691	5 658	1 868
Rahavarojen muutos	1 057	-744	-846
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	6 882	5 840	6 584
Rahavarat 01.01.	-5 825	-6 584	-7 430
	1 057	-744	-846

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2013	2012	2011
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-9 172	-6 172	
Investointien tulorahoitus, %	79,4	36,3	65,2
Lainanhoitokate	3,8	2,4	3,6
Kassan riittävyys, pv	30	25	31

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan rahoituslaskelman tunnusluvut.

KONSERNITASE

VASTAAVAA	31.12.2013 1 000 €	31.12.2012 1 000 €	31.12.2011 1 000 €
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	77 256	72 489	65 597
I Aineettomat hyödykkeet	360	495	378
Aineettomat oikeudet	240	359	236
Muut pitkävaikutteiset menot	115	67	76
Ennakkomaksut	5	69	66
II Aineelliset hyödykkeet	73 998	69 203	62 412
Maa- ja vesialueet	5 997	5 948	5 889
Rakennukset	53 064	46 857	37 478
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 620	9 557	8 972
Koneet ja kalusto	2 259	1 421	1 657
Muut aineelliset hyödykkeet	18	20	36
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	3 040	5 400	8 380
III Sijoitukset	2 898	2 791	2 807
Osakkeet ja osuudet	2 130	2 191	2 190
Muut lainasaamiset	734	567	586
Muut saamiset	34	33	31
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	654	564	682
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	12 157	11 250	12 093
I Vaihto-omaisuus	517	515	705
II Saamiset	4 757	4 895	4 803
Pitkäaikaiset saamiset	194	293	392
Lyhytaikaiset saamiset	4 563	4 602	4 411
III Rahoitusarvopaperit	1 030	1 226	944
IV Rahat ja pankkisaamiset	5 853	4 614	5 641
VASTAAVAA YHTEENSÄ	90 067	84 303	78 372

VASTATTAVAA	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	1000 €	1000 €	1 000 €
A OMA PÄÄOMA	56 173	53 467	53 209
I Peruspääoma	28 004	28 004	28 004
II Arvonkorotusrahasto	52	52	36
III Muut omat rahastot	2 983	3 041	3 098
IV Edellisten tilikausien ylijäämä	22 346	22 139	20 316
V Tilikauden yli-/alijäämä	2 788	231	1 755
B VÄHEMMISTÖOSUUDET	190	166	173
C POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 878	1 736	1 525
Poistoero	1 141	972	907
Vapaaehtoiset varaukset	737	764	618
D PAKOLLISET VARAUKSET	373	295	252
Eläkevaraukset	6	8	9
Muut pakolliset varaukset	367	287	243
E TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 012	1 026	1 190
F VIERAS PÄÄOMA	30 441	27 613	22 023
<i>Pitkäaikainen vieras pääoma</i>	18 740	16 263	10 703
I Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	17 417	15 062	9 637
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 266	12 691	7 050
Lainat julkisyhteisöiltä	2 149	2 369	2 585
Lainat muilta luotonantajilta	2	2	2
II Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1 323	1 201	1 066
Muut velat	1 323	1 201	1 066
<i>Lyhytaikainen vieras pääoma</i>	11 701	11 350	11 320
III Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	2 285	1 561	1 393
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 067	1 345	1 190
Lainat julkisyhteisöiltä	218	216	203
IV Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	9 416	9 789	9 927
Saadut ennakot	169	228	173
Ostovelat	3 228	3 615	4 621
Muut velat	1 079	879	844
Siirtovelat	4 940	5 067	4 289
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	90 067	84 303	78 372

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

	2013	2012	2011
Omavaraisuusaste, %	64,8	65,7	70,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	37,7	36,4	30,2
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	25 134	22 370	22 070
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	2 748	2 424	2 381
Konsernin lainat, €/asukas	2 154	1 801	1 190
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 €	19 702	16 622	11 030
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 €	734	567	586
Asukasmäärä	9 146	9 229	9 268

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Omavaraisuus-% mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämään sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta.

Konsernitaseen tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan taseen tunnusluvut.

5.5. Konsernin henkilöstömäärä

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen palveluksessa olevien henkilöiden keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana.

	2013	2012	2011
Kaupunki	542	548	544
Someron Talkkari Oy	6	5	5
Someron Lämpö Oy	3,5	3,5	3,5
Someron Vesihuolto Oy	7,5	7,5	7,5
Kiinteistöosakeyhtiöt	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>
Yhteensä	560	565	561

6. HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ

Someron kaupungin ylijäämä tilivuodelta 2013 oli 2 514 498,10 euroa.

Vuoden 2013 varsinaisessa talousarviossa vuosikate oli 532 970 euroa. Talousarvion muutuskirjausten jälkeen vuosikatteen muodostui 350 970 euroa. Tilinpäätöksessä vuosikate oli 4 744 394,56 euroa. Poistoja kirjattiin 2 229 896,46 euroa.

Talousarvioon oli merkitty otettavaksi uutta lainaa 8 milj. euroa. Lainaa nostettiin 3 milj. euroa. Korkokuluja maksettiin 124 019,57 euroa ja lainojen lyhennyksiä 924 465,83 euroa.

Yhteensä kertynyttä ylijäämää on taseessa 23,3 milj. euroa. Tällä varaudutaan mm. taloussuunnitelman 2014 – 2016 yhteensä 6,9 milj. euron alijäämien kattamiseen.

Vuoden 2013 ylijäämä 2 514 498,10 euroa siirretään tilikauden yli-/alijäämätillille.

7. Talousarvion toteutuminen

7.1. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Toimielin: Tarkastuslautakunta

Tehtäväalue: Tilintarkastus

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	0	0
Toimintakulut	-16 320		-16 320	-13 684	2 636
Toimintakate	-16 320		-16 320	-13 684	2 636
Sisäiset kulut	-400		-400	-343	57

Toimielin: Kaupunginhallitus

Tehtäväalue: Yleishallinto

Yleishallinnon tehtäväalue sisältää kaupunginhallituksen ja –valtuuston, osan työllisyydenhoidosta, keskus- ja taloushallinnon, edunvalvonnan sekä joukkoliikenteen kustannukset.

Tavoitteet:

1. Someron kaupungin pysyminen omana kuntanaan kuntarakenneuudistuksessa.

Tavoite toteutunut.

2. Tulovero- ja kiinteistöveroprosenttien pitäminen valtakunnan keskiarvojen alapuolella.

Tavoite toteutunut.	Somero	Koko maa
Tuloveroprosentti	19,00	19,38
Kiinteistöveroprosentit:		
Yleinen	0,70	0,92
Vakituinen asuinrakennus	0,32	0,41
Muu rakennus	0,90	1,03

3. Kehitetään kaupungin imagoa hyvänä työnantajana.

Tavoite toteutunut osittain. Henkilöstöhallinnon käytäntöjen kehittäminen on käynnissä. Henkilöstön hyvinvointia koskevia kyselyitä on toteutettu osassa hallintokuntia ja niiden tekemistä jatketaan vuonna 2014. Muuta kuntakenttää koskevan vertailutiedon saamiseksi suunnitteilla on liittyminen KEVA:n työhyvinvointikyselyyn vuonna 2015.

4. Kaupunginhallitus osallistuu järjestettyihin yrittäjätapaamisiin

Hallitus on mahdollisuuksien mukaan osallistunut yrittäjätapaamisiin.

5. Strategian päivittäminen.

Toteutunut osittain: päivitys aloitettu syksyn 2013 aikana ja päivitys on jatkunut vuoden 2014 alkupuolella.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	75 700		75 700	156 742	-81 042
Toimintakulut	-1 349 660		-1 349 660	-1 322 781	26 879
Toimintakate	-1 273 960		-1 273 960	-1 166 040	107 920
Sisäiset tuotot	399 800		399 800	404 094	-4 294
Sisäiset kulut	-148 700		-148 700	-149 976	-1 276
Sumupoistot	-28 300		-28 300	-29 723	-1 423

Toiminta:

Yleishallinto:

Yleishallinnon tehtävälueen menot alittivat budjetoidun 26 879 euroa. Tuloissa sen sijaan oli ylitystä 81 042 euroa. Näistä käyttöomaisuuden myyntivoittoja oli 76 834 euroa.

Työllistäminen

Palkkatuella työllistettyjen henkilöiden palkkaamiseen tarkoitettua määrärahaa on jaettu kaupunginhallituksen ja perusturvalautakunnan alaisuuteen. Perusturvan määrärahat ovat kuntouttavassa työtoiminnassa ja kaupungin muihin yksiköihin palkattavien henkilöiden määrärahat ovat kaupunginhallituksen määrärahoissa. Talousarvioon oli varattu työllisyysmäärärahoihin yhteensä 78 060 euroa, josta käytettiin 64 586 euroa. Tällä työllistettiin 2,5 henkilöä vuoden 2013 aikana.

Lisäksi kaupunki palkkasi kesäksi 3-5 viikon ajaksi 40 nuorta eri kohteisiin. Kustannukset olivat yhteensä 34 798 euroa.

Yrityksille kaupunki maksoi tukea yhteensä 11 700 euroa. Yhdestä työntekijästä tuki oli 300 euroa. Yksi yrittäjä sai tukea enintään kahteen kesätyöntekijään. Työllistettäviä nuoria oli yhteensä 39.

Velkaneuvonta

Kaupunki on tehnyt sopimuksen velkaneuvontapalveluiden ostamisesta Kriisikeskus Etapista Salosta. Velkaneuvontapalvelua käyttäneiden uusien asiakkaiden määrä oli vuonna 2013 yhteensä 55. Velkajärjestelyhakemuksia tehtiin 5, käyntejä velkaneuvonnassa oli 18 kpl. Talousneuvontaa annettiin 43 tapauksessa. Puheluja kirjattiin 16 kpl ja sähköpostineuvontaa annettiin 51 kpl.

Edunvalvonta

Vuoden 2013 lopussa päämiehiä oli 52.

Joukkoliikenne

Somerolla on käytössä veteraanikortti. Kortti oikeuttaa veteraanit matkustamaan korvauksetta Salon seudun seutulippualueen kunnissa sekä Somerolta Forssaan. Veteraanikortin käytöstä kaupungille aiheutuneet kustannukset olivat yhteensä 80 euroa.

Lisäksi kaupunki osallistuu seutulipusta aiheutuviin kustannuksiin. Seutulippumatkoja tehtiin vuoden aikana 1 585 kpl ja lippuja myytiin 64 kpl. Kaupunki maksoi seutulippukustannuksia yhteensä 2 674 euroa. Valtiolta saatiin tukea 1 412 euroa. Valtionavustusta haetaan etukäteen talousarvioon budjetoidun määrän perusteella. Avustusprosentti on 48 % arvonlisäverollisesta summasta.

Tehtäväalue: Henkilöstöhallinto

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	800		800	5 070	-4 270
Toimintakulut	-123 760		-123 760	-94 533	29 227
Toimintakate	-122 960		-122 960	-89 463	33 497
Sisäiset kulut	-3 500		-3 500	-3 386	114

Henkilöstöhallinnon tehtäväalueeseen kuuluvat HEVI-ryhmä (henkilöstön yhteistyöryhmä), työsuojelujoukko, yhteistyötoimikunta, tyhy-toiminta sekä muu henkilöstöhallinto.

HEVI -ryhmä järjestää kaupungin henkilöstölle virkistystoimintaa vuoden mittaan, mm. kesäretken ja pikkujoulut.

Vuonna 2013 henkilökunnan **tyhy-toimintaan** oli varattu 50 000 euroa. Kaikkiaan rahaa käytettiin 30 651 euroa. Tyhy-toiminnan puitteissa oli mahdollisuus käydä kerran kevätkaudella ilmaiseksi elokuvissa Bio Jukolassa. Tätä käytti hyväkseen 143 henkeä. Liikunta ry järjesti lisäksi Hovimäkiihdon, Someron kuntokierroksen ja Viikin lenkin. Näihin kaupunki maksoi henkilöstönsä osallistumismaksun. Osallistujia oli kaikkiaan 20. Lisäksi eri toimipisteet järjestivät itse keskenänsä tyhy-toimintapäivän.

Vuosi 2013 oli ensimmäinen vuosi, jolloin henkilöstön käytössä oli SporttiPassi. Tätä mahdollisuutta hyödynsi 348 eri työntekijää ja käyttökertoja oli 630 kpl. Yhteensä käyttökustannukset olivat 16 900,51 euroa. Eniten SporttiPassia käytettiin Someron Liikunta ry:n tarjoamiin palveluihin (61 %). Seuraavina tulivat Someron Syke ry (7,5 %) ja Somero-opisto (5 %).

Toimielin : Elinkeinlautakunta

Tehtävä-alue: Elinkeinoelämän kehittäminen

Tavoitteet

1. Vuoden 2012 lopussa laaditun markkinointisuunnitelman täytäntöönpano.

Mittari: Neljännesvuosittain raportoidaan suunnitelman toteutumisesta.

Tavoite toteutui muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta.

2. Harjun teollisuusalueen aktiivinen markkinointi.

Mittari: Kaupungin halli on kokonaan vuokrattuna, tontteja myyty vähintään 3 kpl.

Hallista ¾ on vuokrattu. Tontteja ei ole myyty yhtään.

3. Biotalousryhmän laatimasta biotalousohjelmasta on poimittu seuraavat yritystoimintaan liittyvät tavoitteet, joihin perehdytään ja mahdollisuuksien mukaan viedään eteenpäin.

- 1) Lähiruoka: Somerolle tulee perustaa yhdistetty luomu/lähiruokamyymälä, joka markkinoi paikallisten tuottajien tuotteita ilman välikäsiä.
- 2) Puu: Voitaisiin lisätä erikoispuun, kuten visakoivun ja jalojen lehtipuiden kasvatusta ja perustaa pienimuotoista puusepänteollisuutta. Yrittäjille tulisi tarjota tietoa alan kehittämismahdollisuuksista sekä toiminnan uusista säännöksistä ja vaatimuksista.
- 3) Muut metsien tuotteet: Tulisi selvittää luonnonvarayritysten kouluttamismahdollisuuksia Somerolla sekä asukkaiden valistusta ja koulutusta kansalaisopiston toimesta. Tulisi karvoittaa paikalliset hortonomit, agrologit ja metsätalousinsinöörit ja muodostaa heidän keskuudessaan alan osaamis- ja ideomisfoorumi.
- 4) Luontomatkailu: Luontoon liittyvien matkailutuotteiden kehittäminen ja tukeminen.
- 5) Hoivamaatalous: Edistetään maaseutu ympäristöä hyödyntäen hoiva-alan yritysten perustamista Somerolle.

Asioihin on perehdytty, mutta ei ole toistaiseksi löydetty sellaista, jota olisi mahdollista kehittää eteenpäin. Selvitystä ja ideointia jatketaan.

4. Käynnistetään yritysvierailut somerolaisiin yrityksiin. Tavoitteena selvittää niiden kehittämismahdollisuuksia.

Mittari: Kymmenen (10) uutta työpaikkaa, käynti vähintään 20 yrityksessä.

Tavoite toteutettiin tarjoamalla yrityksille kaupungin tukemaa konsulttikäyntiä. Runsaat 20 yritystä otti tarjouksen vastaan. Mahdolliset uudet työpaikat syntyvät myöhemmin.

5. Uusi lautakunta selvittää kuinka kaupungin elinkeinotoiminta viedään jatkossa eteenpäin.

Tilanne elää koko ajan, päätöksiä vaikea tehdä.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	5 443	-5 443
Toimintakulut	-320 120		-320 120	-221 327	98 793
Toimintakate	-320 120		-320 120	-215 884	104 236
Sisäiset kulut	-7 700		-7 700	-11 267	-3 567

Toiminta:

Elinkeinolautakunta kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa. Elinkeinotoimen tehtäviä hoidettiin kehittämispäällikön ja määräaikaisen markkinointisihteerin toimesta. Pääpaino tehtävissä asetettiin yritysneuvontaan, yritysmyönteisyyden kohottamiseen sekä kaupungin yleismarkkinointiin tavoitteena saada uusia asukkaita ja yrittäjiä sekä matkailijoita. Isona haasteena oli saada Harjun uudelle teollisuusalueelle ”elämää”. Kaupungin rakentama teollisuushalli Harjun teollisuusalueelle valmistui maaliskuussa ja kolme somerolaista yritystä muutti tiloihin välittömästi. Tiloja ja tontteja markkinoitiin Varsinais-Suomen Yrittäjät –lehdessä, Hämeen Yrittäjät –lehdessä, Kauppalehdessä ja Turun Sanomissa sekä paikallislehdissä ja netissä. Neljännes tiloista jäi edelleen vuokraamatta eikä yhtään tonttia mennyt kaupaksi.

Yritysneuvonta:

Vuonna 2013 Somerolle perustettiin 47 uutta yritystä ja 21 lopetti toimintansa. Yrityksiä perustettiin mm. seuraaville toimialoille: rakentaminen, maanrakennus, puusepäntyöt, sähkö- ja lvi-asennus sekä suunnittelu, parturit, kotipalvelu, hyvinvointi, kiinteistönhoito, konsultointi, mainostoimistot, ravintolat, konekorjaus, koneiden ja laitteiden tukkukauppa, ohjelmopalvelut.

Henkilökohtaisesti yritysneuvonnassa kävi noin 30 asiakasta. Opastusta kaivattiin mm. yrityksen perustamiseen liittyvissä asioissa, tukianomusten täyttämässä sekä starttiraha-asioissa. Usein opastus tapahtui puhelimesta ja sähköpostilla. Näin varsinkin yhteydenotoina, jotka koskivat yritystilojen tarvetta. Starttirahalausuntoja annettiin kuusi kappaletta sekä yksi lausunto Finnveralle. Erilaisten rahoitustukien kysyntä oli edellisvuosia vähäisempää.

Yhteistyöllä yritysmuutosyhteisyyteen:

HELY (kaupunginhallitus, Someron Yrittäjien hallitus sekä elinkeinolautakunta) kokoontui ai-noastaan yhden kerran. Uusi elinkeinolautakunta laajensi ryhmää kutsumalla edustajat Someron Naisyrittäjistä sekä Somero Sydäimestä. Tapaamisen aiheena oli päivituksen alla oleva kaupungin elinkeinopoliittinen ohjelma.

Elinkeinolautakunnan aloitteesta kutsuttiin marraskuussa koolle ympäristölautakunta, tekni-nen lautakunta sekä elinkeinolautakunta sekä näiden lautakuntien hallitusedustajat. Mukana oli myös kaupunginjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja. Ensimmäisen kokoontumisen tavoit-teena oli lähinnä tutustua lautakuntien jäseniin ja lautakuntien tehtäviin. Tapaamisessa sovittiin, että lautakunnat tulevat kokoontumaan vähintään kolme kertaa vuodessa.

Kyliä kanssa kokoonnuttiin kaksi kertaa ja heidän kanssaan yhteistyössä järjestettiin mm. Somero Seikkailu -tapahtuma. Asukasfoorumi kokoontui kerran ja kesäkuun lopussa järjes-tettiin kesäasukastapaaminen.

Joulukuussa kutsuttiin yrittäjiä Loiskeeseen joulupuurolle ja keskustelemaan yhteistyön kehit-tämisestä. Hyvässä ja keskustelelevassa yhteistyöhengessä oli koolla toistakymmentä yrittä-jää.

Yhteistyössä paikallisten yrittäjien kanssa startattiin lähijoulukampanjalla, joka toteutettiin erit-täin nopealla aikataululla. Elinkeinotoimi julkaisi Someron oman joulukalenterin Faceboo-kissa, ja siihen osallistui kaksikymmentä yritystä ja kolme yhdistystä. Lisäksi kampanjaan liittyi lehtimainontaa lähialueen lehdissä sekä suoramainontaa Joulu-Ruokavassa kuponkien avulla.

Markkinointi:

Alkuvuodesta päästiin yksimielisyyteen kaupungin uudesta logosta, jonka myötä maaliskuus-sa valmistui Someron kaupungin graafinen ohjeisto lomakepohjineen. Tästä johtuen vuoden aikana uusittiin ja päivitettiin lukuisia markkinointimateriaaleja. Uudesta ilmeestä ja eritoten logosta on saatu yleisesti positiivista palautetta. Loppusyksystä käynnistettiin kaupungin ko-tisivujen uusiminen, ja ne olivat vuoden vaihteessa viimeistelyä vaille valmiit.

Kaupunki osallistui tammikuussa matkailuyrittäjien kanssa Matka 2013–messuille. Uusi mat-kailuesite valmistui sopivasti messuille. Messuosaston ilme sai hyvää palautetta. Somero oli esillä SUOMA-tapahtumissa Turussa ja Helsingissä sekä Senioritempauksessa Liedon Van-halinnassa. Näitä myyntitapahtumia varten tuotettiin ryhmäretkiesite sekä retkipakettiesite yhteistyössä Vihreän Kolmion kanssa.

Elokuussa OxroadUltra järjesti 100 mailin juoksun Härkätietä pitkin Turusta Hämeenlinnaan. Elinkeinotoimi järjesti järjestäjän toiveiden mukaisesti juoksun puolenmatkan controlpoint -taukopisteen Someron torille. VO6 -ohjelma Fox-kanavalta tuotti Somerosta muutaman mi-nuutin mittaisen esittelyvideon, jota tullaan esittämään ko. ohjelmassa Oxroadultrasta puhuttaessa.

Markkinointisihteeri osallistui Härkätieyhdistyksen puitteissa Härkätien autosuunnistuksen järjestelyihin elo/syyskuun vaihteessa.

Lokakuussa järjestetyillä Turun kirjamesseilla Someron osasto ja ohjelma ovat saaneet positiivista palautetta paljon ja laajalti. Markkinointisihteeri oli tiivistä mukana maataloustoimen kanssa järjestämässä Ruokavaa sekä keväällä että jouluna.

Paikallisoppat pitivät Suviheinäviikkojen aikana infopistettä Someron keskustassa Aholassa ja torilauantaisin kesätorilla kaupungin infoaitassa Somerniemellä.

Elinkeinotoimi osallistui markkinointiyhteistyöhön Varsinais-Suomen kuntien ja organisaatioiden kanssa. Yhteismarkkinoinnin tuloksena syntyi mm. varsinaissuomalainen lifestyle-julkaisu iPad -laitteelle sekä siihen liittyvä mainoskampanja, joissa Somero oli hyvin esillä. Yhteismarkkinoinnilla tavoiteltiin lisää asukkaita Turun ja Salon seudulle.

Matkailuyhteistyötä tehtiin vuoden aikana useaan otteeseen matkailualue Vihreän Kolmion, Local Food -hankkeen sekä Härkätie -yhdistyksen kanssa. Vihreän Kolmion kanssa tuotettiin yhteinen retkipakettiesite, jota jaettiin myynti- ja markkinointitapahtumissa. Local Foodin ja Vihreän Kolmion kanssa toteutettiin Maukas matkailukesän avaus -tapahtumasarja, jonka aikana Somerolla järjestettiin kolme lähiruoka- ja matkailutapahtumaa, esim. Maukas matkailukesän avaus -tori Somerniemen kesätorilla. Härkätie -yhdistyksen kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä mm. matkailuyrittäjien koulutuksilla, yhteisillä tapahtumilla sekä messuosastoilla.

Varsinais-Suomen kuntajohtajat kävivät tutustumisretkellä Somerolla. Retken organisoinnin ja toteutuksen hoiti elinkeinotoimi. Retken aikana kuntajohtajat puolisoineen tutustuivat Someron matkailukohteisiin ja -yrityksiin sekä uimahalliin, Kiiruun puistoon ja Lamminniemen Hyvinvointikeskukseen.

Yritysten osaamisen kasvattaminen:

Elinkeinopoliittista ohjelmaa päivitettäessä yhdeksi painopisteeksi on nostettu Somerolla toimivien yritysten osaamisen kehittäminen. Tähän kaupunki panosti tarjoamalla halukkaille yrityksille konsultin käynnin, jonka tavoitteena oli tehdä nopea analyysi yrityksen tilasta ja sen kehittämismahdollisuuksista. Konsultti veloitti käynnistä 500 euroa, josta kaupunki maksoi 400 euroa ja yrityksen osuus oli tällöin 100 euroa. Mukaan ilmoittautui 37 yritystä, joille kymmenelle tehtiin käynti 2013 aikana. Käyntejä jatketaan vielä tammikuussa 2014.

Salon seudun aikuisopiston kanssa käytiin alustavia keskusteluja yhteistyön käynnistämiseksi. Aikuisopistosta haetaan kumppania yritysten osaamisen kehittämiseen. Jokioisten MTT:n kanssa on käyty alustavia keskusteluja siitä, miten voitaisiin yhteistyössä kannustaa tuottajia elintarvikkeiden jatkojalostukseen.

Toimielin: Maaseutulautakunta

Tehtäväalue: Maataloustoimi

Toiminta-ajatus:

Maataloustoimen keskeisenä tehtävänä on huolehtia maaseutuyrittäjien EU- ja kansallisten tukien, sekä muita maaseutuelinkeinoja koskevien hallintotehtävien toteutumisesta Someron maaseutuyksikön alueella, johon yhdistyivät Someron, Forssan ja Tammelan maaseutuhallinnot 1.1.2013. Palvelupisteiden tehtävänä on maatalousyrittäjien ja muiden sidosryhmien palveleminen mm. maataloustukiin sekä sato-, hirvi- ja petoeläinvahinkoihin ja hukkakauraan liittyvissä asioissa. Tehtäviin kuuluu myös keväisin ja syksyisin järjestettävä Ruokavaa -tapahtuma.

Tavoite:

1. *Käsitellä talousarvioon esitetyllä henkilöstömäärällä viljelijöiden maataloustuki- ja muut hakemukset määräajoissa ja hoitaa tukien maksatukset annetuissa aikatauluissa.*

Mittarit:

	2013	2012	2011
Tukia hakeneita tiloja	865 kpl	504 kpl	525 kpl
Maksettavat tuet	26,7 milj. €	18,5 milj. €	18,2 milj. €

Tukihakemukset on käsitelty niin, että maksatukset on hoidettu maksulupien avauduttua.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	146 900		146 900	147 786	-886
Toimintakulut	-367 060		-367 060	-351 713	15 347
Toimintakate	-220 160		-220 160	-203 928	16 232
Sisäiset kulut	-7 900		-7 900	-7 724	176

Toiminta:**Somero**

Kansallisia/EU:n rahoittamia peltoalaan tai eläinmääriin perustuvia maataloustukia maksettiin v. 2013 yhteensä 16,0 milj. €. Tukea hakeneiden tilojen lukumäärä oli 486. Katselmuksia suoritettiin seuraavasti: hukkakauravalvontatarkastuksia 23 kpl, satovahinkoarvioita 11 kpl eli yhteensä 34 tilakäyntiä.

Kevät-Ruokava järjestettiin 23.3.2013 (79 näytteilleasettajaa) ja Joulu-Ruokava 30.11.2013 (100 näytteilleasettajaa).

Tammela

Kansallisia/EU:n rahoittamia peltoalaan tai eläinmääriin perustuvia maataloustukia maksettiin v. 2013 yhteensä 5,9 milj. €. Tukea hakeneiden tilojen lukumäärä oli 228. Katselmuksia suoritettiin seuraavasti: hukkakauravalvontatarkastuksia 16 kpl, satovahinkoarvioita 0 kpl eli yhteensä 16 tilakäyntiä.

Forssa

Kansallisia/EU:n rahoittamia peltoalaan tai eläinmääriin perustuvia maataloustukia maksettiin v. 2013 yhteensä 4,8 milj. €. Tukea hakeneiden tilojen lukumäärä oli 152. Katselmuksia suoritettiin seuraavasti: hukkakauravalvontatarkastuksia 24 kpl, satovahinkoarvioita 0 kpl eli yhteensä 24 tilakäyntiä.

Tehtäväalue: Lomatoimi

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	0	0
Toimintakulut	-6 500		-6 500	-7 206	-706
Toimintakate	-6 500		-6 500	-7 206	-706
Sisäiset kulut	-5 500		-5 500	-5 292	208

Tehtäväalue: Maa- ja metsätilat

Tavoite:

1. Kaupungin omistamien metsien tehokas ja taloudellinen hoito unohtamatta metsien eri moninaiskäyttömuotoja, luonnonsuojelua ja työllisyysnäkökohtia.

Kaupungin metsien käsittelyssä puuntuotanto on etusijalla, kuten talousmetsissä yleensä. Metsien käsittelyssä noudatetaan kestävyysperiaatetta siten, että tulevaisuuden hakkuumahdollisuudet turvataan. Tämä edellyttää taimikoiden hoitamista, metsien harventamista ja hakkuukypsien metsien uudistamista. Nuorten, ensiharvennusvaiheessa olevien kasvatusmetsien runsaus on ongelmallista. Näiden metsien hakkuissa korjuukustannukset ovat korkeat, eikä hakkuutuloja juurikaan kerry. Riittävän aikaisin tehtävät ensiharvennukset ovat kuitenkin välttämättömiä, jotta kasvutappioilta vältyttäisiin ja metsien puusto järeytyisi.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	407 400		407 400	313 835	93 565
Toimintakulut	-109 700		-109 700	-159 904	-50 204
Toimintakate	297 700		297 700	153 931	143 769

Maa- ja metsätalouden osalta on muistettava, että hakkuukausi ei ole kalenterivuosi vaan elokuusta heinäkuun loppuun, jolloin tulot/menot voivat jakaantua kahdelle vuodelle.

Someron kaupunki omistaa metsää 1739 hehtaaria, joka sijaitsee noin viidellätoista tilalla. Kaupunki ostaa metsäalueiden hoitoon, hoidon suunnitteluun ja puunmyyntiin liittyvät palvelut Metsänhoitoyhdistys Salometsältä. Metsien hoito ja käsittely perustuu vuoden 2010 alussa uusittuun metsäsuunnitelmaan.

Toiminta:

Hakkuukaudella 2012 - 2013 puuta myytiin seuraavasti: kuusitukki 2526 m³, mäntytukki 884 m³, koivutukki 64 m³, kuusikuitu 1274,2 m³, mäntykuitu 1348 m³, koivukuitu 713,2 m³, laho 326 m³. Hankintakaupan osuus oli 2503,1 m³ ja pystykaupan 4641,6 m³. Puuta myytiin Upm:lle ja Kesätuote ky:lle.

Hankintakaupasta kertyi hakkuutuloja ilman kuluja suuruusluokkaa 71 000 € ja pystykaupasta 182 000 €.

Hakkuista oli ensiharvennusta 10 ha, muuta harvennusta 40 ha ja uudistushakkuita 17 ha. Metsänhoitotöitä tehtiin seuraavasti: kuusen istutus 17,5 ha, männyn istutus 1,5 ha, mätästys 10 ha, äestys 7,5 ha sekä taimikonhoitoa ja ennakkoraivausta noin 43 ha.

Hakkuukautta 2013 - 2014 koskevat leimikot sijaitsevat tiloilla Karhunkorpi, Koivula, Metsälahti, Metsä-Mäyrämäki, Nikula ja Vanhalan metsä. Hakkuista ensiharvennuksia on 29 ha, muuta harvennusta 35 ha ja uudistamishakkuita 18 ha. Arvioitu hakkuumäärä on 7300 m³, josta 5300 m³ pystykaupalla ja 2000 m³ hankintakaupalla. Pystykauppa tehtiin Upm: n kanssa ja sen arvo on noin 226 000 €. Hankintakauppa, arvoltaan noin 81 000 €, tehtiin myös Upm: n kanssa.

Metsien moninaiskäyttö ja luonnonsuojelu on mahdollista ainakin jossain määrin yhteen sovitaa puuntuotannon kanssa talousmetsienkin käsittelyssä. Kaupungin metsätiloilla on alueita, joissa puuntuotannolliset tavoitteet eivät ole ensisijaiset. Iso- Valkeen lähialueilla metsien käsittelyssä noudatetaan erityistä varovaisuutta. Osa kyseisestä metsätilasta kuuluu

Natura- verkostoon ja metsänkäsittelyä on rajoitettu myös tämän takia. Painiojärnessä sijaitsevassa Holmansaaressa 11 ha:n metsäalue on ollut pitkään ilman hakkuita ja alue on rauhoitettu kaupungin hakemuksesta luonnonsuojelualueeksi vuonna 2000.

Kaupungin metsien työllistävä vaikutus on suhteellisen suuri. Puun myyminen osittain hankintakaupoilla työllistää metsänhoitoyhdistyksen palveluksessa olevia metsureita ja paikallisia urakoitsijoita. Metsureita työllistävät myös metsänviljely- ja taimikonhoitotyöt. Puutavaran ajossa kaupungin metsistä johtuva työllisyysvaikutus on huomattava ja lisäksi ajoittain työllistetään hakkuu- ja muokkauskoneita.

Koneellistuminen lisääntyy metsissäkin, mutta kaikkia metsissä tehtäviä töitä ei voida tulevaisuudessakaan koneellistaa. Työvoimapula saattaa joidenkin vuosien kuluttua muodostua ongelmaksi ammattitaitoisen työvoiman jatkuvasti vähentyessä.

Toimielin: Perusturvalautakunta

Tehtäväalue: Perusturvatoimen hallinto ja huolto

Tavoitteet:

Hallinto

- 1. Talousseurannan ja toiminnan taloudellisten reunaehtojen tiedostaminen perusturvassa. Tulosityksiköiden vastuunalaisten esimiesten toteuttama talousseuranta ja säännöllinen raportointi oman tulosityksikkönsä käyttömenojen kehityksestä perusturvajohtajalle 6 kertaa vuodessa.***

Mittari: Raportointikertojen määrä

Tavoite toteutui.

- 2. Tiedonkulun lisääminen organisaation sisällä. Tiedotuksessa jatketaan perusturvatoimen kuukausikatsauksen käyttöä, julkaisukertoja 11 vuodessa.***

Tavoite toteutui.

Huolto

- 3. Hygienen laadunvalvonta, seuranta ja dokumentointi. Hygicult-testit kahden kuukauden välein. Kaikki pesuohjelmat testataan. Epidemioiden, ohjelmamuutosten ja annostusten muuttuessa testit otetaan useammin.***

Mittari: Toteutunut/Ei toteutunut

Pesulan tavoite on toteutunut 2013. Pyykkiä pestiin 103 052 kg ja tarkistuspunnitukset tehtiin marras- ja toukokuussa.

Varahenkilöstö

- 4. Toteutetaan kysely yksiköissä koskien sitä, miten varahenkilöjärjestelmä on vastannut yksikön tarpeita. Varahenkilöstöjärjestelmän kehittäminen jatkossa kyselyn tulosten mukaisesti.***

Mittari: Toteutunut/ei toteutunut

Tavoite on toteutunut.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	28 350	0	28 350	25 190	3 160
Toimintakulut	-1 220 290	59 000	-1 279 290	-1 431 314	-152 024
Toimintakate	-1 191 940	59 000	-1 250 940	-1 406 124	-155 184
Sisäiset tuotot	188 000		188 000	206 103	-18 103
Sisäiset kulut	-71 250		-71 250	-72 221	-971
Sumupoistot	-2 500		-2 500	-2 550	-50

Toiminta:

Uusi lautakunta aloitti toimikautensa 5.3.2013 kokouksesta. Perusturvalautakunta kokoontui vuonna 2013 yhteensä 10 kertaa. Pöytäkirjan pykälä kertyi 171 kappaletta.

Lautakunta käsitteli 24 viranhaltijapäätöksistä tehtyä oikaisuvaatimusta, joista yhden lautakunta muutti hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen ja palautti yhden valmisteluun, jonka jälkeen lautakunta piti voimassa viranhaltijan päätöksen. Yksi oikaisuvaatimus raukesi viranhaltijan itseoikaisun jälkeen.

Oikaisuvaatimuksista kaksi koski toimeentulotukea, yksi sosiaalihoitolain mukaista kuljetuspalvelua, kolme sosiaalihoitolain mukaista palveluasumista, kolme omaishoidon tukea, kolme viranhaltijan henkilöstöpäätöstä, vammaispalvelulain mukaisista palveluista yhdeksän koski kuljetuspalveluja, yksi asunnon muutostöitä, yksi avustuksia ja yksi henkilökohtaista apua.

Varahenkilöstön käytön toteutuminen

2013

Yksikkö	Työpv	
Kotihoito	287	25 %
Poliklinikka	82	7 %
Osasto	274	24 %
Tervaskanto	340	29 %
Rauhankallio	89	8 %
Tuulentupa 24	40	3 %
Leivonpesä	41	4 %
Sammalniitty	1	0 %
Tuulihattu	5	0 %
YHTEENSÄ	1158	100 %
iv,varattu	5	6
Ilman varausta	9	
Ilta vuorot	26	
Viikonloput	23	

2012

Yksikkö	Työpv	
Kotihoito	257	26 %
Poliklinikka	111	11 %
Osasto	260	26 %
Tervaskanto	253	25 %
Rauhankallio	25	3 %
Kiiruunkulma	33	3 %
Toimintakeskus	0	0 %
Leivonpesä	46	5 %
Leppäkerttu	4	0 %
Sammalniitty	4	0 %
Tuulihattu	14	1 %
YHTEENSÄ	1007	100 %
Ilman varausta	36	
Ilta vuorot	23	
Viikonloput	18	

2011

Yksikkö	Työpv	
Kotihoito	284	25 %
Poliklinikka	66	6 %
Osasto	382	34 %
Tervaskanto	213	19 %
Rauhankallio	52	5 %
Kiiruunkulma	31	3 %
Toimintakeskus	1	0 %
Leivonpesä	57	5 %
Leppäkerttu	9	1 %
Sammalniitty	1	0 %
Tuulihattu	18	1 %
YHTEENSÄ	1114	100 %
Ilman varausta	20	
Ilta vuorot	42	
Viikonloput	14	

Tehtäväalue: Ympäristöterveydenhuolto

Tavoitteet:

1. Ympäristöterveydenhuollon alueelliseen yhteistoiminta-alueeseen siirtyminen.

Mittari: Toteutunut/ei toteutunut

Tavoite toteutunut.

Someron terveystarkastajat ja eläinlääkärit siirtyivät 1.1.2013 Forssan seudun terveydenhuollon kuntayhtymän (FSTKY) palvelukseen (1.1.2014 muuttui Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymäksi (FSHKY)). Someron toimipisteet säilyivät ennallaan ja asiakkaita palvellaan entiseen tapaan.

Someron kaupunki on liittynyt Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän osajäseneksi. Yhdistymisen taustalla on kesäkuussa 2009 voimaan tullut laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminnasta, joka velvoittaa kuntaa liittymään ympäristöterveydenhuollossa yhteistoiminta-alueeseen, jos kunnalla ei ole käytettävissään ympäristöterveydenhuollossa vähintään 10 henkilötyövuotta vastaavaa määrää henkilöstöresursseja.

Terveysvalvonta

2. Terveysvalvonnan tavoitteena on toteuttaa terveydensuojelu-, elintarvike- ja tuoteturvallisuuslakien sekä tupakkalainsäädännön mukaisia valvontasuunnitelmia. Valvontasuunnitelmassa tarkastusten määrän tavoitteen määrittelyssä käytetään AVI:n laskentatapaa.

Mittari: Terveystarkastus-, elintarvike-, tuoteturvallisuus- ja tupakkalainsäädännön nojalla laadittujen valvontasuunnitelmien toteutumista arvioidaan valtakunnallisten ohjeiden mukaan. Nikotiinivalmisteiden myynnin valvontaa arvioidaan tarkastettujen kohteiden/tuotteiden lukumäärän perusteella.

Tavoite toteutui.

Eläinlääkintähuolto

3. Eläinlääkintähuollon tavoitteena on myös kaupungin siirryttyä yhteistoiminta-alueeseen tarjota eläinlääkäripalveluita sekä hyötyä seuraeläimille kaupunkilaisten tarpeiden mukaisesti toimintaa kehittäen sekä toteuttaa laadittua suunnitelmaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä.

Mittari: Asiakastytyväisyyskysely

Tavoite toteutui.

4. Maidontuotantotilojen tilahygieeninen tarkastus toteutetaan 30 %:ssa tiloista vuosittain. Lainsäädännön mukaisesti tarkastus on suoritettava joka kolmas vuosi.

Mittari: Suoritteet. Eläinsuojelutarkastukset, ante mortem -tarkastukset, salmonellanäytteet, eläintautien vastustamisohjelmien mukaisten näytteiden otto, tarkastuskäynnit, vierasainevalvontanäytteet.

Tavoite toteutui.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-287 000	54 000	-341 000	-321 835	19 165
Toimintakate	-287 000	54 000	-341 000	-321 835	19 165
Sumupoistot	-5 600		-5 600	5 600	0

Tehtäväalue: Kansanterveystyö

Tavoitteet:

Neuvola

1. Tavoitteena kehittää uudet työparijärjestelyt toimiviksi kokonaisuuksiksi.

Mittari: Toteutunut/ei toteutunut

Tavoite toteutunut. Työpareittain työskentely eri osa-alueilla on toiminut sujuvasti ja työt ovat jakautuneet pääsääntöisesti tasaisesti.

Työterveyshuolto

2. Tavoitteena on vahvistaa yhteistyötä asiakasyritysten kanssa.

Mittari: Vuoden aikana tehtyjen työpaikkakäyntien, yhteistyöpalavereiden ja puhelin-neuvottelujen määrä.

Tavoite toteutunut.

Vuoden aikana tehtiin asiakasyrityksissä 32 työolojen selvityskäyntiä. Vastaavia käyntejä tehtiin 22 maatilalle. Erilaisia yhteistyötapaamisia kuten työkykyneuvotteluja ja kuntoutuksen suunnittelupalavereja pidettiin noin 30. Vuoden 2013 aikana työterveyshuoltoon tuli useita uusia asiakkaita. Sopimus tehtiin 26 somerolaisen työnantajan kanssa ja lisäksi seitsemän yrittäjän kanssa.

Vastaanottoiminta

3. Koko hoitohenkilöstön lääkehoidon osaamista pidetään yllä LOVE – Lääkehoidon osaamisen varmistamisen verkkokoulutukseen liittymisen kautta.

Mittari: Toteutunut/ei toteutunut

Tavoite toteutunut.

4. Uuden puhelinjärjestelmän tuomia mahdollisuuksia hyödynnetään asiakaslähtöisten palveluiden kehittämisessä.

Mittari: Onko syntynyt uusia palvelutapoja, kyllä/ei

Uusi puhelinjärjestelmä on antanut mahdollisuuden asiakkaiden jättää takaisinsoittopyyntöjä. Pyyntöjä on tullut päivittäin 5–10. Uusi palvelumuoto on myös, että kaikki lääkärit soittavat asiakkaille sovitusti puhelinaikoina.

Hammashuolto

5. *Kiireettömän hoidon jono alle 6 kk*

Mittari: Toteutunut / ei toteutunut

Tavoite toteutunut.

Someron hammashoitolassa hoitoon pääsy tapahtuu pääsääntöisesti valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti. Kiireellisen ensiavun jatkohoidot pyritään kuitenkin suorittamaan hammaslääketieteellisesti oikea-aikaisesti, jotta infektiot eivät jonotuksen aikana pahene ja näin aiheuta lisää kiireellisen hoidon tarvetta. Kiireettömän hoidon jonossa on pääsääntöisesti hoitosuunnitelman mukaiseen tutkimukseen ja kokonaishoitoon jonottavia potilaita.

Jonotusaika oli vuoden alussa 7 kk, mutta jo tammikuussa jonoaika lyheni 5,5 kuukauteen. Ainoastaan heinäkuussa jonoaika oli hetkellisesti 6,5 kk. Joulukuun lopussa 2013 jonotusaika kiireettömään hoitoon oli 3 kuukautta.

6. *Ennaltaehkäisevän työtteen ja terveystieteiden ylläpito ja vahvistaminen*

Mittari: Toteutunut /ei toteutunut

Tavoite toteutunut.

Kaikkien potilaiden tutkimus- ja hoitajaksoihin sisältyy yksilöllinen omahoito-ohjaus ja ennaltaehkäisevä hoito. Hoitosuunnitelmissa huomioidaan sairauksien hoidon ja ennaltaehkäisyn tarve myös jatkossa.

7. *Terveellisiin ravintotottumuksiin ja ennaltaehkäisevään hoito-otteeseen ohjaavat vierailukäynnit kouluissa, kehitysvammaisten asumisyksiköissä/työpisteessä sekä vanhusten pitkäaikaishoidon yksiköissä.*

Tavoite toteutunut.

Suuhygienistit pitivät suun terveyden edistämiseen ja omahoitoon liittyvät tunnit 2. ja 7. luokkalaisille. Lisäksi jokainen 4. luokkalainen kävi yksilöllisessä harjauksessa.

Kehitysvammaisten toimintakeskuksessa käytiin opettamassa omahoitoa kahdesti. Asuntolaan ei vierailuja tehty, mutta suurin osa asukkaista käy yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaisesti hammashoitolassa sairauden hoito- ja ennaltaehkäisykäynneillä.

Pitkäaikaispotilaita on terveystieteiden vuodeosastolla käyty tapaamassa kaksi kertaa vuoden aikana. Vanhuspalvelulain hengen mukaisesti tavoitteena on ollut saada myös palveluasumisesta ja kotona asuvat ikäihmiset tarvitsemiensa suun terveydenhuollon palvelujen piiriin sekä huolehtia, että he itse tai avustetusti pystyvät päivittäin puhdistamaan suunsa infektioiden ehkäisemiseksi.

Mielenterveystyö

8. *Mielenterveyskuntoutujien ryhmätoiminnan kehittäminen.*

Mittarit: Kokoontumiskertojen ja osallistujien lukumäärä

Ryhmätoimintaa on kehitetty ja aloitettu keväällä 2013 (hyvinvointiryhmä). Mielenterveyskuntoutujien päivätoimintaryhmä kokoontui 25 kertaa (v.2012 kertoja 34) ja osallistujia niissä oli keskimäärin 12.

Laboratorio

9. Ajanvaraustoiminnan kehittäminen.

Mittarit: Ajanvarauksen tehneiden asiakkaiden määrä.

Asiakaspalvelukyselyn tuloksena aloitettiin laboratorion ajanvaraustoiminta v.2012 syksyllä. Ajanvarausta on käyttänyt päivittäin 10–15 asiakasta. Päivittäinen kävijämäärä n. 40.

Röntgen

10. Ajanvaraustoiminnan kehittäminen.

Mittarit: Ajanvarauksen tehneiden asiakkaiden määrä.

Tavoite toteutunut.

Asiakastytyväisyyskysely toteutettiin syksyllä v. 2012. Röntgentutkimukseen pääsyä ei ole joutunut odottamaan ja ajan on voinut varata halutessaan.

Kuntoutus

11. Kehitetään palvelupyyntöjen käsittelyä toimivammaksi. Käytännössä valitaan viestipiikkiin/lähetekansion hoitaja ”kuntoutus kaikki”- viesteille, joka kehittää yhdessä atk-tukihenkilön kanssa toimivan käytännön.

Mittari: Toteutunut/ ei toteutunut

Tavoite toteutunut.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	760 400	0	760 400	837 399	-76 999
Toimintakulut	-4 461 950	255 000	-4 716 950	-4 713 705	3 245
Toimintakate	-3 701 550	255 000	-3 956 550	-3 876 306	80 244
Sisäiset tuotot	102 000		102 000	102 059	-59
Sisäiset kulut	-538 150		-538 150	-539 884	-1 734
Sumupoistot	-27 100		-27 100	-27 145	-45

Toiminta:

Neuvola

Lapsia syntyi vuonna 2013 Somerolla 85. Määrä on lähes kymmenen enemmän kuin vuosi sitten, jolloin se oli 77. Lapsiperheiden muuttoliike Somerolle ja Somerolta pois on ollut ta- saista.

Lastenneuvolassa on vuonna 2013 lääkärin vaihtuvuus ollut vilkasta. Vuoden aikana on toiminut neljä eri lääkärinä. Laajat terveystarkastukset on tehty neuvola-asetuksen mukaisesti ja osallistumisprosentti on ollut hyvä. Tarkastuksesta pois jäävien kohdalta on pyritty selvit-

tämään poisjäännin syy. Pienten lasten kuntoutustyöryhmä pikku-laku on kokoontunut kerran kuussa. Lastenneuvolasta jatko-ohjanta toimintaterapiaan ja puheterapiaan on ollut vaivatonta. Alle kouluikäisten lasten kehitystasoarvioita on voitu ostaa Tasalan perhepalveluilta tutkimuspaketteina. Yhteistyötä on tiivistetty päivähoidon kanssa kehittämällä tiedonkulkua päivähoidosta lastenneuvolaan ja vastaavasti takaisin päivähoitoon. Salon lastenpsykiatrian poliklinikan ja nuorisopsykiatrian poliklinikan kanssa on tavattu kaksi kertaa vuoden aikana Somerolla yhteistyön merkeissä.

Kausi-influenssarokotusten riskiryhmien laajentumisen myötä rokotusten hakijoiden määrä on lisääntynyt muutaman hiljaisemmän vuoden jälkeen. Kutsuntatarkastukset on hoidettu kuten aiempinakin vuosina. Entistä useamman armeijaan meno lykkääntyy ylipainon vuoksi. Matkailijoiden rokotusvastaanotto ja terveysneuvonta on ollut keskitettynä lastenneuvolaan ja kävijöitä on riittänyt.

Äitiysneuvolassa toteutuivat asetuksen mukaiset tarkastukset. Laajaa terveystarkastusta on toteutettu raskauden ensimmäisellä käynnillä ja/tai muuna aikana raskauden kuluessa. Tarkastukseen on pyritty saamaan isä mukaan, jolloin kartoitetaan koko perheen elämäntilanne laajemmin ja mietitään yhdessä mahdollisten tukitoimien tarpeellisuutta. Synnytyksen jälkeen on tehty kotikäynti kaikkiin vauvan saaneisiin perheisiin. Lisäksi on ensimmäistä lasta odottaville tehty tarvittaessa kotikäynti. Perhevalmennusta on järjestetty ensimmäistä lasta odottaville neuvolan tiloissa.

Ehkäisy- ja perhesuunnitteluneuvolan palveluita ovat somerolaiset käyttäneet aikaisempien vuosien tapaan ahkerasti. Joukkopapaseulontoihin osallistuminen on ollut aktiivista. Osallistuminen on ollut n. 75 % luokkaa. Osa kutsuttavista käy muuten vuoden aikana ehkäisy- ja muissa gynekologisissa asioissa papa-näytteellä neuvolassa. Yläkoulun 9-luokkalaiset ovat tutustuneet pienissä ryhmissä ehkäisy- ja perhesuunnitteluneuvolan toimintaan; tutustuminen sisältyi terveystiedon opintoihin. Puhelimitse annetaan yhä enemmän neuvontaa ja opastetaan mm. gynekologisissa vaivoissa. Vaihdevuosi-ikäisten neuvontakäynnit ja tarkastukset ovat lisääntyneet.

Äitiys- ja ehkäisyneuvolapalveluja on hyvin saatavilla nopealla aikataululla ja lääkäriresursseja on ollut äitiys- ja ehkäisyneuvola puolelle riittävästi käytössä. Jonotusaikoja ei juuri ole tai ainakin ne ovat lyhyet.

Vuonna 2013 kouluterveydenhuollossa terveystarkastukset on tehty jokaiselle vuosiluokalle. Laajat terveystarkastukset on tehty 1. - 5./(6. -) ja 8. - luokkalaisille. Alakoulun puolella suurin osa asetuksen mukaisista laajoista terveystarkastuksista on myös kirjautunut laajoina tarkastuksina, eli vanhemmat ovat melko aktiivisesti osallistuneet tarkastuksiin. Yläkoulun puolella tarkastukset eivät ole toteutuneet laajoina, koska vanhempia ei pääsääntöisesti ole ollut läsnä tarkastuksissa. Lääkäri on ollut saatavilla kouluterveydenhuoltoon niin, että tarkastukset on saatu tehtyä. Sen sijaan koululaisten ja opiskelijoiden sairausvastaanotolle ei ole juurikaan ollut ajallisesti mahdollisuuksia. Lääkärit ovat vaihtuneet usein eikä nimettyä koululääkäriä ole ollut.

Oppilasmäärä jakautuu melko tasaisesti kahden terveydenhoitajan kesken. Alakouluilla on yhteensä 626 oppilasta, yläkoulussa 290 oppilasta ja lukiossa 153 opiskelijaa. Töiden uudelleenjakoa on parantanut alakoulujen terveydenhoitajan saatavuutta.

Vuoden 2013 aikana yläkoulun terveydenhoitajaa ja lääkäriä on lisäksi työllistänyt koulunrakennuksen sisäilmaongelmista oireilevien oppilaiden terveydentilan selvittelyt.

Vuoden 2013 aikana aloitettiin HPV-rokotusten antaminen osana yleistä rokotusohjelmaa. 2013 vuoden puolella ehdittiin aloittaa rokotteiden antaminen kaikille 9-luokkalaisille tytöille. Käytössä on Cervarix-rokote jota annetaan kolme annosta 0-1kk-6kk aikataululla.

Työterveyshuolto

Työterveyshuollon piirissä on tällä hetkellä yhteensä n. 330 yrittäjää ja työnantajaa. Yksittäisten asiakkaiden lukumäärä on n. 1600 henkilöä, näistä 700 henkilölle kuuluu myös sopimukseen perustuen sairaanhoidon järjestäminen.

Vastaanotto toiminta

Lääkäreiden vastaanotoilla oli käyntejä 22 229 (v. 2012: 20 510). Käynneistä 82,6 % tapahtui perustyöaikana ja 17,4 % lisätyö- tai päivystysaikana. Forssan Sairaalan päivystystä käytti 1 236 somerolais-asiakasta (v.2012: 1 214). Keskimääräinen odotusaika lääkärin vastaanotolle ei-kiireellisessä tapauksessa oli 11.9 vrk. Sairaanhoidajien vastaanotoilla kävi 8 498 (v.2012: 8 943), joista diabeteshoitajan käyntejä oli 968. Lääkäreitä avustavia suoritteita oli 6 741 (v. 2012: 6 960).

Hammashuolto

Julkisen suun terveydenhuollon kysyntä jatkuu edelleen vilkkaana, ja uusia potilaita listautuu jatkuvasti kiireettömän hoidon jonoon. Osa-aikainen (50 %) hammaslääkäri vuokrattiin noin 6 kuukaudeksi, jolloin jonotusaika pysyi heinäkuun loppua lukuun ottamatta alle 6 kk. Kesäaikaan toimi suuhygienistiopiskelija hammashoitajana, jotta hoitajavajeeseen ei tarvinnut loma-aikaan käyttää suuhygienistiresursseja. Lähihoitajaopiskelija perehtyi suun terveydenhuoltoon ja hammashoitajan työhön 6 viikkoa. Suuhygienistiopiskelija oli työharjoittelussa 13 viikkoa.

Hammaslääkärin virka oli avoinna syksyllä, ja ainoana hakijana ollut osa-aikainen vuokrahammaslääkäri valittiin virkaan 7.1.2014 alkaen.

Hoitokäyntejä oli vuoden aikana 10 949, joista kiireellisen hoidon osuus oli 1 129 käyntiä. Kiireellinen ensiapu työllisti edelleen merkittävästi hammaslääkäreitä. Lapset on kutsuttu tutkimukseen ja ennaltaehkäiseville käynneille yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaan valtakunnallisia asetuksia noudattaen. Aikuiset hakeutuivat kokonaisuhoitoon yksilöllisen hoitosuunnitelmansa mukaisesti. Peruuttamattomia poisjääntejä oli 616 kpl, joista suurin osa oli koululaisten lyhyitä tutkimus- tai kontrollikäyntejä.

Oikomishoidon erikoishammaslääkäri kävi konsultoimassa, tekemässä hoitosuunnitelmat sekä hoitamassa erikoishammaslääkäritasoisia asiakkaita 1-2 kertaa kuukaudessa. Oikomishoitoon pääsi valtakunnallisten kriteerien mukaisesti. Oikomishoidossa oli 308 asiakasta (uusia 59, valmiita 64, keskeytettyjä 8). Oikomishoidon käyntejä oli 1 995 kpl.

Päivystys hoidettiin virka-aikaan omassa terveyskeskuksessa. Ilta- ja viikonloppupäivystys jatkui edelleen Tyksin organisoimana alueellisena toimintana. Hammashoitolan henkilökunta osallistui päivystykseen kolmena päivänä kaupungin asukasluvun mukaisesti jyvitetynä. Terveydenhuoltolain velvoittama iltapäivystys on suunnitteilla Tyksin organisoimana yhteistoi-
mintana.

Suuhygienistit ovat käyneet sopimuksen mukaan vuodeosastolla ja ympärivuorokautisen hoidon yksiköissä tekemässä hoidon tarpeen arviointeja sekä opastamassa asiakkaita ja heidän hoitajiaan suun päivittäisessä hoidossa. Suuhygienistit ovat myös pitäneet äitiysvalmennustunteja, ikäihmisten vanhusneuvolan infotilaisuuksia sekä pyydettyä osallistuneet eri kohderyhmille suunnattuihin valistustilaisuuksiin ilta-aikaan.

Mielenterveystyö

Päihde- ja mielenterveystyön yksikössä vastaanottokäyntejä vuonna 2013 oli 2 812 (v. 2012: 2677), joista kotikäyntejä oli 864. Huumekorvaushoidossa on ollut 5 henkilöä.

Laboratorio

Asiakaskäyntejä oli 26 918 (v. 2012: 25 139). Tutkimusanalyysejä tehtiin 77 494 (v.2012: 71 970). Sairaanhoidtajien päivystysaikana tekemiä vieritestejä oli 1 139. Muualle analysoitaviksi lähetettyjen näytteiden osuus oli 14,4 %. Yksityislääkärin läheteellä kävi 143 asiakasta ja heille tehtiin 1 275 tutkimusanalyysiä.

Röntgen

Röntgenyksikön tutkimusvalikoimaan kuuluvat natiivikuvaukset. Tutkimuksia tehtiin 2 480 (v. 2012: 2 343). Tutkituista alle 16-vuotiaita oli 119. Yksityislääkärin läheteellä käyntejä oli 14. Yhteistyö Forssan Sairaalan kuvantamisyksikön kanssa on sujunut hyvin. Kuvien siirrossa ei ole ollut ongelmia ja röntgenlääkärin lausunto on saatu tarvittaessa. Röntgenin auditointi tehtiin keväällä.

Fysioterapia ja toimintaterapia

Vuonna 2013 muun kuntoutuksen ja fysioterapian käyntejä kirjattiin yhteensä 4 608. Toimintaterapian kirjauksia oli 626.

Tehtäväalue: Erikoissairaanhoito

Tavoite:

- Hyvä palveluiden saatavuus, laatu ja edullisuus siten, että painopisteenä on perustason palveluiden hyödyntäminen. Hoitoketjuihin kiinnitetään huomiota, jotta potilaat hoidetaan oikeassa paikassa oikeaan aikaan, jolloin myöskään siirtoviivemaksuja ei synny.**

Mittari: Talousseuranta, asiakaspalaute ja hoitoprosessien toimivuus.

Vuonna 2013 siirtoviivemaksut olivat yhteensä 63 300 euroa (79 486 euroa v. 2012).

ERIKOISSAIRAANHOIDON KÄYNNIT JA HOITOJAKSOT

	2013	2012	2011	2010
Avokäynnit				
TYKS	5 675	5 247	5 791	5 263
Salon aluesairaala	7 138	6 470	5 741	5 489
(Halikon sairaala) Psykiatrian erikoisala	1 916	1 768	1 666	1 320
Loimaan aluesairaala	191	172	184	164
Muut sairaalat (Turunmaan sairaala, Vakka-suomen sairaala)	49	67	60	50
Ensihoidon ja päivystyksen liikelaitos	255	0	0	0
Varsinais-Suomen shp yhteensä	15 224	13 724	13 442	12 286
Forssan sairaala	1 884	1 774	1 582	1 543
Hoitojaksot				
TYKS	583	630	612	656
Salon aluesairaala	812	891	912	883
(Halikon sairaala) Psykiatrian erikoisala	37	34	44	80
Loimaan aluesairaala	2	1	2	1
Muut sairaalat (Turunmaan sairaala, Vakka-Suomen sairaala)	0	1	1	1
Varsinais-Suomen shp yhteensä	1 434	1 557	1 570	1 620
Forssan sairaala	222	249	256	196
Hoitopäivät				
TYKS	2 360	2 352	2 530	2 889

Salon aluesairaala	3 493	3 707	4 065	3 820
(Halikon sairaala) Psykiatrian erikoisala	626	554	965	1 501
Loimaan aluesairaala				
Muut sairaalat (Turunmaan sairaala, Vakka-Suomen sairaala)	9 0	2 7	10 1	11 4
Varsinais-Suomen shp yhteensä	6 488	6 622	7 571	8 214
Forssan sairaala	914	988	1066	923

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-11 385 000	300 000	-11 685 000	-11 492 803	192 197
Toimintakate	-11 385 000	300 000	-11 685 000	-11 492 803	192 197

Tehtäväalue: Sosiaalityö

Tavoitteet:

1. Oman toiminnan osuuden lisääminen ennaltaehkäisevissä palveluissa (varhaisen puuttumisen toiminnan tehostaminen)

Mittari: Talousseuranta (ostopalveluiden määrän kasvun hidastuminen)

Tavoite on toteutunut. Lastensuojelun asiakaspalvelujen ostot olivat 1 224 333 euroa (1 426 869 euroa v. 2012). Sosiaalitoimiston asiakaspalvelujen ostot olivat 28 077 euroa (34 801 euroa v. 2012). Lastensuojelun ennaltaehkäiseviä palveluita on lisätty mahdollistamalla perhetyön saaminen jo varhaisessa vaiheessa ilman lastensuojelun asiakkuutta. Lisäksi uutena työntekijänä alkuvuodesta aloitti lastensuojelun sosiaaliohjaaja, jonka tehtävänkuvaan kuuluu mm. varhaisen puuttumisen sosiaalityö (esim. poliisilta tulleiden näpistely-ilmoitusten käsittely).

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	636 900	0	636 900	625 615	11 285
Toimintakulut	-3 670 750	714 000	-4 384 750	-4 095 557	289 193
Toimintakate	-3 033 850	714 000	-3 747 850	-3 469 942	277 908
Sisäiset tuotot	27 900		27 900	53 625	-25 725
Sisäiset kulut	-158 300		-158 300	-181 466	-23 166
Sumupoistot	-2 000		-2 000	2 000	0

Toiminta:

Lapsiperhepsykologi aloitti vakituisena työntekijänä 1.1.2012 lyhennetyllä työajalla työskennellen kolme päivää viikossa. Edellisen työntekijän jälkeen nimike muuttui perheneuvola-psykologista lapsiperhepsykologiksi. Työkenttä yhdistelee erilaisia työnkuvia (perheneuvola-psykologi/ perusterveydenhuollon psykologi) ollen haasteellinen ja laaja, kohteena lapsiperheet (lapset 0-18v.). Lapsiperhepsykologi oli 1.11.2013 viimeisen päivän töissä joten marraskuusta vuoden loppuun ei vastaanottoa ollut ollenkaan. Tammi-lokakuun aikana asiakkaita oli yhteensä 60. Näistä 0-6-vuotiaita oli 17, 7-15-vuotiaita oli 8 ja loput 35 olivat aikuisia (yli 21-vuotiaita).

Tehtäväalue: Vanhustyö

Tavoitteet:

Vanhustyön yhteiset tavoitteet

- 1. Vakituisen henkilökunnan osalta ammatillisen osaamisen vahvistaminen – hoitotyön täydennyskoulutus (kesto 9/12-1/14).**

Mittari: Toteutunut/ei toteutunut.

Kotihoidon ja palveluasumisen osalta päättyi marraskuussa 2½-vuotinen täsmäkoulutus.

- 2. Tehokas työajankäyttö, kartoitetaan työajanseurannan avulla.**

Mittari: Toteutunut/ei toteutunut.

Työajanseuranta on tehty Tervaskannon ja osaston laitosapulaisten osalta. Kotihoidon työajanseuranta tapahtuu optimointiohjelman käyttöönoton myötä vuonna 2014. Tervaskannossa on eriytetty siivoustyö hoitotyöstä ja organisoitu henkilöstöresursseja sen mukaan. Talossa työskentelee tällä hetkellä kolme työntekijää pelkästään siivoustyössä. Sisäinen työnkierto Tervaskannossa on aloitettu syksyllä 2013 ja suunnitelma on tehty vuodeksi eteenpäin.

- 3. Selvitetään henkilöstötilanne koko vanhustyön osa-alueella ja tutkitaan millä keinoilla työn epätasaista jakautumista voidaan korjata huomioiden myös vuonna 2014 valmistuvan yksikön vaikutukset.**

Mittari: Kokonaisselvitys ja toimenpide-ehdotus tehty.

Kehittämistyöryhmä on perustettu 5.3.2013, joka on tehnyt kartoituksen tilanteesta. Jokaisessa yksikössä on kehitetty toimintatapoja ja yhteistyötä.

Kotihoito

- 4. Kotihoidon optimointiohjelman käyttöönotto osaksi jokapäiväistä työtä.**

Mittari: Toteutunut/ei toteutunut

Loppuvuodesta on tehty projektisuunnitelma ja koulutusten aikataulu. Optimointiohjelma kokonaisuudessaan on käytössä vasta 2014 huhtikuussa.

Terveyskeskusosasto

- 5. Laaditaan terveyskeskusosastolle ajantasainen perehdytyskansio. Tarkoituksena on yhdenmukaistaa osaston perehdytyskäytäntöjä, lisätä perehdytyksen suunnitelmallisuutta, yhtenäistää työskentelytapoja osastolla sekä helpottaa uutta työntekijää omaksumaan tehtävänsä työyhteisössä.**

Mittari: Ajantasainen perehdytyskansio on/ei ole

Perehdytyskansioon on päivitetty mm. työhjeita, hygieniaohjeita, lääkehoidon suunnitelma ja muita ohjeistuksia. Valmistuu vuoden 2014 alkupuolella.

6. Osaston kuntoutuspalaverikäytännön kehittäminen, minkä tarkoituksena on tehostaa hoidon suunnittelua ja parantaa osaston sisäistä tiedonkulkua

Mittari: Toteutuneiden palaverien määrä.

Molemmilla osastoilla viikoittaiset kuntoutuspalaverit säännöllisesti 1/vko. Palavereihin osallistuvat hoitohenkilöstö, osaston lääkäri sekä kuntoutuksen henkilöstöä. Jatkossa kehitetään vielä palavereiden kirjaamista hoidon jatkuvuuden ja tiedonkulun parantamiseksi. Kotihoidon ja osaston välisiä kotiutus/hoidontarpeen arviointipalavereja yht. 31 palaveria.

7. Koko hoitohenkilöstön lääkehoidon osaamista pidetään yllä LOVE – Lääkehoidon osaamisen varmistamisen verkkokoulutukseen liittymisen kautta.

Mittari: Toteutunut/ei toteutunut

Maaliskuussa 2013 aloitettu LOVE lääkehoidon osaamisen varmistamisen verkko-opinnot ja tentit. Lähes koko vakituinen hoitohenkilöstö ja pitkäaikaiset sijaiset suorittaneet teoria- ja lääkelaskutentit vuoden 2013 aikana. Opintoihin kuuluvat näytöt vielä osittain kesken ja jatkuvat vuoden 2014 alusta.

Päiväkuntoutus

8. Vakiinnutetaan vanhusten neuvontapalvelut osaksi päiväkuntoutuksen toimintaa.

Mittari: Toteutunut/ei toteutunut

Vanhusten neuvontapalveluja on kehitetty. Syksyllä 2013 on alkanut vanhusneuvolatoiminta yleisillä informaatiotilaisuuksilla.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	2 360 900		2 360 900	2 455 127	-94 227
Toimintakulut	-8 305 160		-8 305 160	-7 929 731	375 429
Toimintakate	-5 944 260		-5 944 260	-5 474 603	469 657
Sisäiset kulut	-1 997 100		-1 997 100	-2 022 310	-25 210
Sumupoistot	-28 400		-28 400	-28 462	-62

Toiminta:

Vanhustyö

Tervaskannossa hoitovuorokausia kertyi 20 805 (paikkoja 57). Intervallihoidon hoitovuorokausia Tervaskannossa oli 1 252 (4 intervallipaikkaa, vähennetty 4pv/vko vaihdon takia). Rauhankallion hoitovuorokausia oli 4 380 (paikkoja 12).

Kotihoito

Vuonna 2013 kotihoidossa tehtiin 115 524 kotikäyntiä (v. 2011: 105 589). Lisäksi kuljetettiin 27 321 lämmintä ateriaa (v. 2012: 27 382). Kotihoidon palvelut kohdistuivat paljon apua tarvitseviin asiakkaisiin. Uusia asiakkaita tuli vuoden aikana 179 (v.2012: 185). Heidän palvelutarpeensa kartoitettiin pääsääntöisesti kotikäynnillä, suurin osa yhteydenotoista johti palvelujen aloittamiseen tai yksityisten palvelujen piiriin ohjaamiseen.

Syksyllä lopetti viimeinenkin yksityinen kotisairaanhoidoyritys ja osa heille ohjatuista asiakkaista palasi kotihoidon asiakkuuteen odottelemaan, josko Somerolle jälleen tulisi myös yksityistä kotisairaanhoidoa tuottava yrittäjä. Henkilökunnan osaamisen tason nostamiseksi toteutettiin yhteistyössä Turun ammattikorkeakoulun kanssa 2½-vuotinen koulutus kotihoidon ja palveluasumisen henkilöstölle, joka päättyi marraskuussa.

Muutoksia toiminnoissa

Vuoden 2013 aikana on selvitetty onko mahdollista siirtää laitosapulaisen ruokahuollon tehtäviä hoitohenkilöstölle ja muuttaa osa laitosapulaisen tehtävistä eläköitymisen kautta hoitajan tehtäväksi, kuitenkin niin ettei osaston hygieniataso laske. Hygieniahoitaja on tehnyt osastolla hygieniakartoituksen. Laitosapulaisille on tehty työajanseuranta koskien ruokahuollon iltavuoroa. Lisäksi on tehty siivoustyönmitoitus syksyllä 2013.

Näiden selvitysten perusteella kaksi laitosapulaisen tehtävää on muutettu hoitajan tehtäväksi. Laitosapulaisten ja hoitajien työohjeet on päivitetty uusia käytäntöjä vastaaviksi. Ruokahuollon tehtäviä on siirretty hoitajille ja viikonlopun siivousta on tehostettu hygieniahoitajan ohjeistuksen mukaan.

Hoivaosasto ja akuuttiosasto

Vuoden 2013 aikana osastojen toimintaa on eriytetty, niin että alakerran osasto on muutettu pitkäaikaisosastoksi ja yläkerran osasto akuuttiosastoksi. Jatkossa 2014 aikana on tarkoitus selvittää mahdollisuutta muuttaa alakerran hoivaosasto tehostetuksi palveluasumisyksiköksi. Molempien osastojen toimintaa on kehitetty osastojen luonteen mukaisesti. Sairaanhoidajien osaamista on keskitetty akuuttihoitoon ja hoitajien vastuuta pitkäaikaishoidossa on lisätty mm. lääkehoidon tehtävien osalta. Pätevien sairaanhoidajien saaminen lyhytaikaisiin sijaisuuksiin on erittäin vaikeaa. Kahden akuuttipainotteisen osaston toiminnan ylläpitäminen niin, että henkilöstön pätevyyskriteerit täyttyvät eikä potilasturvallisuus vaarannu, on ollut viime vuosina hankalaa. Osastojen eriyttämien on helpottanut myös tätä ongelmaa.

Erikoissairaanhoidon jonopäivät 2013

	SSS	FSTKY	TYKS	YHT.	Siirtoviivemaksut
Tammikuu	60	8	6	74	17
Helmikuu	23	9	6	38	5
Maaliskuu	93	7	4	104	56
Huhtikuu	17	-	-	17	2
Toukokuu	6	-	-	6	-
Kesäkuu	2	-	1	3	-
Heinäkuu	1	-	1	2	-
Elokuu	1	3	3	7	-
Syyskuu	-	-	-	-	-
Lokakuu	-	-	-	-	-
Marraskuu	7	-	1	8	-
Joulukuu	1	.	-	1	-
				YHT. 372	YHT. 80

Tk osaston hoitojaksot 2013

	Asiakkaat	Hoitojaksot	Hoitopäivät	Hoitoaika
Lyhytaikaishoito	376	602	9372	16
Pitkäaikaishoito	42	46	10386	226
Intervallahoito	30	116	972	8
Lamminniemi	10	18	249	13
Polikliiniset käynnit iltaisin ja viikonloppuisin				yht. 154 käyntiä

Tehtäväalue: Kehitysvammatyö

Tavoite:

- 1. Tavoitteena on lisätä oman toiminnan osuutta vammaisille tarjottavissa palveluissa ja näin hidastaa kustannusten nousua.**

Mittari: Toiminnallinen tarkkailu, talousseuranta

Tavoite toteutunut. Uusi yksikkö avattu vuoden 2013 alussa ja paikkaluku kasvanut.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	276 400	-70 000	206 400	272 211	-65 811
Toimintakulut	-1 390 390	0	-1 390 390	-1 391 797	-1 407
Toimintakate	-1 113 990	70 000	-1 183 990	-1 119 585	64 405
Sisäiset tuotot	6 500		6 500	4 040	2 460
Sisäiset kulut	-277 900		-277 900	-270 427	7 473
Sumupoistot	0		0	-4 798	-4 798

Toiminta:

Autetun asumisen uusi ryhmäkoti Tuulentupa valmistui ja asukkaat muuttivat Tuulentupaan tammikuussa 2013. Tuulentuvan ryhmäkoti tarjoaa ympärivuorokautista autettua asumista 13 kehitysvammaiselle henkilölle. Lisäksi ryhmäkodissa on yksi tilapäisen hoidon tarpeeseen tarkoitettu paikka. Ryhmäkodissa työskentelee 6 ohjaajaa, laitosapulainen ja vastaava ohjaaja.

Autetun asumisen paikat lisääntyivät 3 asunnolla vuonna 2013 Tuulentuvan ryhmäkodin avaamisen myötä. Ryhmäkodin asukkaista 12 on somerolaisia ja 1 ulkopaikkakuntalainen. Vuoden 2013 aikana kehitysvammaisten asumista ostettiin 6 paikkaa, joista 2 oli laitosasumista ja 4 ryhmäkoti- tai palvelukoti tyyppistä asumista. 31.12.2013 laitosasumista ostettiin enää vain 1 paikka.

Ohjatussa asumisessa asui 3 asukasta, ja tukiasumisessa 7 asukasta. Ohjatussa asumisessa työskenteli 1 ohjaaja, joka palveli myös tuetun asumisen asiakkaat.

Toimintakeskuksessa oli vuonna 2013 työtoiminnassa 36 asiakasta, päivätoiminnassa 11 asiakasta, joista 2 oli ulkopaikkakuntalaisia. Työ- ja päivätoimintaa ostettiin vuoden 2013 aikana yhteensä 5 paikkaa.

Vammaistyö

Vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua myönnettiin vuoden aikana 127 kuntalaiselle. Vammaispalvelulain nojalla korvattiin asunnonmuutostöitä ja asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita 28 kuntalaiselle. Suuri osa asunnonmuutostöistä on portaisiin asennettavien luiskien ja tukikahvojen tai -kaiteiden asentamisia, sekä kynnysten poistoja. Oikeus henkilökohtaiseen apuun myönnettiin vuoden aikana 11 henkilölle.

Vammaistyössä työskentelee lisäksi vapaa-ajan avustaja. Vapaa-ajan avustaja järjestää erilaisia vapaa-ajan ryhmiä kehitysvammaisille henkilöille, sekä avustaa vammaisia henkilöitä vapaa-ajan viettoon liittyvissä asioissa.

Tehtäväalue: Päivähoito

Tavoitteet:

1. Päivähoidon organisaatiomuutoksen valmistelu, jota valmistellaan yhteistyössä sivistystoimen kanssa.

Mittari: Toteutunut / ei toteutunut

Perusturvalautakunta on esittänyt työryhmän perustamista ja on omalta osaltaan valmis selvitystyöhön

2. Vanhempien tyytyväisyys lasten päivähoidon.

Mittari: Vanhempien tyytyväisyyskyselyn indeksi vähintään 4,35.

Ei toteutunut, tulos 4,18.

3. Täydennyskoulutustavoitteen toteutuminen henkilöstölle.

Mittari: Koulutuspäivien / -tilaisuuksien määrä, tavoitetaso 3 koulutustilaisuutta.

Tavoite on toteutunut. Vuoden aikana on järjestetty kaksi koko päivähoitohenkilöstöä koskevaa koulutusta, yksi perhepäivähoitohenkilöstöä koskeva koulutus sekä muut yksittäiset koulutukset (mm. matematiikkakoulutukset).

4. Päiväkotien ja perhepäivähoitoryhmien käyttö- ja täyttöasteen raportointi.

Mittari: Täyttöaste 100 % ja käyttöaste vähintään 85 %, jotka raportoidaan ryhmittäin.

Raportointi säännöllistä, käyttöaste ei toteudu kaikkien ryhmien osalta.

Raportointia on yritetty toteuttaa säännöllisesti, välillä ollut teknisiä ongelmia. Käyttöaste ei toteudu kaikkien ryhmien osalta. Mittarina täyttöaste 100 %. Näiden seurantaan on päiväkodeilla käytössä SPB-point (Vertikal oy) ja perhepäivähoidolla Pro Consona ohjelma. Ryhmien henkilöstömitoituksessa noudatetaan lain asettamia vaatimuksia ja henkilöstömitoitus näkyy täyttö- ja käyttöasteen raportoinnissa.

Lasten läsnäolo vaikuttaa käyttöasteeseen eli kun lapset ovat paikalla, on käyttöaste korkea, mutta mikäli lapsi on ennakoimattomasti pois sairauden, loman tai muun syyn takia, laskee ryhmän käyttöaste alemmaksi.

5. Selvitystyön aloittaminen sivistyslautakuntaan siirtymisestä

Mittari: Selvitystyöryhmän perustaminen

Perusturvalautakunta on osaltaan ollut asiassa aloitteellinen ja tehnyt selvitystyötä päivähoiton tilanteesta viranhaltijatyönä. Selvitystyöryhmä on nimetty ja sen koollekutsuja on sivistysjohtaja. Selvitystyöryhmää ei ole kutsuttu koolle.

6. Pienryhmätyöskentelyn aktiivinen käyttö päiväkotiryhmissä

Mittari: Pienryhmätyöskentely työtapana kaikissa päiväkotien lapsiryhmissä

Toteutunut, pienryhmätyöskentely on aktiivisesti käytössä kaikissa päiväkotiryhmissä.

7. Puhe- ja toimintaterapiaa 2-3 h viikossa päivähoidon toimipisteissä toteutuu.

Mittari: Toteutunut/ei toteutunut

Toteutuu niiltä osin kun se on ollut mahdollista. Toimintaterapiaryhmä on kokoontunut kerran viikossa ennalta suunnitellulle ryhmälle.

8. Hankintojen suunnittelu sekä koulutus- ja kehittämissuunnitelman laatiminen yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Tavoite on toteutunut. Koulutussuunnitelma on laadittu vuodelle 2014, ja se on laadittu yhteistyössä henkilökunnan kanssa. Myös hankintojen suunnittelu on tehty henkilökunnan toiveita kuunnellen.

9. Loma-aikojen suunnittelu: miten ja missä – keskitetään toimintoja tukipalveluineen.

Tavoite on toteutunut.

Päivähoitoyksiköitä on suljettu loma-aikoina ja toimintoja keskitetty siten, että Tuulihatun päiväkotitoimii ns. päivystävänä yksikkönä heinäkuun ajan. Lisäksi päiväkotien henkilökunnalle on tehty jo muutama vuosi sitten vuosilomienkiertojärjestelmä kesälomien osalle. Vuosilomankiertojärjestelmä on taannut henkilökunnan riittävyyden koko kesän ajalle koskien myös päivystysjaksoa ja näin vähentänyt ulkopuolisten sijaisten tarvetta.

Toimintoja keskitetään myös muina loma-aikoina (syys-, joului- ja talvilomat) niiltä osin kun se on mahdollista ja järkevää.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	474 100		474 100	498 323	-24 223
Toimintakulut	-3 830 300		-3 830 300	-3 484 924	345 376
Toimintakate	-3 356 200		-3 356 200	-2 986 601	369 599
Sisäiset kulut	-747 800		-747 800	-742 261	5 539

Toiminta:

Päiväkodit

Leivonpesän päiväkotitoiminta

Leivonpesän päiväkodissa on viisi lapsiryhmää, joissa oli vuoden 2013 lopussa 94 lasta (v.2012: 94 lasta). Päiväkodin lapsista esikoulun piiriin kuuluu 46 lasta. Heistä 6 lasta oli 11-vuotisen oppivelvollisuuden piirissä. Päiväkodin lapset jakautuvat joulukuun 2013 lopulla seuraavasti: alle 3-vuotiaita ei ollut hoidossa, 3-5-vuotiaita oli 49 lasta ja 6-vuotiaita 44 lasta ja lisäksi yksi 7-vuotias lapsi.

Leivonpesän päiväkodissa kertyi vuonna 2013 esiopetuksen läsnäolopäiviä 8073 pv (v.2012 vastaava luku 6456 pv), kokopäivähoiton läsnäolopäiviä 7813 pv (v.2012: 8183 pv) ja osapäivähoiton läsnäolopäiviä 4177 pv. (v.2012: 3425 pv). Päiväkodin yksi ryhmä tarjoaa esiopetusta lapsille, joilla ei ole päivähoiton tarvetta (ovat pelkän esiopetusajan paikalla). Leivonpesän päiväkodin henkilöstöhallinnosta ja taloudesta vastaa vastaava lastentarhanopettaja.

Leppäkertun päiväkoti

Leppäkertun päiväkodissa oli vuoden lopussa päivähoidossa ja/tai esiopetuksessa yhteensä 21 lasta (v.2012: 22 lasta). Leppäkertun päiväkoti on vastannut Somerniemen alueen ja myös pääosin Terttilän alueen esiopetuksesta. Päiväkodissa on oma esiopetusryhmä, jonka esiopetustilat sijaitsevat Rauhankallion ryhmäkodin yläkerrassa. Esikoululaisia oli tässä ryhmässä vuoden 2013 lopussa 12 lasta (v. 2012: 10 lasta).

Leppäkertun päiväkodissa kertyi läsnäolopäiviä kokopäivähoidossa 1641 pv (v. 2012: 2051 pv), osapäivähoidossa 575 pv (v.2012: 808 pv) ja esiopetuspäiviä kertyi 1707 pv (v.2012: 1561 pv). Leppäkertun hallinnosta vastaa päiväkodin johtaja.

Sammalniityn päiväkoti

Sammalniityn päiväkodissa oli vuoden 2013 lopussa lapsia kaikkiaan 27 (v.2012: 32), joista esiopetuksessa 7 (v. 2012: 14) lasta. Esiopetuksen läsnäolopäiviä kertyi 1924 pv (v.2012: 1957 pv), kokopäivähoidon läsnäolopäiviä 2805 pv (v.2012: 2430 pv) ja osapäivähoidon läsnäolopäiviä 1083 pv (v.2012: 871 pv). Sammalniityn hallinnosta vastaa päiväkodin johtaja.

Tuulihatun päiväkoti

Tuulihatun päiväkodissa on neljä ryhmää, joista yksi on suunniteltu vuorohoidolle. Päiväkodin ryhmissä oli vuoden lopulla yhteensä 74 lasta (v. 2012: 74 lasta), heistä vuorohoidossa oli 20 lasta (v.2012: 21), joiden lisäksi muista talon ryhmistä tuli 10-14 lasta satunnaisesti vuorohoitoryhmään jatkamaan hoitopäivää. Myös perhepäivähoidon lapsia oli muutama varahoidossa tilapäisesti hoitoaikojen vuoksi Heinähatuissa.

Vuorohoidon lasten lukumäärä on vaihdellut vuoden aikana 20-25 lapsen välillä. Lapsista 8 oli vuoden lopussa alle 3-vuotiaita (v. 2012 lopussa vuorohoidossa oli 5 alle 3-vuotiasta). Tulevaisuuden näkymä vuorohoidon osalta vuoden 2014 alkupuolelle näyttää vuorohoitoryhmän lasten lukumäärän kasvua muutamalla lapsella.

Päiväkodissa on 29 esikoululaista (v. 2012: 29), joista päivähoitoa tarvitsee 26 (v.2012: 28) lasta ja joista 5 on 11-vuotisen oppivelvollisuuden piirissä. Läsnäolopäiviä kertyi päiväkodissa 11362 pv kokopäivähoidossa (v. 2012: 11298 pv), 3841 pv osapäivähoidossa (v. 2012: 3713 pv) ja esiopetuksessa 5139 pv (v. 2012: 4425 pv). Kokopäivähoidossa olevien päivien lukumäärä sisältää Sepäntien varahoitokodin läsnäolopäivät.

Kiertävän erityislastentarhanopettajan toimitila sijaitsee Tuulihatun päiväkodissa.

Esiopetuslukuja yhteensä

Kaikkien yksiköiden esiopetuksen läsnäolopäivien määrä oli yhteensä 16843 (v.2012: 14399) päivää. Esiopetukseen osallistui syksyllä 94 lasta eli edelleen 99 % (v. 2012: 98 lasta) maksuttomaan esiopetukseen oikeutettujen määrästä. Esiopetuskuljetuksien piirissä oli v.2013 syksyllä 25 lasta (v. 2012 syksyllä 27 lasta).

Perhepäivähoito

Perhepäivähoidossa oli vuoden 2013 lopussa hoidossa 89 lasta (v.2012: 91 lasta). Perhepäivähoidossa lapsista alle 3-vuotiaita oli 41 (v.2012: 38). Vuoden lopussa kotona työtä tekeviä hoitajia oli 21 (v.2012: 24).

Läsnäolopäiviä perhepäivähoidossa kertyi kokopäivähoidossa 11101 pv (v.2012: 11511 pv) päivää. Osapäivähoidon läsnäolopäiviä kertyi yhteensä 52 pv (v.2012: 189 pv).

Sepäntien varahoitokoti

Perhepäivähoidon työaikalakimuutosten myötä varahoidon tarpeen määrä nousi huomattavasti. Varahoitoja varten toimii Sepäntien varahoitokoti. Yksikkö on Tuulihatun päiväkodin ”satelliittiryhmä”, jonka taloudesta ja henkilöstöhallinnosta vastaa perhepäivähoidon johtaja.

Yksikössä työskentelee kolme kasvattajaa. Lasten määrä vaihtelee riippuen perhepäivähoitajien lomista ja tasausvapaista. Varahoitokotiin sijoitetaan lapsia myös perhepäivähoitajien sairauslomien aikana. Lasten määrät vaihtelevat päivittäin paljon ja suuri osa heistä on alle kolmevuotiaita. Käyttöasteen keskiarvo oli 57,8 % vuonna 2013 (v. 2012: 59,2 %). Lasten enimmäismääränä pidetään 16 lasta terveystarkastajan ohjeistuksen mukaan. Lasten läsnäoloaiviä vuonna 2013 oli 1903 pv (v.2012 oli 2013 pv).

Lasten kotihoidon tuki ja kuntalisä

Lasten kotihoidon tukea maksettiin vuoden 2013 lopussa 152 lapsesta (v. 2012: 156 lasta) ja yksityisen hoidon tukea 4 lapsesta (v. 2012: 3 lasta). Lisäksi osittaista tukea maksettiin 15 lapsesta (v. 2012: 13 lasta).

Kuntalisää sai joulukuun 2013 lopussa 62 perhettä, joissa tukeen oikeutettuja lapsia oli 100. Vertailu:

- v. 2006 lopussa oli 71 perhettä, joissa tukeen oikeutettuja lapsia 129
- v. 2007 lopussa oli 63 perhettä, joissa tukeen oikeutettuja lapsia 122
- v. 2008 lopussa oli 55 perhettä, joissa tukeen oikeutettuja lapsia 110
- v. 2009 lopussa oli 67 perhettä, joissa tukeen oikeutettuja lapsia 138
- v. 2010 lopussa oli 55 perhettä, joissa tukeen oikeutettuja lapsia 107
- v. 2011 lopussa oli 49 perhettä, joissa tukeen oikeutettuja lapsia 89
- v. 2012 lopussa oli 67 perhettä, joissa tukeen oikeutettuja lapsia 115

Päivähoitotoimisto

Päivähoitotoimisto sijaitsee Tuulihatun päiväkodin yhteydessä. Tiloissa työskentelevät päiväkodin johtaja, perhepäivähoidon johtaja, toinen kiertävistä erityislastentarhanopettajista ja osastonsihtööri.

Toimielin: Sivistyslautakunta

Tehtäväalue: Sivistystoimen hallinto

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	103	-103
Toimintakulut	-267 600		-267 600	-270 917	-3 317
Toimintakate	-267 600		-267 600	-270 814	-3 214
Sisäiset kulut	-19 200		-19 200	-19 781	-581

Tehtäväalue: Peruskoulutus**Tavoitteet:****1. Kiiruun koulurakennuksen sekä piha-alueiden peruskorjaus ja saneeraus**

Turvallisen ja terveellisen oppimis- ja työympäristön suunnittelu ja toteutus yhteistyössä eri toimijoiden, lukion sekä mm. oppilaskuntien kanssa. Kaikki alakoulujen oppilaat käyvät Kiiruun yläkoulun.

Tavoite ei toteutunut.

Opiskelijoiden ja henkilökunnan oireilu jatkui koko vuoden. Koulukeskuksen sisäilmatyöryhmä perustettiin loppuvuodesta 2013. Kiiruun koulukeskus asetettiin käyttökieltoon joulukuussa 2013 siten, että koulukeskus siirtyy kokonaan väistötiloihin 31.3.2014 mennessä. Laadittiin huonetilaohjelma nykyiset opetus- ja oppimismenetelmät huomioiden.

2. KiVa -koulun ylläpitäminen ja yhteisten kasvatustavoitteiden sekä sääntöjen laatiminen/ tarkastaminen huoltajien kanssa

Valistustunnit, kasvatuskumppanuus. KiVa -kouluohjelma vahvistaa yhteistä vastuuta ja yhteistoimintaa koulun arjessa.

Tavoite toteutui. Valistustunteja toteutettiin myös yhteistyössä nuorisotoimen kanssa.

3. Oppilashuoltotyön kehittäminen yhdessä muiden tukipalvelujen ja toimijoiden kanssa

Varhainen puuttuminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Yhteistä koulutusta ja yhteisiä toimintatapoja.

Tavoite toteutui. Hankerahoitusta kohdennettiin yhteistyömuotojen kehittämiseen. Opinto-ohjaajat ja etsivä nuorisotyö aloittivat tiiviimmän yhteistyön syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	366 450		366 450	500 976	-134 526
Toimintakulut	-6 251 410		-6 251 410	-5 678 576	572 834
Toimintakate	-5 884 960		-5 884 960	-5 177 600	707 360
Sisäiset tuotot	9 200		9 200	5 550	3 650
Sisäiset kulut	-2 223 400		-2 223 400	-2 233 282	-9 882
Sumupoistot	-21 700		-21 700	-21 690	10

Tehtäväalue: Keskiasteen koulutus**Tavoitteet:****1. Kiiruun koulurakennuksen ja piha-alueiden peruskorjaus ja saneeraus**

Turvallisen ja terveellisen oppimis- ja työympäristön suunnittelu ja toteutus yhteistyössä eri toimijoiden, lukion oppilaskunnan ja yläkoulun kanssa.

Turvallisen ja terveellisen oppimis- ja työympäristön suunnittelu on alkanut ja toteutus tulevina vuosina.

2. Sosiaalisen median käyttöönotto

Sosiaalisen median käyttöönotto opinto-ohjaukseen liittyvässä tiedottamisessa ja opiskelijoiden opiskelun tukemisessa.

Tavoite toteutui.

3. Innolukio -hanke

- a) Someron lukio on mukana opetushallituksen INNOLUKIO -hankkeessa, jonka tavoitteena on mm;
- antaa lukiolaisille käytännön toimintaa teoreettisen opiskelun vastapainoksi
 - kannustaa ideointiin, kyseenalaistamiseen ja yhteisöllisyyteen
 - korostaa lukiolaisten merkitystä tulevaisuuden tekijöinä
 - tarjota uusia virikkeitä jatko-opiskeluun ja työelämään sijoittumiselle
 - edistää tietotekniikan hyödyntämistä lukioissa
- b) Tietoteknisen oppimisympäristön toimivuus: toimivat laitteet ja ohjelmistot.

Tavoite on toteutunut. Someron lukio on mukana Innolukio -hankkeessa. Innolukio on Opetushallituksen rahoittama oppimisympäristön kehittämishanke, joka kannustaa lukiolaisia luovaan ajatteluun ja antaa heille tulevaisuuden työtehtävien edellyttämiä valmiuksia. Opiskelijat ovat osallistuneet hankkeeseen omien resurssiensa puitteissa.

Tavoite on osittain toteutunut. Vanhan laitekannan toimivuudessa on esiintynyt puutteita. Uusina laitteina opetuskäyttöön on saatu hankittua hankerahoituksen turvin 20 kpl iPad-tablettitietokoneita.

4. Kiiruun koulusta päässeet ja lukio-opetukseen siirtyvät oppilaat valitsevat koulukseen Someron lukion.

Mittari: Kuinka monta prosenttia peruskoulun päättäneistä ja lukioon pyrkineistä ja päässeistä asettuu Someron lukioon.

Kiiruun koulusta lukio-opintoihin pyrkineistä neljä sijoittui muihin lukioihin, joten 90 % pyrkineistä aloitti opintonsa Someron lukiossa.

5. Yrittäjyyskurssien vakiinnuttaminen ja kehittäminen

Osallistuminen yrittäjyyskasvatusta koordinoivan, alueellisen suunnitteluryhmän (ns. Sykäys- tiimi) työskentelyyn ja yrittäjyyskurssin vuosittainen toteutuminen.

Tavoite toteutui. Yrittäjyyskurssi osallistui Salon alueen yrittäjyyskasvatuksen tilaisuuksiin. Someron lukion yrittäjyyskurssi järjesti paikallisten yrittäjien kanssa myös somerolaisia yrityksiä ja yrittäjyyttä esittelevän tilaisuuden 30.5.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	400		400	13 185	-12 785
Toimintakulut	-1 048 480		-1 048 480	-967 552	80 928
Toimintakate	-1 048 080		-1 048 080	-954 368	93 712
Sisäiset kulut	-250 700		-250 700	-253 966	-3 266

Toiminta:

MTV3 julkaisi ylioppilastutkintolautakunnalta saamiensa tietojen avulla vertailutilaston kevään 2013 ylioppilaskirjoitusten tuloksista. Siinä mitattiin suoritettujen ylioppilastutkintojen laajuutta (siis huomioiden, montako eri koetta ylioppilas oli ahkeroinut tutkintoonsa) ja kokeiden suoritusten tasoa. MTV3 luetteloi noin 400 Suomen päivälukiota, joiden joukossa Someron lukion opiskelijoiden sijoitus oli 43. paras. Lisäksi Suomen Tietotoimisto (STT) tutki Suomen lukioiden kevään 2013 ylioppilaiden saamia tuloksia. STT selvitti, miten paljon opiskelijoiden

osaaminen on lisääntynyt lukiovuosien aikana ottamalla huomioon myös opiskelijoiden lukioon tulon lähtötaso. STT:n vertailussa Someron lukion ylioppilaiden tulos oikeutti noin 400 lukion joukossa sijaluvulle 28.

Keväällä 2013 ylioppilastutkinnon suoritti 43 opiskelijaa, jotka suorittivat runsaasti myös vapaaehtoisia, valtakunnallisia näyttökokeita osaamisestaan päättötodistuksen liitteiksi. Opetushallituksen vahvistamien arviointikriteerein mukaan suoritettut valtakunnalliset lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista. Näitä lukiodiplomeja ylioppilaat suorittivat yhteensä 23 kappaletta: kuvataiteesta kahdeksan, teatteritaiteesta viisi, liikunnasta kuusi ja musiikista neljä diplomia. Lisäksi opetushallituksen laatiman äidinkielen puheviestintätaitojen valtakunnallisen päättökokeen suoritti viisi opiskelijaa.

Tehtäväalue: Vapaa sivistystyö

Tavoitteet:

1. Opiston pitkän tähtäimen kehittämissuunnitelman laatiminen

Tulevaisuuteen luotaava suunnitelma: mitä, miksi ja miten.

Kehittämissuunnitelma laadittiin ja hyväksyttiin lautakunnassa 10.9.2013 § 62. Erityisesti huomiota kiinnitettiin kurssitarjonnan kehittämiseen väestörakenteen muutosten myötä, lapsille ja nuorille suunnattavaan tarjontaan sekä yhteistyömuotoihin Someron ja Koski TI:n alueella.

2. Osallistuminen koulukeskuksen peruskorjauksen- ja saneerauksen suunnitteluun opiston näkökulmasta

Arjen järjestelyjen toimivuus.

Osallistuttiin huonetilaohjelman suunnitteluun opiston tulevaisuuden tarpeita ajatellen. Haettiin yläkoulun ja lukion kanssa synergiaetuja koulukeskuksen muiden tilojen yhteiskäytön mahdollisuuksista tulevaisuudessa.

3. Paikallisen tiedotus- ja keskustelutilaisuuden järjestäminen eri sidosryhmille

Opiston mahdollisuuksien tunnistaminen.
Verkostoituminen.

Tavoite toteutui. Tilaisuus järjestettiin koulukeskuksessa lauantaina 14.9.2013.

4. Tuntiopettajien osaamiskartoitus ja kehittämistarpeiden analysointi

Koulutustarpeet. Opetushenkilöstön aktivointi.

Myös opiston vuosittaisessa toimintakertomuksessa annetaan lautakunnalle yksilöityä tietoa.

Tämän tavoitteen toteutumisessa tärkeä rooli oli Pramilla 2-hankeella. Hankkeen kautta järjestettiin koulutusta ja laadittiin alustava runko tuntiopettajien kehityskeskusteluja varten. Opistoyhteistyössä toteutettiin myös ainekohtaista kehittämistyötä. Somero-opistolta osallistui 4 opettajaa tähän tiimityöhön ja suunnittelijaopettajamme johti opistojen yhteistä kuvataiteen tiimiä (Vieraat kielet: Olla-Riitta Aarikka, kuvataiteet: Anne Turkulainen (vetäjä), kädentaidot: Tero Peltö-Knuutila, terveys- ja hyvinvointi: Pirita Hipp-Koskenoja).

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	89 200		89 200	87 713	1 487
Toimintakulut	-397 560		-397 560	-374 547	23 013
Toimintakate	-308 360		-308 360	-286 834	21 526
Sisäiset tuotot	0		0	2 695	-2 695
Sisäiset kulut	-45 100		-45 100	-45 476	-376

Tehtäväalue: Kirjastotoimi

Tavoitteet:

1. Vertailutiedot valtakunnallisiin tilastoihin

Keskeisten kirjaston tunnuslukujen vertaaminen valtakunnallisiin arvoihin.

Valtakunnalliset tunnusluvut on saatavissa vuodelta 2012, vuoden 2013 tilastot julkistetaan 4.4.2014. Someron kirjaston aineistohankintojen ja lainausten määrä on ylittänyt valtakunnallisen tason jo useita vuosia, samoin asukasluukuun suhteutettu fyysisten kävijöiden määrä. Myös kirjastoauton osuus lainoista on ollut tavallista suurempi.

	Somero 2013/2012	Varsinais-Suomi 2012	Koko maa 2012
lainaus/asukas	19,30 / 20,43	16,63	17,67
fyysiset käynnit/asukas	14,84 / 17,16	9,63	9,83
kirjastoautolainat/kokonaislainaus	14,12 / 15,50 %	5,25 %	7,80 %

2. Koulutus ja uudet kelpoisuusvaatimukset

Henkilöstöstä vähintään 45 prosentilla tulee olla korkeakoulututkinto ja vähintään 60 opintopisteen laajuiset korkeakoulutasoiset kirjasto- ja informaatioalan opinnot.

Kirjaston henkilökunnasta viidellä kahdeksasta eli 62,5 %:lla on yliopistossa suoritettu korkeakoulututkinto ja vähintään 60 opintopisteen laajuiset korkeakoulutasoiset kirjasto- ja informaatioalan opinnot.

3. Dialoginen kirjastostrategia

Laaditaan kirjastostrategia, johon voivat osallistua eri paikalliset toimijat myös sähköisiä informaatiokanavia käyttäen.

Myös kirjaston vuosittaisessa toimintakertomuksessa annetaan lautakunnalle yksilöityä tietoa.

Toteutuminen:

Kirjastostrategiaan on aina kuulunut dialogisuus. Mahdollisuus vaikuttaa kirjaston toimintaan sähköisesti toteutuu verkkokirjastossa. Strategian pääkohdat:

- 1) Kirjastopalvelut ovat helposti tavoitettavissa
 - kirjasto on avoinna tarpeeksi
 - kirjastoauton toiminta on alueellisesti kattavaa
 - liikuntaesteisille ja iäkkäille järjestetään kotipalvelua
 - verkkokirjastossa voi asioida joka päivä vuorokauden ympäri
- 2) Palvelu on laadukasta
 - palvelu on asiakaslähtöistä, tasapuolista ja ystävällistä
 - vuorovaikutus kirjaston ja asiakkaiden välillä toteutuu paitsi päivittäisissä asiakas-kontakteissa myös käyttäjäkyselyin ja sähköisesti verkkokirjastossa

- henkilökunta kehittää osaamistaan ja taitojaan
 - työvälineet ovat ajantasaisia ja toimivat moitteettomasti
- 3) Kirjasto on portti tiedon, kansalaistaitojen ja kulttuurin maailmaan
- monipuolinen ja ajantasainen kirjastoaineisto vastaa asukkaiden tarpeita
 - yhteistyö erityisesti koulujen, varhaiskasvatuksen, nuorisopalvelujen sekä vanhus- ja kulttuuripalvelujen kuin myös muiden kirjastojen kanssa
 - kirjasto tukee elinikäistä oppimista ja antaa mahdollisuuden taiteesta ja viihteestä nauttimiseen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	18 000		18 000	17 646	354
Toimintakulut	-516 690		-516 690	-495 779	20 911
Toimintakate	-498 690		-498 690	-478 133	20 557
Sisäiset kulut	-203 400		-203 400	-204 633	-1 233
Sumupoistot	-29 500		-29 500	-29 450	50

Toiminta:

Koko maan yleisten kirjastojen toiminnassa ja käytössä näkyy trendi, joka on seurausta kulttuurisesta kehityksestä. Lisääntyneet vapaa-ajanviettomahdollisuudet ja nettipalveluiden monipuolistuminen vähentävät kirjaston käyttöä, vaikka kirjastot järjestävät toimintaa ja tapahtumia aiempaa monipuolisemmin. Tämä kehitys näkyy myös Someron kirjastossa: lainaukset ja fyysiset käynnit vähenevät, verkkokäynnit lisääntyvät ja erilaisia tapahtumia järjestetään entistä monipuolisemmin.

Kirjaston kokonaislainaus oli 178 158 (- 5,9 %), mistä kirjastoauton osuus 25 155 (- 14 %). Asukaskohtainen lainaus oli 19,3. Fyysisiä kirjastokäyntejä oli 137 000 (- 14 %) ja verkko-käyntejä 21 000 (+ 13 %). Ilahduttavaa on pääkirjastossa kirjalainauksen säilyminen ennallaan (106 500) ja lasten kirjalainauksen (40 000) kasvu 6,6 %. Myös lehtilainaus (12 500) vilkastui koko kirjastossa 7,4 %. Musiikkiaänitteiden, elokuvien ym. av-aineiston lainaus (38 200) laski 16 %. Ilmeisesti musiikkia ja elokuvia imuroidaan enenevästi nettipalveluista.

Kirjasto järjesti mm. satutunteja, kirjastoleikkejä, nukketeatteria, seikkailusuunnistusta, kirjastonkäytön opetusta, kirja- ja videovinkkausta, kirjailija- ja asiantuntijavierailuja, konsertteja sekä kehitti lukudiplomin ja kokosi lasten kilpailukirjoituksista kirjasen, toteutti kulttuuripäivänä pop-up - ravintolan, osallistui pelipäivään, osallistui Turun kansainvälisten kirjamesujen Somero-osaston ohjelman suunnittelemiseen ja toteuttamiseen. Kirjastossa kokoontuivat säännöllisesti kirjallisuuspiiri, lausuntaryhmä Runomummit ja muistikammari. Galleriassa järjestettiin näyttelyitä. Somerolla kirjaston järjestämiä tapahtumia oli yhteensä 131 kpl (+ 89,9 %), niissä osallistujia yhteensä 3234 (+ 23,6 %).

Tehtäväalue: Vapaa-aikatoimi

Tavoitteet:

Liikuntatoimi

1. Uimahallin toiminnan aktivointi

Osaavat työntekijät, monipuolinen vesiliikuntatarjonta, uimahallin käyttövuorojen jakaminen, uimahallin markkinointi ja kävijämäärien maksimointi.

Tavoite toteutui.

2. Vahvistetaan yhteistyötä yläkoulun, lukion ja kansalaisopiston kanssa uusien ohjaajien saamiseksi

Yhteistyömuotojen kehittäminen esimerkiksi ohjaajia kouluttamalla ja tämän koulutuksen hyväksilukemisen mahdollisuudet lukion kurssina. Opistoyhteistyö koulutusten järjestämisessä ja koulutusten paikallisen toiminnan suunnittelussa. Synergiaetujen hakeminen.

Lukion liikunnanohjaaja –kurssin suunnittelu käynnistyi syksyllä 2013. Liikunnanopettajat ja lukion rehtori valmistelivat sisältöä. Kurssi odottaa sivistyslautakunnan hyväksymistä viralliseksi lukiokurssiksi ja sen myötä toiminnan aloittamista.

3. Latu- ja ulkoilureitistön kehittäminen

Pitkän tähtäimen suunnitelman laatiminen ja käytännön toimien aloittaminen. Muun muassa koulujen liikuntatunteja palvelevat toimivat ladut.

Tavoite toteutui osittain. Talvella 2013 hyvä lumitilanne mahdollisti latuverkoston kiitettävän ylläpidon ja ladut palvelivat osaltaan myös kouluja. Pitkän tähtäimen suunnittelun ja hankesuunnitelmien aloittaminen edellyttävät ensisijaisesti ulkopuolisten rahoituskanavien avautumista.

4. Erityisryhmien ja ikääntyvien sekä koko perheiden liikuntapalveluiden kehittäminen

Tapahtumien järjestäminen em. ryhmille.

Toteutui osittain. Ikääntyville ja perheille liikuntapalveluja on pystytty kehittämään, mutta erityisryhmien, erityisesti lasten erityisryhmien liikuttamiseen ei ole ollut tarvittavan koulutuksen omaavaa henkilöstöresurssia.

Nuorisotoimi:

1. Koululaisten kesäloma-ajan toimintojen uudistaminen

Osallistujien saaminen niin, että suunnitelmat toteutuvat. Yhteistyö muiden palveluntuottajien kanssa.

Kesäloma-ajan toiminnoista ainoastaan Särkänniemen retki toteutui. Nuorisotoimi yhdessä Kulttuuri ry:n kanssa järjesti taideläiriä alakoululaisille, mutta osallistujapulan vuoksi leiri jouduttiin perumaan. Myöskään nuorisotilan maalaaminen ei nuoria innostanut kesällä vaikka keväällä moni oli tulossa.

2. Kehittää yhteistyötä koulukeskuksen kanssa

Yhteistyömuotojen lisääminen erityisesti etsivän nuorisotyön kautta.

Etsivä nuorisotyöntekijä toteutti koulupäivystystä yläkoululla yhdessä nuorisotyöntekijän kanssa keväällä 2013. Etsivä osallistui yhteishakuun ja kiersi yhdeksäsluokkalaisten tunneilla kertomassa työstään. Etsivä ohjasi nuoria kesällä täydennyshaussa. Syksystä 2013 etsivä on toiminut osana yläkoulun oppilashuoltoryhmää. Etsivä ja nuorisotyöntekijä aloittivat syksyllä yläkoululaisille tytöille tyttöjen ryhmän, joka jatkuu alkuvuonna 2014.

3. Nuorisotiedotus- ja vaikutusmahdollisuuksien kehittäminen

Pointti- nettisivuston käyttäjämäärän seuranta ja nuorten oma arviointi.

Someron kävijämäärä pointissa laski edeltävään vuoteen nähden jonkin verran. Sama ilmiö oli nähtävissä koko Varsinais-Suomessa. Tästä ja käyttäjäpalautteesta johtuen on aloitettu viime vuoden lopulla pointti.info –sivuston uusimisprojekti. Somerolla on edustaja

hankkeen ohjausryhmässä edustamassa Salon seutukuntaa. Tavoitteena on uusia sivuston ulkoasua, sisältöä ja käyttötarkoitusta vastaamaan paremmin nuorten ja heidän parissaan työskentelevien tarpeita.

Kulttuuritoimi:

1. Kiiruun puiston kunnostaminen

Hankkeen toteuttaminen. Hankeaikaa on jäljellä vuoden 2013 loppuun asti.

Someron Kulttuuri ry saattoi vuoden 2013 aikana LEADER-rahoitteisen Kiiruun kulttuuripuisto –hankkeen toimenpiteet loppuun. Vuoden aikana puistossa toteutettiin mittavia kunnostustöitä, joiden myötä Kiiruun puistosta tehtiin viihtyisämpi, turvallisempi ja hoidettu kartanopuisto, jossa kaupungin asukkaiden on helppo liikkua ja jossa on hyvät edellytykset sekä isojen että pienempien yleisötilaisuuksien järjestämiseen.

Kunnostushankkeen myötä Kiiruun puistoon rakennettiin esiintymislava, joka otettiin oitis käyttöön Someron joulukadun avajaisissa sekä Kiiruun joulu -tapahtumassa. Puiston varsinaiset avajaiset pidetään keväällä 2014.

2. Talouden vakiinnuttaminen

Synergiaetujen hakeminen alueellisten toimijoiden kanssa. EU -tukien ja valtakunnallisten sekä alueellisten hankkeiden hyödyntäminen. Kulttuuripalvelujen tuotteistamisen suunnittelu.

Someron Kulttuuri ry:n talous pysyi vuoden 2013 aikana vakaana henkilöstömuutoksista ja EU-hankkeen toteutuksesta huolimatta. Yhdistys teki paljon yhteistyötä muiden alueen toimijoiden kanssa lisäten näin resurssejaan tarjota paikallisille monipuolisia kulttuuripalveluja. Lisäksi yhdistys saattoi vuoden aikana LEADER-rahoitteisen Kiiruun kulttuuripuisto –hankkeen toimenpiteet loppuun.

3. Kulttuuri ry:n näkyvyyden ja tunnettavuuden edelleen parantaminen

Vertailutilastoa edellisiin vuosiin.

Someron Kulttuuri ry:n toiminnan määrä pysyi suunnilleen samalla tasolla kuin edellisenä vuotena. Yhdistys järjesti erilaisia tapahtumia, kerhoja ja kursseja vuoden aikana parisenkymmentä.

Kiiruun tilan käyttö väheni aiemmasta vuodesta: Kiiruun tilalla järjestettiin vuoden 2013 aikana yhteensä 219 tapahtumaa, kurssia, koulutusta ja kokousta ja kävijöitä tilalla oli n. 4 630. Vuonna 2012 tapahtumia oli 344 kpl ja kävijöitä n. 8100. Tämä merkittävä muutos on seurausta siitä, että elokuusta 2013 alkaen Kiiruun koulu alkoi käyttää Kiiruun tilaa väistösuojanaan rajaten näin Someron Kulttuuri ry:n mahdollisuuksia tarjota tilaa paikallisten kulttuuritoimijoiden käyttöön.

Someron Kulttuuri ry sai kuitenkin runsaasti näkyvyyttä muissa järjestämässään tapahtumissa ja erityisesti Turun Kirjamessujen kautta somerolainen kulttuuri ja Someron Kulttuuri ry:n jäsenyhdistykset saivat valtakunnallista näkyvyyttä. Lisäksi yhdistyksen tapahtumista ja toiminnasta julkaistiin aktiivisesti uutisia alueen sanomalehdissä.

Lisäksi kuluneen vuoden aikana loppuun saatettu Kiiruun puiston kunnostushanke on tuonut Kiiruun tilaa ja Someron Kulttuuria lähemmäs paikallisia tarjoten asukkaille viihtyisän puiston tapahtumien järjestämistä ja ajanviettoa varten.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	5 810		5 810	33 307	-27 497
Toimintakulut	-1 123 890		-1 123 890	-1 120 799	3 091
Toimintakate	-1 118 080		-1 118 080	-1 087 492	30 588
Sisäiset kulut	-900 900		-900 900	-900 964	-64
Sumupoistot	-8 000		-8 000	-8 824	-24

Toiminta:

Vuonna 2013 nuorisotoimi on järjestänyt nuorten iltoja 3 kertaa viikossa keväällä ja syksyllä. Nuorisotoimi on myös järjestänyt lapsille ja nuorille retkiä ja tapahtumia yksin ja yhteistyössä muiden tahojen kanssa.

Someron Liikunta ry:n 19. toimintavuosi oli taloudellisesti ja toiminnallisesti mitattuna yhdistyksen tähänastisen historian vilkkain vuosi. Yhdistyksen liikevaihdon kasvuun ja kulurakenteen nousuun on vaikuttanut merkittävimmin uimahalli Loiskeen ensimmäinen kokonainen toimintavuosi.

Kokonaiskävijämäärä vuonna 2013 uimahalli Loiskeessa oli 77 902. Päiväkohtaiseksi keskiarvoksi muodostui näin ollen 244 kävijää/päivä. Uimahalli oli avoinna yleisölle 319 päivänä vuoden aikana. Huoltokatko pidettiin 1.7.- 4.8. Kuntosalin kävijämäärä vuonna 2013 oli 18 982 kävijää. Vuoden 2012 kävijämäärään verrattuna (14 589) nousua oli 23 %. Edelleen kasvanut käyttöaste lisää tarpeita kuntosalin pinta-alan laajentamiselle ja laitekannan päivittämiseksi. Kuntosali oli edellisen vuoden tapaan avoinna käyttäjilleen ympäri vuoden.

Someron Liikunta ry:n toiminnassa merkittävin muutos vuonna 2013 tapahtui ulkokenttien ja muiden ulkoliikuntapaikkojen hoidon järjestämisessä. Palvelua ei enää ostettu yhdistyksen ulkopuolelta vaan ulkoliikuntapaikkojen hoito toteutettiin oman henkilökunnan voimin. Toiminnan uudelleenjärjestelyt tältä osin onnistuivat hyvin ja henkilökunnan kesäaikaisilla työaika- ja toimenkuvien vaihdoksilla saatiin aikaan toivottuja säästöjä.

Uutena liikuntapaikkana elokuussa 2013 valmistui Joensuun koulun sisäpihalle ässämonitoimikenttä, jonka rakentamiseen Liikunta ry sai S-ryhmältä ja Suomen Palloliitolta 10 000 euron avustuksen. Monitoimikenttä sai käyttäjiltä hyvän vastaanoton ja lisäkentät on suunniteltu rakennettavaksi Someron kaupungin toimesta nyt myös Pitkäjärven ja Oinasjärven kouluille.

Someron Kulttuuri ry toimi sääntöjensä mukaisesti järjestäen toimintaa ja tapahtumia yhdessä jäsenyhdistystensä ja muiden tahojen kanssa pitkin vuotta ympäri kaupunkia. Toimintaa järjestettiin laajasti erilaisille kohderyhmille, kuten lapsille, nuorille, aikuisille ja ikäihmisille.

Someron Kulttuuri osallistui muun muassa koko kaupungin suurponnistukseen, Turun Kirjamessejen Somero-osaston toteuttamiseen. Tämän lisäksi yhdistys järjesti Somerolla useita tapahtumia ja kulttuuritoimintaa, mm. Lasten talvikekkerit yhteistyössä useiden alueen kulttuuri- ja vapaa-ajantoimijoiden kanssa; Tavarataivas-elokuvanäytöksen nuorille yhteistyössä nuorisotoimen kanssa; Kulttuuripäivän osana Kansallista ravintolapäivää; Suviheinäviikkojen avajaiset; Heikki Paakkasen Näyttelyspektaakkelin; Koko kaupungin henkilö V –teatteriesityksen lapsille; Ja keskellä virtaa joki – Paimionjoki ennen ja nyt –näyttely; Yhdistysklinikka-tapahtuman yhteistyössä Somero-opiston kanssa; Kansallisen pelipäivän yhteydessä Pelipäivä @ Somero –peli-tapahtuman lapsille, nuorille ja vanhemmille yhteistyössä nuorisotoimen ja kirjaston kanssa; OMAKUVA -kurssin ikäihmisille yhteistyössä Somero-opiston kanssa, Joulukadun avajaiset yhteistyössä yrittäjien kanssa sekä Kiiruun joulu –tapahtuman. Lisäksi yhdistys järjesti koko vuoden ajan Häntälän kyläkeskukseen lasten taidekerhoa.

Kulttuurituottaja Eeva Pettersson jäi vuoden 2013 alussa virkavapaalle. Petterssonin sijaiseksi rekrytoitiin Kati Pelkonen, joka hoiti yhdistyksen operatiivista toimintaa elokuun loppuun. Tämän jälkeen kulttuurituottajan tehtäviä vuoden loppuun hoiti Marjukka Lampo. Henkilöstövaihdosten myötä yhdistys sai toimintansa pyörittämiseen uudenlaista osaamista, jonka ansiosta yhdistys järjesti vuoden aikana paljon monipuolisia ja innovatiivisia tapahtumia.

Toimielin: Tekninen lautakunta

Tehtäväalue: Tekninen hallinto

Tavoitteet:

Tietohallinto

1. Tiivistetään yhteistyötä hallintokuntien kanssa.

Tavoite toteutunut. Hallintokuntien kanssa pidetään vuosittain vähintään kaksi yhteistyöpalaveria tietohallintoa koskevista ajankohtaisista aihealueista. Tietohallinnon ja toimialojen yhteistyöpalavereista on sovittu osapuolten kesken ja käytäntö on otettu osaksi normaalia toimintaa

2. Dokumentoinnin parantaminen.

Tavoite toteutunut. Alustava tietojärjestelmä- ja rekisteriseloste sekä tietojärjestelmäkuvaus on laadittu. On myös jatkettu laitteisto- ja verkkoympäristödokumentointia olemassa oleviin hallintajärjestelmiin. Kevään 2014 aikana laaditaan laaja-alainen (vrt. Lieto) tietojärjestelmäkuvaus

3. Riskienhallinnan kehittäminen.

Tavoite toteutunut. On parannettu ja otettu käyttöön tietojärjestelmien valvonta-automaatiikkaan liittyviä ratkaisuja; verkon valvonta (palvelimet ja kytkimet) sekä konesalin sähkönsyöttö (UPS). Otettu käyttöön uusi, kapasiteetiltaan suurempi ja nopeampi varmistusjärjestelmä nopeuttamaan vikatilanteista toipumista. Järjestelmä siirretään pois pääkonesalista turvamaan vakavasta vikatilanteesta palautumista.

4. Laaditaan kustannustehokkuuteen tähtäävä järjestelmäkuvaus laitteista, ympäristöstä ja ohjelmista. Luovutaan tarpeettomista ohjelmista ja lisensseistä ja siirrytään soveltuvin osin avoimen lähdekoodin ohjelmiin.

Tavoite toteutunut.

Sivistyspuolella käydään tarkempaa selvitystä avoimeen lähdekoodin käyttöönoton mahdollisuuksista. Sivistys- ja myös hallintopuolen käyttöön tarjotaan vaihtoehtoisia malleja/ohjelmistoja käytön tarpeet huomioiden mm. selainpuolella.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	34 650	0	34 650	10 125	24 525
Toimintakulut	-1 122 090	80 000	-1 202 090	-1 060 266	141 824
Toimintakate	-1 087 440	80 000	-1 167 440	-1 050 141	117 299
Sisäiset tuotot	739 500		739 500	746 292	-6 792
Sisäiset kulut	-44 000		-44 000	-48 448	-4 448
Sumupoistot	-26 100		-26 100	-28 362	-2 262

Tehtäväalue: Tilahallinto

Tavoitteet:

Kiinteistöjen kunnossapito

- 1. Kiinteistöjen kuntoa ylläpidetään suunnitelmallisella korjaus- ja huoltotoiminnalla ja kiinteistöjen arvoa ja kehittymistä seurataan mm. järjestämällä kiinteistössä vähintään yhden (1) kerran vuodessa kiinteistökatselmus yhteistyössä käyttäjien kanssa.***

Mittari: Erotellaan toteutuneet kiinteistöjen korjaus-, kunnossapito- ja ylläpitomenot laa- timalla niistä kiinteistöjen ylläpitostrategia.

Tavoite toteutunut. Toteutuneet kustannukset on eroteltuina kustannuspaikoittain talou- den seurantajärjestelmässä. Vuoden 2014 budjetissa on varattu raha kiinteistöjen kun- toarvioiden tekemiseen ja näiden pohjalta laaditaan kiinteistöjen ylläpidolliset tavoitteet.

- 2. Luovutaan määrätietoisesti kaupungin kannalta tarpeettomista kiinteistöistä myy- mällä niitä, käyttämällä maanvaihdossa ja viime kädessä purkamalla niitä.***

Tavoite toteutunut. Kiinteistöjä ja osakehuoneistoja on myyty tarpeen mukaan.

- 3. Huoltokirjan käyttöönnotolla tehostetaan ja selkeytetään kiinteistökannan jatkuvaa hoitoa ja kunnossapitotoimenpiteiden oikea-aikaisuutta sekä parannetaan kiinteis- tönhoitotyön seuranta ja valvontaa.***

Toteutunut toimitilojen osalta.

- 4. Laaditaan energiatehokkuussuunnitelma kaupungin kiinteistöjen energiatalouden parantamiseksi.***

Mittari: Laadittu 10:lle kiinteistölle.

Tavoite toteutunut osittain. Energiakatselmuksia on laadittu 3:lle kiinteistölle ja energiato- distukset 9:lle kiinteistölle. Näiden pohjalta on ryhdytty energiatehokkuuden parantami- seen tähtääviin valmisteleviin toimenpiteisiin.

Siivouspalvelut

- 1. Tehdään palvelusopimukset tilaajien kanssa halutusta palvelutasosta sekä mm. asiakaspalautteiden keräämistavoista ja -tiheydestä.***

Tavoite toteutunut. Sopimusluonnos on tehty neuvottelujen pohjaksi.

- 2. Tarkastetaan siivousohjelmat sopimusta vastaavaksi vuosina 2012-2013.***

Tavoite ei toteutunut, toteutuu vuonna 2014, kun sopimusneuvottelut käydään hallinto- kuntien välillä.

- 3. Työntekijöiden vuorovaikutus- ja viestintävalmiuksia parannetaan koulutuksen avulla.***

Tavoite toteutunut.

- 4. Seurataan siivouksen suoritteiden arvoja.***

Tavoite toteutunut.

Koulut: 1,70 € (2012=1,84 €). Syitä laskuun olivat Kiiruun koulun toiminnan muutokset ja siivouksen tehostaminen muissakin kiinteistöissä.

Perusturva: 2,21 € (2012=2,26 €).

Ruokahuolto

- 1. Päätetään keittiöverkon laajuudesta ja niihin liittyvistä investoinneista laiteratkaisuineen. Remontointisuunnitelma laaditaan kiireellisyysjärjestyksessä tuleville vuosille.**

Tavoite toteutunut. Kouluverkkoselvityksen pohjalta on tehty päätökset. Kiireellisyysjärjestyksessä vuosina 2014 – 2016 remontoitaviksi tulevat Terveyskeskuksen keittiö ja Kiiruun koulun keittiö, joiden vaatimat investoinnit selvenevät hankesuunnittelun myötä.

- 2. Tehdään palvelusopimukset tilaajien kanssa halutusta palvelutasosta sekä mm. asiakaspalautteiden keräämistavoista ja -tiheydestä.**

Tavoite toteutunut osittain. Sopimusluonnokset on tehty neuvottelujen pohjaksi päivähoiton, koulujen ja ikääntyvien ruokapalveluista. Kukin sopimus on kolmeosainen käsittäen tarjottavat ruokapalvelut, yhteistyöehdotuksen asiakkaiden ravitsemuksellisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi, sekä suunnitelman asiakkuuksien hoitamisesta.

- 3. Otetaan käyttöön jo hankittu Aterix-ohjelmiston FPM-lisäosa, jolloin tilauskäytännöt, laskutukset, ruokalistat ja niihin liittyvä reseptiikka paranevat ja ruokatuotanto kokonaisuudessaan tehostuu.**

Tavoite toteutunut suunnitellussa laajuudessa. Ruokatuotannon ohjausta jatketaan päivittäistyöskentelyssä.

- 4. Ympäristövastuuta ja toiminnan tehokkuutta arvioidaan seuraamalla jäteruuan määrää tietyltä ajanjaksolta vuoden 2013 aikana.**

Tavoite toteutunut. Jäteruokakampanja toteutettiin joulukuussa 2013. Yhden viikon tarkkailuajanjakson perusteella ruokaa päätyi jätteeseen asiakkaiden lautasilta, keittiöstä ja tarjoilulinjastosta n. 15 000 kg. Vuonna 2012 seurantajakso oli kahden viikon mittainen. Ensimmäisellä viikolla ruokaa meni biojätteeseen 23 000 kg ja kun toisella viikolla kampanjoitiin näkyvästi, saatiin jätemäärä pienennettyä 3 000 kg. Kokonaisuutena jätemäärä näyttää siis pudonneen vuodessa n. 8 000 kg vuonna 2013.

- 5. Lähihuokapäiviä pidetään neljä kertaa kuukaudessa.**

Tavoite toteutunut. Lähihuokaa ostettiin 4.000 kg (n. 11 %) enemmän edelliseen vuoteen verrattuna.

- 6. Seurataan ruokahuollon suoritteiden arvoja.**

Tavoite toteutunut.

Koulut: 2,86 € (2012=2,65 €, 2011=2,68 €). Hinnan lohoamiseen vaikutti suorittemäärien pienentyminen ja kustannusten nousu.

Perusturva: 3,47 € (2012=3,56 €, 2011=2,98 €). Hinnan alentumiseen vaikutti kustannusten hillitseminen.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	1 970 000	0	1 970 000	1 752 149	217 851
Toimintakulut	-5 331 710	550 000	-5 881 710	-5 560 619	321 091
Toimintakate	-3 361 710	550 000	-3 911 710	-3 808 470	103 240
Sisäiset tuotot	6 537 700		6 537 700	6 568 817	-31 117
Sisäiset kulut	-236 100		-236 100	-245 303	-9 203
Sumupoistot	-1 424 600		-1 424 600	-1 403 397	21 203

Asuntotoimi:

Asunto- ja korkotukilainat

Kaupungin välittämien asuntolainojen ulkona oleva pääoma 31.12.2013 oli enää 9 516,04 euroa ja lainansaaaja jäljellä vain yksi.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) myöntämiin investointiavustuksiin ja perusparannuksiin korkotukilainoineen ei ollut kiinnostusta.

ARAN tukema Asumispalvelusäätiö ASPAn rakentama uusi kehitysvammaisten asumispalveluyksikkö, Tuulentupa, sai asukkaansa helmikuussa ja Kiiruunkulman asuntola jäi osittain tyhjilleen.

Korjaus- ja energia-avustukset

ARAN myöntämien asuinrakennusten ja asuntojen korjaustoimintaa koskevien avustusmuotojen vähennyttyä ja niissä yksityishenkilöiden osalta oleva tuloarvostelu, vähensi hakijoiden määrää. Kiinnostusta oli vain vanhusväestön ja vammaisten asuntojen korjauksiin ja hake- muksia niihinkin tuli vain kuusi kappaletta, joista neljä oli avustusehdot täyttäviä.

Painopisteenä oli edelleen hissien rakentaminen sekä vanhusten ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjaaminen kotona asumisen mahdollistamiseksi. Uusiutuvan energian käyttöön- oton avustus poistui sellaisenaan kokonaan, jäi vain pientalojen tarveharkintaiset avustukset. Määrärahaa saatiin niin, että kaikille hakijoille voitiin myöntää enimmäismäärä. Hissien ra- kentamiseen ei ilmennyt kiinnostusta.

Vuokra-asunnot

Vuokra-asuntoja, joihin kaupungin toimesta valittiin asukkaat on yhteensä 399 kpl. Asunnois- ta Ktö Oy Somerasuntojen omistamia asuntoja on yhteensä 159 kpl, Kiinteistö Oy Someron Törmän 8 kpl, Someron Vanhaintuki ry:n vanhusten asuntoja 37 kpl ja loput 195 kpl ovat suo- raan kaupungin omistamia.

Asuntovalintapäätöksiä tehtiin lähes saman verran kuin edellisvuonna ja loppuvuodesta oli havaittavissa pientä nousua asuntojen kyselyssä. Asuntojen käyttöaste pieneni jonkun ver- ran. Vuoden vaihteessa oli asuntoja tyhjillään 48 kpl.

Rauhankalliontie 4 A-talossa tehtiin putkiremontti ja peruskorjausta. Loppuvuodesta aloitettiin Hirveläntie 13 B-talon putkiremontti, joka valmistui vuoden vaihteessa.

Tehtäväalue: Liikennealueet ja yleiset alueet

Katujen kunnossapito

1. Huolehditaan katuverkostosta, sen rakenteellisesta kunnosta sekä liikenneturvallisuudesta

Mittari: Korvaushakemusten määrä

Toteutunut: Liukastuminen 2 korvaushakemusta

Puistot ja leikkipaikat

2. Puistojen hoidossa kiinnitetään erityistä huomiota ydinkeskustan kohteiden siisteeseen (Joensuuntie, torin seutu, Kiiruun puisto). Leikkipaikkojen turvallisuusasiat huomioidaan (leikkikenttien turvatarkastukset)

Tavoite toteutunut.

3. Leikkivälineiden turva-alustojen parantaminen.

Tavoite toteutunut osittain. Turvahiekkamateriaali tilattu, ei asennettu. Asennetaan leikkivälineiden uusimisien yhteydessä vuonna 2014.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	13 990		13 990	67 653	-53 663
Toimintakulut	-583 610		-583 610	-495 437	88 173
Toimintakate	-569 620		-569 620	-427 785	141 835
Sisäiset kulut	-51 600		-51 600	-53 034	-1 434
Sumupoistot	-541 400		-541 400	-614 722	-73 322

Tehtäväalue: Liikelaitokset

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	1 760	-1 760
Toimintakulut	0		0	0	0
Toimintakate	0		0	1 760	-1 760
Sumupoistot	-4 500		-4 500	-4 480	20

Poistoihin kirjattu Harjun teollisuusalueen viemärinverkon poisto.

Tehtäväalue: Suojelutoimi

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	8 102	-8 102
Toimintakulut	-655 000		-655 000	-654 776	224
Toimintakate	-655 000		-655 000	-646 674	8 326

Tuloksi kirjattu vuoden 2012 maksuosuuksien palautus.

Kuntien lopulliset aluepelastuslaitoksen kustannukset jaetaan osakaskunnille maakunnan kuntien talousarviovuoden alun asukasluvun suhteessa.

Toimielin: Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunnan toimintaan on kuulunut yksityistietoimi, rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu sekä yhdyskuntasuunnittelu. Yhdyskuntasuunnittelu käsittää kaavoituksen, mittauksen ja kiinteistötietopalvelun. Lisäksi osoitejärjestelmän ylläpito ja maa-ainesvalvonta liittyvät yhdyskuntasuunnitteluun.

Ympäristölautakunta on toiminut myös hallintosäännön määräämänä maa-aineslain mukaisena lupaviranomaisena sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena kaupungin poikkeamislupaviranomaisena.

Ympäristölautakunnan alaisuudessa on toiminut myös lautakunnan valitsema tietoimitusjaosto, joka on suorittanut mm. yksityistietoimituksia.

Tehtäväalue: Tietoimi

Tietoimen vastuulla on yksityistielain mukainen yksityisiä teitä koskevien tielautakunnan tehtävien hoito sekä kaupungin alueella sijaitsevien yksityisteiden kunnossapidon ja peruskorjausten avustaminen.

Tavoitteet:**1. Avustetaan hakemusten perusteella järjestäytyneiden yksityisteiden kunnossapitoa ja perusparannushankkeita talousarvion määräämissä rajoissa.**

Yksityisten teiden kunnossapitoon ja perusparannukseen liittyen kaikki myönnetyt avustukset on maksettu. Lautakunnan keskuudestaan valitsevat tarkastajat suorittivat maanmittausteknikon kanssa marraskuussa erillisen kunnossapitokatselmuksen, joka kohdistui arvannon perusteella kuuteen yksityistiehen. Tarkastuksessa todettiin tarkastettu tiestö pääosin asianmukaisesti hoidetuksi ja tiekuntien toiminta ja taloudenhoito riittäväksi.

2. Seurataan yksityistieverkon kuntoa ja neuvotaan tiekuntia.

Yksityisten teiden kuntoa on seurattu muiden tehtävien suorittamisen yhteydessä. Tiekuntia on myös neuvottu tiekunnilta saatujen kysymysten pohjalta sekä tiekuntien jättämien avustushakemusten yhteydessä.

3. Organisaatiossa turvataan riittävät yksityistietoimen resurssit.

Tietoiimeen sisältyviin töihin on käyttänyt yksi työntekijä merkittävän osan työajastaan.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	85	-85
Toimintakulut	-249 740		-249 740	-201 600	48 140
Toimintakate	-249 740		-249 740	-201 515	48 225
Sisäiset kulut	-400		-400	-1 221	-821

Toiminta

Kertomusvuonna lautakunta käsitteli kokouksissaan 7 tietoiimeen liittyvää pykälää. Tiekuuntien jättämiä kunnossapitoavustushakemuksia valmisteltiin päätettäväksi noin 170 kpl. Lisäksi tiekuuntien jättämiä perusparannusavustusta koskevia hakemuksia oli valmisteltavana 6 kpl, joista kahden osalta avustus on myönnetty ja maksettu. Muiden tiekuuntien osalta ei edellytyksiä perusparannusavustusten päätöskäsittelylle vielä ole.

Ympäristölautakunnan tietoiimitusjaos (Tielautakunta) ei kokoontunut kertaakaan viime vuoden aikana.

Tehtäväalue: Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa kaavoituksen noudattamista, huolehtia rakentamisesta ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelystä sekä valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä säädetään.

Tavoitteet:

- 1. Rakennuslupahakemukset käsitellään neljän viikon aikana siitä, kun hakemus on täydellisenä liiteasiakirjoineen jätetty rakennustoimistoon ja pyydyt katselmukset suoritetaan viikon kuluessa katselmuksen tilaamisesta lukien.**

Rakennuslupahakemukset on pääsääntöisesti käsitelty neljän viikon aikana ja pyydyt katselmukset on suoritettu tavoitteen mukaisesti viikon sisällä tilaamisesta lukien.

- 2. Lain edellyttämää rakentamisen yleistä ohjausta ja neuvontaa annetaan kahtena päivänä viikossa osan päivästä.**

Toimistossa tapahtuvaa rakentamiseen liittyvää lain edellyttämää neuvontaa on annettu osan päivästä kahtena päivänä viikossa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	76 400		76 400	84 676	-8 276
Toimintakulut	-153 240		-153 240	-141 740	11 500
Toimintakate	-76 840		-76 840	-57 064	19 776
Sisäiset kulut	-23 600		-23 600	-24 644	-1 044

Toiminta

Kertomusvuonna lautakunta käsitteli yhteensä 127 pykälää. Poikkeamishakemuksia käsiteltiin 2 kpl.

Rakennusvalvonta käsitteli 116 rakennuslupahakemusta. Toimenpidelupahakemuksia käsiteltiin 54 kpl ja rakentamiseen johtavia ilmoituksia 56 kpl.

Uusien omakotitalon rakentamiseen johtavia rakennuslupia myönnettiin 11 ja loma-asuntojen rakennuslupia 11 kpl. Yhteensä rakennusluvilla myönnettiin lupa 15 830 kerrosneliömetrin ja 59 800 kuutiometrin uudisrakentamiseen.

Lisäksi käsiteltiin 42 kpl rakennusluvan jatkoaikahakemuksia, 1 kpl muutoslupahakemuksia sekä 13 kpl purkuilmoituksia / purkulupia.

Asuntorahaston rahoittamiin asuntojen korjaushakemuksiin ja kohteiden tarkastamiseen annettiin teknistä tukea.

Rakennuslupiin liittyvissä katselmuksissa käytiin 403 kertaa, joista oli rakennuksen sijainnin-merkitsemisiä 45 kpl.

Tehtäväalue: Ympäristönsuojelu

Ympäristölautakunta toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena ja kemikaaliviranomaisena.

Tavoite:

1. *Rutiininomaisissa tapauksissa ympäristölupahakemukset käsitellään kolmen kuukauden kuluessa hakemusten jättämisestä.*

Kertomusvuonna käsiteltiin yksi uusi ympäristölupahakemus, joka käsiteltiin alle kolmen kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä.

2. *Ympäristölautakunnan alainen viranhaltija on omalla työpanoksellaan mukana edistämässä ympäristönsuojeluun liittyviä hankkeita toimimalla yhteistyössä Paimionjoki-yhdistyksen, mahdollisten jätevesiosuuskuntien, Valonian, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen, järvienhoitoyhdistysten ja vastaavien kanssa.*

Ympäristönsuojelusihteeri oli mukana Paimionjoki-yhdistyksen hallituksessa ja Pro Saaristomeri-työryhmissä. Hän valmisteli maaseutulautakunnalle hakemuksen Iso-Valkeen lähistöllä olevien Natura-alueitten rauhoittamiseksi luonnonsuojelualueeksi. Yhteistyössä Valonian kanssa järjestettiin energialta ja yhteistyössä Someron palomieskerhon ja Varsinais-Suomen Ely-keskuksen kanssa poistettiin Kirkkojärvestä veneilyä haittaavat entisen sahan toimintaan liittyvät tolpat.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	68 310		68 310	75 555	-7 245
Toimintakulut	-157 330		-157 330	-168 874	-11 544
Toimintakate	-89 020		-89 020	-93 319	-4 299
Sisäiset kulut	-10 800		-10 800	-9 431	1 369

Toiminta:

Kertomusvuonna lautakunta käsitteli kokouksissaan noin 40 ympäristöhallinnolle kuuluvaa pykälää. Lautakunta käsitteli viisi vapautushakemusta, jotka koskivat velvollisuutta liittyä Länsi-Someron jätevesiosuuskunnan viemäriin. Lautakunta myönsi yhden ympäristöluvan, käsitteli yhdeksän hakemusta toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan tarkistamiseksi ja käsitteli Someron Lämpö Oy:n lämpökeskusta koskevan rekisteröinti-ilmoituksen.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto myönsi Liikelaitos Salon vedelle luvan vedenottoon Kalatomanotkon ja Kaskistonnummen ottamoista ja ennenaikaisen aloitusluvan ja ympäristölautakunta valitti päätöksestä Vaasan hallinto-oikeuteen. Lautakunta teki kaksi päätöstä meluilmoituksista ja käsitteli kaksi ojitukseen liittyvää asiaa. Lausuntoja tai vastineita hallinto-oikeuksille, aluehallintovirastolle ym. annettiin kahdeksan.

Nitraattiasetuksen mukaisia ilmoituksia tehtiin lautakunnalle 15 ja Somerniemen kirkkoranta oli mukana valtakunnallisessa leväseurannassa. Ympäristönsuojelusihteeri teki yhden maisematyölupapäätöksen ja noin 70 valvonta- ja neuvontakäyntiä, jotka koskivat roskaamista, maisematyöluvan tarvetta, jätevesien käsittelyä, jätehuoltoa, öljyvahinkoja, ruoppaamista, luonnonsuojelua ym. Osa näistä johti sovitteluihin, huomautuksiin ja muihin jatkotoimiin. Ympäristötoimen kesätyöntekijä teki noin kahdessakymmenessä korjaamoalan yrityksessä jätehuoltotarkastuksen ja saattoi valmiiksi edellisenä vuonna aloitetun Iso-Valkean luontopolun suunnittelun ja toteutuksen.

Tehtäväalue: Yhdyskuntasuunnittelu**Tavoitteet:****Kaavoitus**

Kaavoituksen tehtävänä on tuottaa toimivaa ja toteutuskelpoista yhdyskuntarakenteen suunnittelua Someron kaupungin, sekä maankäyttösopimuksiin perustuvien järjestelyin myös yksityisten maanomistajien tarpeisiin.

1. Selkeytetään kaavoitusprosessia ympäristölautakunnalle annettavan esityksen pohjalta.

Esitys kaavoitusprosessin uudistamiseksi on hyväksytty ympäristölautakunnassa ja esitys tulee kaupunginhallituksen käsittelyyn alkuvuodesta 2014. Varsinainen kaavoitusprosessia kuvaava esitys on melko laaja ja osin yksityiskohtainen. Esityksen liitteeksi on laadittu varsinaista ohjetta pelkistetympi esitys kaavoitusprosessin rungosta.

2. Kaupungin organisaatiossa turvataan riittävät maankäytön suunnittelun resurssit.

Kaavoitukseen sisältyviin töihin on käyttänyt yksi työntekijä merkittävän osan työajastaan.

3. Käynnissä olevia ja uusia kaavahankkeita käynnistetään ja viedään eteenpäin.

Vireillä olevissa kaavahankkeissa on keskitytty Kultelan yleis- ja asemakaavoituksen sekä Harju-Härkälän laajennusalueen (II-vaihe) asemakaavoituksen eteenpäin viemiseen. Kultelan osalta käytiin alkuvuodesta 2013 viranomaisneuvottelu edeltävän vuoden lopussa uudistettujen kaavaluonnosten pohjalta sekä laadittiin kaavaselostuksen liitteeksi havainnollistavaa materiaalia Hämeen härkätien varteen suunnitellun kevyen liikenteen väylän sijoittamisesta. Kunnallistekniset yleissuunnitelmat on päivitetty vastaamaan nykyisten kaavaluonnosten tilannetta. Kaikki saatu palaute on käyty huolellisesti läpi ja pääosin se on huomioitu laadituissa alustavissa kaavaehdotuksissa, jotka toimitettiin viranomaislausunnoille vuoden lopussa.

Harju-Härkälän osalta on täydennetty maapohjan rakennettavuusselvityksiä teettämällä alueella lisäkairauksia. Selvitykset ovat kaavoituksen lisäksi palvelleet myös kunnallisteknisten suunnitelmien laatimista. Vuodenvaihteessa 2013-14 valmistunut asemakaavaehdotus tulee toimielinten käsittelyyn alkuvuoden 2014 aikana.

4. Aloitetaan yleiskaavan laadinta Someron keskustan alueella.

Keskustaajaman osayleiskaavan käynnistämispäätös valmisteltiin kaupunginhallitukseen, joka laittoi hankkeen päätöksellään virallisesti vireille. Työn aloittamiseen varauduttiin korrattamalla kaavoituksen vuoden 2014 määrärahaa 20 000 eurolla. Varsinainen kaavanlaadintatyö selvityksineen teetetään konsulttityönä, jonka kilpailuttaminen valmistellaan kaupungin omana työnä laadittavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman pohjalta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma sisältää mm. suunnittelun alueen rajauksen, suunnittelun lähtökohdat ja laadittavat selvitykset, kaavan tavoitteet, osalliset, kaavan laatimisvaiheet ja osallistumisen, kaavan käsittelyjärjestyksen ja tavoiteaikataulun sekä kaavan vaikutusten arvioinnin.

Mittaus- ja kiinteistötietopalvelut

Mittaus- ja kiinteistötietopalveluiden tarkoituksena on tuottaa ja ylläpitää kartta- ja paikkatietoaineistoja sekä osaltaan suorittaa em. aineistojen sekä muiden kiinteistöihin liittyvien aineistojen jakelua.

1. Turvataan kaupungin organisaatiossa riittävät mittaus- ja kiinteistöpalvelujen resurssit.

Mittaukseen ja kiinteistöpalveluihin sisältyviin töihin on käyttänyt yksi työntekijä valtaosan ja muut osan työajastaan.

2. Kaupungin omat mittaustarpeet täytetään, ylläpidetään paikkatieto- ja kiinteistötietojärjestelmiä sekä mahdollisuuksien mukaan tarjotaan mittauspalveluita myös kaupungin ulkopuolelle.

Mittaustoimi on kyennyt tarjoamaan pääosin kaikki kaupungin tarvitsemat sekä myös kaupungin ulkopuolisten tarvitsemat mittauspalvelut loma-aikoja lukuun ottamatta. Edellisvuonna käyttöön otettu paikkatietojärjestelmä edellyttää jatkuvaa kehittämistä sekä tietovarantojen täydentämistä. Viime vuonna täydennettiin järjestelmän sisältöä esimerkiksi Someron rantaosayleiskaavan tiedoilla.

Maa-ainesvalvonta

Maa-ainesvalvonnan tehtävänä on suorittaa Someron kaupungin alueella maa-ainesten ottamiseen liittyvää valvontaa sekä valmistella maa-aineslupiin liittyvät asiat maa-ainesvalvontaviranomaisen (ympäristölautakunta) ratkaistavaksi.

1. Turvataan riittävät maa-ainesvalvonnan resurssit kaupungin organisaatiossa.

Vuonna 2013 maa-ainesvalvonnan rutiiniluonteinen (vuotuinen) lupakohteisiin kohdistuva valvontakierros jäi tarkastajien valintapäätöstä koskeneen oikaisu- ja valituskierron takia tekemättä, koska lainvoimaista päätöstä ei ehditty saada vuoden 2013 aikana. Kierros on siirretty kevääseen 2014. Vuonna 2013 suoritettiin pääosin valvontakäyntejä, jotka perustuivat joko saatuihin ilmoituksiin tai vireillä oleviin lupahakemuksiin tai muuten keskenäisiin, vireillä oleviin vanhoihin valvonta-asioihin. Arvion mukaan kaksi henkilöä käytti noin kuudesosan työajastaan maa-ainesvalvontatöihin.

2. Vireille tulevat maa-aineslupa-asiat valmistellaan sekä suoritetaan ja kehitetään maa-ainesoton ja maa-aineslupaehtojes valvontaa.

Ympäristölautakunta ei kertomusvuonna suorittanut vuotuista katselmustaan lupakoh-teissa. Päätökseen, jolla lautakunta valitsi keskuudestaan katselmuksen tarkastajat, haettiin muutosta oikaisuvaatimuksen kautta ja oikaisuvaatimusta koskevaan päätökseen edelleen muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden ratkaisu, jolla lautakunnan tekemä päätös pysyi voimassa, ei ehtinyt enää tulla lainvoimaiseksi viime vuoden aikana, jotta tarkastus olisi ehditty suorittaa.

Maa-aineslupahakemuksia oli valmisteltavana 3 kpl. Yhteen lautakunnan tekemään myönteiseen lupapäätökseen on haettu muutosta ja valitus on käsiteltävänä Turun hallinto-oikeudessa. Asiaan on lautakunta jo antanut hallinto-oikeuden pyytämän vastauksen. Toisen hakemuksen päätösvalmistelu jatkui vuorovaikutuksella luvanhakijan kanssa, minkä seurauksena hakija ilmoitti täydentävänsä neuvotteluissa esiin tulleita hakemuksen puutteita viimeistään kesällä 2014. Kolmas hakemuksista jätettiin kertomusvuoden aikana ja hakemuksen valmistelu aloitettiin kuuluttamisella ja lausuntojes pyytämällä. Tämänkin hakemuksen eteenpäin vieminen edellyttää luvanhakijalta hakemuksen täydentämistä.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	5 870		5 870	7 476	-1 606
Toimintakulut	-238 550		-238 550	-207 844	30 706
Toimintakate	-232 680		-232 680	-200 369	32 311
Sisäiset kulut	-37 200		-37 200	-39 186	-1 986
Sumupoistot	-18 700		-18 700	-18 695	5

Toiminta

Kaavoitus

Vuoden aikana vireillä olleiden kaavahankkeiden varsinaisesta suunnittelutyöstä ovat kaupungin ohjauksessa vastanneet kaavakonsultit. Kaupungin kaavoituksessa on hoidettu kaavaprosessien hallinnolliset toimenpiteet ja vastattu sekä julkishallinnon että yksityisten asiakkaiden tarpeisiin. Asiakaspalvelun parantamiseksi ja virkamiestyön sujuvoittamiseksi on jatkettu edelleen keskeisten puuttuvien kaava-aineistojen viemistä edellisvuonna käyttöön-otettuun kaupungin paikkatietojärjestelmään.

Kaavoitukseen liittyviä pykäläiä valmisteltiin lautakuntaan 9 kpl ja kaupunginhallitukseen 2 kpl. Valmisteltavana oli kolme suunnittelutarveratkaisuhakemusta, joista kahdessa kyse oli ta-vanomaisesta asuin-, halli- tms. rakentamisesta. Tuulivoimapuiston rakentamista koskevan hakemuksen käsittely on poikkeuksellisuutensa takia työllistänyt näistä hankkeista selvästi eniten.

Mittaus- ja kiinteistöpalvelut

Kertomusvuonna kaupungin mittaus- ja kiinteistötoimeja maastotöiden osalta työllistivät rakennuslupakohteiden (noin 40 kpl) mittaukset, kaupungin omien lohkomisten maastotyöt, vesihuoltoverkon tarkemittaukset ja teknisen toimen teettämät kunnallistekniset suunnitel-mamittaukset, joista merkittävimmät sijoittuivat Jaatilan sillan ja sen lähiympäristön sekä Harju-Härkälän alueelle. Lisäksi mittauksia tehtiin oman vastuualueen sisällä muutamassa maa-ainesten ottoon ja kaavoitukseen liittyvässä kohteessa.

Sisätöiden osalta enimmälti ovat työllistäneet erilaiset kaupungin maaomaisuuden hallintaan liittyvät työt. Kaupungin muutamille pidempään omistamille kiinteistöille (noin 15 kpl) haettiin kirjaamisviranomaiselta lainhuudot. Vanhojen saantoasiakirjojen selvittäminen ja saantojen todentaminen oli joissakin tapauksissa työlästä ja edellytti huolellisia arkistotutkimuksia. Pariin yksittäistapaukseen ei toistaiseksi löydetty sellaista saannon osoittavaa asiakirjaa, jolla lainhuutoa olisi ollut edellytyksiä laittaa vireille. Kaupungin tuoreisiin kiinteistökaupan kohteisiin laitettiin lainhuudot viipymättä vireille.

Maa-ainesvalvonta

Maa-ainesten ottamiseen liittyviä asioita on käsitelty lautakunnassa 6 kpl. Vuoden aikana maa-ainesvalvontaa on suoritettu lähinnä saatujen ilmoitusten sekä muun työn yhteydessä syntyneiden havaintojen pohjalta. Yksittäisiä maa-ainesvalvontaan liittyviä maastokäyntejä on suoritettu noin 15 kpl.

7.2. Käyttötalouden toteutuminen

Edellä esitetyistä valtuuston hyväksymien tehtäväalueiden toteutumisvertailuista ilmenevät talousarvioon varatut määrärahat, tuloarviot ja niiden toteutuminen sekä poikkeama toteutumisesta. Alkuperäinen talousarvio ja siihen hyväksytyt muutokset on esitetty erikseen. Määrärahan ylitys talousarviosta on esitetty -merkillä ja alitus ilman etumerkkiä.

Sisäiset menot ovat tilahallinnon laskuttamia sisäisiä vuokria, ateria- ja siivouspalveluiden ostoja, atk-kustannusten ja taloushallintopalvelujen jakoja sekä kopiointimenoja ja muita lautakuntien välisiä palvelujen ostoja. Sisäiset tulot taas ovat vastaavasti laskuttavan yksikön palvelujen myyntituloja.

Poistot talousarvioon verrattuna näkyvät suoraan ao. tulosalueen kohdalta. Poistojen ylitykset johtuvat uusista investoinneista, niitä ei ole perusteltu. Vain ulkoisten menojen ylitykset ja tulojen alitukset on perusteltu.

Seuraavassa on esitetty perustelut merkittävimmistä menojen ylityksistä ja tulojen alituksista valtuuston hyväksymien tehtäväalueiden (sisältää talousarvion muutokset) tasolla.

Maaseutulautakunta

Maa- ja metsätilat

Menojen ylitys 50 204 euroa. Hakkuukausi on elokuusta heinäkuun loppuun eikä kalenterivuosi. Tällöin tulot ja menot voivat jakaantua kahdelle eri vuodelle. Myöskään tulot eivät ole toteutuneet arvioidun mukaisesti. Alitusta 93 565 euroa.

Perusturvalautakunta

Perusturvatoimen hallinto
hallinto ja huolto

Menojen ylitys 152 024 euroa.
Ylitys varahenkilöstön palkkamenoissa. Johtuu sijaisten palkkamenoista. Sijainen on vanhustyön puolella aina otettava.

Sivistyslautakunta

Sivistystoimen hallinto:

Menojen ylitys 3 317 euroa johtuu henkilöstömenoista.

Tekninen lautakunta:

Tekninen hallinto: Tulojen alitus 24 525 euroa. Talousarvioon oli budjetoitu virheellisesti edellisen vuoden tilinpäätöksen toteutuman mukaan liikaa tuloja.

Tilahallinto: Tulojen alitus 217 851 euroa. Talousarvioon oli budjetoitu virheellisesti edellisen vuoden tilinpäätöksen toteutuman mukaan liikaa tuloja.

Ympäristölautakunta:

Ympäristönsuojelu: Menojen ylitys 11 544 euroa. Vuonna 2012 alkanut RAVITA –hanke ei ehtinyt toteutua täysimääräisesti vielä vuonna 2012. Toteutui vasta vuonna 2013, jolloin sekä menot että tulot ylittyivät.

KÄYTTÖTALOUSHUOMIEN JA -TULOJEN TOTEUTUMINEN TOIMIELIMITTÄIN

Toimielin	2013	TA + MUUTOKSET	Käyttö	Ylitys-/alitus+	Käyttö-%
Tarkastuslautakunta	Kulut	16 320	13 684	2 636	83,8
Kaupunginhallitus	Tuotot	76 500	161 811	-85 311	211,5
	Kulut	1 473 420	1 417 314	56 106	96,2
	Netto	-1 396 920	-1 255 503	-141 417	89,9
Elinkeinolausakunta	Tuotot	0	5 443	-5 443	***
	Kulut	320 120	221 327	98 793	69,1
	Netto	-320 120	-215 884	-104 236	67,4
Maaseutulausakunta	Tuotot	554 300	461 621	92 679	83,3
	Kulut	483 260	518 823	-35 563	107,4
	Netto	71 040	-57 202	128 242	-80,5
Perusturvalausakunta	Tuotot	4 537 050			
	LMR	-70 000			
	Tuotot	4 467 050	4 713 866	-246 816	105,5
	Kulut	34 550 840			
	LMR	1 382 000			
	Kulut	35 932 840	34 861 666	1 071 174	97,0
	Netto	-31 465 790	-30 147 800	-1 317 990	95,8
Sivistyslautakunta	Tuotot	479 860	652 930	-173 070	136,1
	Kulut	9 605 630	8 908 171	697 459	92,7
	Netto	-9 125 770	-8 255 241	-870 529	90,5
Tekninen lautakunta	Tuotot	2 018 640	1 839 789	178 851	91,1
	Kulut	7 692 410			
	LMR	630 000			
	Kulut	8 322 410	7 771 098	551 312	93,4
	Netto	-6 303 770	-5 931 309	-372 461	94,1
Ympäristölausakunta	Tuotot	150 580	167 792	-17 212	111,4
	Kulut	798 860	720 058	78 802	90,1
	Netto	-648 280	-552 266	-96 014	85,2
Kaikki yhteensä	Tuotot	7 816 930			
	LMR	-70 000			
	Tuotot	7 746 930	8 003 252	-256 322	103,3
	Kulut	54 940 860			
	LMR	2 012 000			
	Kulut	56 952 860	54 432 141	2 520 719	95,6
	Netto	-49 205 930	-46 428 889	-2 777 041	94,4

7.3. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Vuoden 2013 tilinpäätöksessä vuosikate oli 4,7 milj. euroa, kun se edellisenä vuonna oli 2,2 milj. euroa. Kasvua oli 2,5 milj. euroa. Toimintatuottoja (ulkoiset) kertyi 8,0 milj. euroa. Tuotot ylittivät arvion n. 0,25 milj. eurolla. Toteutumisprosentti oli 103 ja kasvua edelliseen vuoteen oli 3,9 %. Lisämäärärahamuutosten yhteydessä tuottoja vähennettiin 70 000 euroa. Myyntituottoja kertyi 1,7 milj. euroa, jossa oli vähennystä 4 % ja maksutuottoja 3,5 milj. euroa, jossa oli kasvua 1 %. Tuet ja avustukset olivat 0,67 milj. euroa, jossa oli kasvua 10 % sekä muut toimintatuotot 2,1 milj. euroa, jossa oli kasvua 15 %. Tukiin ja avustuksiin on kirjattu mm. työllistämistuen valtionosuus, valtionkorvaus kuntouttavaan työtoimintaan, perustoimeentulotuen valtionosuus, Kelan työterveyshuollon korvaus ja EU-tukia. Muut tuotot ovat vuokria 1,8 milj. euroa, sosiaalitoimen tuloja 81 000 euroa, myyntivoittoja 77 000 euroa ja muita sekalaisia tuottoja 0,1 milj. euroa.

Toimintakulut olivat 54,4 milj. euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli 2,4 %. Menot toteutuivat arvioidusta 96 %. Alitusta talousarvioon nähden syntyi n. 2,5 milj. euroa. Lisämäärärahoja hyväksyttiin 2 012 000 euroa, josta perusturvalautakuntaan 1,4 milj. euroa ja tekniseen lautakuntaan 0,6 milj. euroa. Toimintakuluista henkilöstökulujen osuus oli 47,5 % eli 25,8 milj. euroa. Henkilöstökulujen toteutuma oli 96 %. Palvelujen ostojen toteutuma oli 20,9 milj. euroa ja se alitti arvion 0,8 milj. euroa. Yli puolet palvelujen ostoista on erikoissairaanhoidon menoja eli n. 11,3 milj. euroa. Erikoissairaanhoidon menot alittivat budjetoidun n. 0,2 milj. euroa. Aineet ja tarvikkeet olivat 3,6 milj. euroa, avustukset n. 3,4 milj. euroa ja muut toimintakulut 0,6 milj. euroa.

Talousarviossa toimintakate oli 47,1 milj. euroa. Lisämäärärahojen jälkeen talousarvion toimintakatteen tuli 49,2 milj. euroa. Tilinpäätöksessä toimintakate osoitti 46,4 milj. euroa ja se jäi 2,8 milj. euroa alle talousarvion.

Verotuloja kertyi n. 26 milj. euroa eli n. 1,2 milj. euroa arvioitua enemmän. Tuloverojen tuotoksi oli arvioitu alkuperäisessä talousarviossa 21,2 milj. euroa. Loppuvuonna toteutuma näytti arvioitua paremmalta ja arviota korjattiin 1,3 milj. euron lisämäärärahalta. Lopullinen toteutuma oli sitten 23,8 milj. euroa. Tilityksistä n. 21,4 milj. euroa kertyi vuodelta 2013, n. 1,7 milj. euroa vuodelta 2012 ja n. 0,7 milj. euroa aikaisemmilta vuosilta. Marraskuussa perittiin takaisin n. 1,2 milj. euroa liikaa maksettuja vuoden 2012 ennakoita. Takaisinperittävä määrä oli huomattavasti edellisvuosia pienempi. Viime vuosina takaisin on peritty n. 1,8 – 2,1 milj. euroa. Tähän vaikutti vuoden 2012 ryhmäosuuden muutos, jonka oikaisu oli positiivinen Someron osalta 0,7 milj. euroa. Tuloveroa maksuunpantiin vuonna 2012 21,9 milj. euroa ja se oli n. 1 milj. euroa suurempi kuin edellisenä vuonna (4,5 %).

Kunnallisveron tilityksiä on lisännyt mm. elokuussa tehty ryhmäosuuden tarkistus verovuotta 2012 koskien (268 671 euroa). Joulukuussa oikaistiin verovuoden 2013 ennakkoperinnän jako-osuuksia. Tarkistuksissa oikaistiin siihenastinen kertymä vastaamaan uusia jako-osuuksia. Oikaisut perustuivat verovuoden 2012 verotuksen päättymisestä saatuihin tietoihin, joita Valtiovarainministeriö oli laskennassaan muokannut mm. palkkojen ja eläkkeiden ansiotasoa ja indeksimuutoksilla. Kuntien jako-osuus kasvoi 0,71 % ja se oli 61,96 %. Myös veronsaajakohtaiset osuudet muuttuivat, koska jako-osuuksien tarkistuslaskennassa on käytetty lokakuussa päättynyttä verovuotta 2012 sekä 2013/2012 tuloveroprosenttien muutoksia. Jako-osuuksien muutos kasvatti Someron tuloveroja 476 980 euroa. Toinen merkittävä kasvuun vaikuttava tekijä oli vuoden 2012 jäännösverojen tilitysrytmin muutos. Lakimuutoksen johdosta joulukuussa tilitettiin kunnille vuoden 2012 jäännösveroja n. 200 milj. euroa, jotka aiemmassa rytmissä olisi tilitetty vasta tammikuussa 2014. Muutos näkyy myös vähennyksenä vuoden 2014 tammikuun verotilityksessä. Joulukuun tilityksessä vuoden 2012 verotulojen osuus on 283 500 euroa.

Yhteisöveron tuotto oli n. 0,9 milj. euroa, joka oli n. 30 000 euroa edellisvuotta enemmän. Kiinteistövero saatiin n. 1,3 milj. euroa. Summassa oli kasvua edelliseen vuoteen 0,1 milj. euroa.

Kaiken kaikkiaan verotulot kasvoivat edellisestä vuodesta 2,7 milj. euroa eli 11,7 %. Suurin kasvu oli kunnan tuloverossa 12 %.

Valtionosuuksia oli alkuperäisessä talousarviossa arvioitu kertyvän 24,2 milj. euroa. Alkuvuodesta saadut päätökset olivat kuitenkin tätä suuremmat ja arviota kasvatettiin vuoden lopulla 0,6 milj. euron lisämäärärahalla, jolloin talousarviosummaksi tuli 24,8 milj. euroa. Lopullinen kertymä oli 25,0 milj. euroa. Edellisenä vuonna valtionosuuksia saatiin n. 24,4 milj. euroa, joten kasvua oli 0,6 milj. euroa eli 2,5 %.

Korkotuottoja kertyi n. 8 100 euroa. Muita rahoitustuottoja kertyi 272 028 euroa, joista V-S sairaanhoitopiirin peruspääoman korkoja n. 20 200 euroa, Lounais-Hämeen ammatti-instituutin peruspääoman korkoa n. 14 700 euroa, Joensuun koulun teknisen työn tilojen valtionosuuden korkoa n. 5 500 euroa ja viivästyskorkoja n. 5 500 euroa, osinkotuottoja n. 112 800 euroa. Osinkotuotoista Someron Lämpö Oy maksoi 67 200 euroa ja Someron Vesihuolto Oy 26 000 euroa. Muita osinkotuottoja kertyi 19 600 euroa. Muihin rahoitustuottoihin on kirjattu lopullisen työttömyysvakuutusmaksun ja ennakkona kirjattujen vakuutusmaksujen erotus.

Lainojen korkoja maksettiin 124 000 euroa. Muita rahoituskuluja maksettiin 22 800 euroa, joista verotilitysten korkoja 8 600 euroa, viivästyskorkoja 1 400 euroa ja vakuutusmaksujen erotuksia 12 100 euroa.

Käyttöomaisuuden poistoja kirjattiin yhteensä 2,2 milj. euroa. Poistojen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui n. 2,5 milj. euroa.

TALOUSARVION TULOSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU 2013

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis. / - väh.	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama*
Toimintatulot:					
Myyntitulot	4 666 110	-35 000	4 631 110	4 779 253,53	-148 143,53
Maksutulot	3 499 640	-35 000	3 464 640	3 674 420,40	-209 780,40
Tuet ja avustukset	567 070		567 070	673 926,52	-106 856,52
Muut toimintatulot	7 094 710		7 094 710	6 969 217,09	125 492,91
Toimintatulot yht.	15 827 530	-70 000	15 757 530	16 096 817,54	-339 287,54
Toimintamenot:					
Henkilöstömenot	-26 571 720	363 020	-26 934 740	-25 840 016,86	-1 094 723,14
Palvelujen ostot	-23 996 000	959 980	-24 955 980	-24 180 362,14	-775 617,86
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 711 410	30 000	-3 741 410	-3 636 274,30	-105 135,70
Avustukset	-3 185 100	409 000	-3 594 100	-3 380 560,08	-213 539,92
Muut toimintamenot	-5 487 230	250 000	-5 737 230	-5 488 493,54	-248 736,46
Toimintamenot yht.	-62 951 460	2 012 000	-64 963 460	-62 525 706,92	-2 437 753,08
TOIMINTAKATE	-47 123 930	2 082 000	-49 205 930	-46 428 889,38	-2 777 040,62
Verotulot	23 500 000	1 300 000	24 800 000	26 036 884,73	-1 236 884,73
Valtionosuudet	24 200 000	600 000	24 800 000	25 003 121,00	-203 121,00
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	15 000		15 000	8 083,53	6 916,47
Muut rahoitustulot	199 000		199 000	272 028,49	-73 028,49
Korkomenot	-240 000		-240 000	-124 019,57	-115 980,43
Muut rahoitusmenot	-17 100		-17 100	-22 814,24	5 714,24
Rahoitustulot ja -menot yht.	-43 100		-43 100	133 278,21	-176 378,21
UUSIKATE	532 970	-182 000	350 970	4 744 394,56	-4 393 424,56
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 169 200		-2 169 200	-2 229 896,46	60 696,46
TILIKAUDEN TULOS	-1 636 230		-1 818 230	2 514 498,10	-4 332 728,10
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 636 230		-1 818 230	2 514 498,10	-4 332 728,10

*= talousarvio + talousarviomuutos – toteutuma

Tuloslaskelman toteutumisvertailu sisältää sekä ulkoiset että sisäiset erät

Verotulojen erittely (€)

Verotulot	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	TA muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeukset
Kunnan tulovero	21 200 000	1 300 000	22 500 000	23 808 478	-1 308 478
Yhteisövero	1 000 000		1 000 000	903 243	96 757
Kiinteistövero	1 300 000		1 300 000	1 325 163	-25 163
	23 500 000	1 300 000	24 800 000	26 036 885	-1 236 885

Verovuodelta maksuunpantu veroja valmistuneen verotuksen mukaan:

Verovuosi	Tulovero-%	Verotettava tulo, milj. €	Muutos-%
2007	18,00	19,7	+7,5 %
2008	18,50	21,1	+7,3 %
2009	18,50	20,6	-2,3 %
2010	18,50	20,3	-1,5 %
2011	18,50	20,9	3,3 %
2012	18,50	21,4	2,7 %
2013	19,00		

Kiinteistöveroprosentit

Verovuosi	Yleinen	Vakit. asuin-rakennus	Muu rakennus
2007	0,50 %	0,30 %	0,80 %
2008	0,50 %	0,30 %	0,80 %
2009	0,50 %	0,30 %	0,80 %
2010	0,60 %	0,32 %	0,90 %
2011	0,60 %	0,32 %	0,90 %
2012	0,60 %	0,32 %	0,90 %
2013	0,70 %	0,32 %	0,90 %

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuudet	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	TA muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeukset
Peruspalvelujen valti-onosuus, ml tasaukset				26 283 448	
Opetus- ja kulttuuri-toimen muut valtion-osuudet				-1 280 327	
Yhteensä	24 200 000	600 000	24 800 000	25 003 121	-203 121

7.4. Investointiosan toteutuminen

Investointimenoihin oli talousarviossa varattu 10 698 000 euroa. Lisämäärärahoja kirjattiin 833 000 euroa, jolloin talousarviomäärärahoja oli yhteensä 11 531 000. Vuoden lopussa käyttö oli 5,9 milj. euroa. Rahoitusosuuksiin oli tuloja varattu 1 250 000 Kiiruun koulun rakentamiseen. Rakentamista ei aloitettu, joten tulojakaan ei kirjattu. Myyntituloja oli talousarvioon merkitty 250 000 euroa, josta toteutui 171 200 euroa.

Käyttöomaisuuden ostoon oli varattu 100 000 euroa ja lisämäärärahaa 21 000 euroa eli yhteensä 121 000 euroa. Maa-alueiden ostoon käytettiin 132 300 euroa. Menoihin sisältyi tonttien sähkö-, vesi- ja viemäri liittymämaksuja 73 200 euroa (mm. Harjun teollisuushalli, tekonurmikentän pukuhuone, palvelukoti ja väistötilat). Tonttien ja maa-alueiden myyntiin oli varattu 100 000 ja niistä saatiin 38 400 euroa.

Osakkeiden ostoon oli varattu 70 000 euroa ja myyntiin 150 000 euroa. Vuoden aikana myytiin kaksi osakehuoneistoa. Toinen oli rivitalohuoneisto (93 m²) As Oy Niittylarpasta ja toinen kerrostalohuoneisto (117 m²) As Oy Somerpuistosta. Tuloja saatiin yhteensä 132 700 euroa. Osakkeiden ostoon käytettiin yhteensä 50 100 euroa. Forssan seudun terveydenhuollon ky:n peruspääomaa maksettiin 46 185 euroa ja metsäliiton osuuksia on kirjattu 3 964 euroa.

Irtain omaisuus

Kalustomäärärahoihin oli varattu 143 000 euroa, josta käytettiin atk-investointeihin 44 501 euroa. Tästä Efficca –raportointiohjelmaan käytettiin 4 500 euroa, Efficca-selainlabraohjelmaan 5 562 euroa ja Pro E-laskutusohjelmaan 34 439 euroa. Selainlabraohjelma on valmis, raportointiohjelma valmistuu kesään 2014 mennessä ja sähköiseen laskutukseen siirryttiin koko kaupungin osalta maaliskuun 2014 aikana. Osa laskutuksista on siirtynyt sähköiseen järjestelmään jo syksyn aikana, mutta perusturvan osalta siirtyminen tapahtui alkuvuodesta 2014.

Talonrakennus ja julkisen käyttöomaisuus

Talonrakennukseen oli talousarviossa varattu 9 315 000 euroa, lisämäärärahoja hyväksyttiin vuoden aikana 780 000 euroa ja lopulliset toteutuneet menot olivat 4 904 200 euroa.

Suurin investointi vuoden aikana oli vanhusten palvelutalon rakentaminen, johon käytettiin 2 554 300 euroa. Teollisuushallin rakentamiseen käytettiin 469 110 euroa ja sen rakentaminen saatiin päätökseen keväällä. Lopulliset kustannukset olivat 1,2 milj. euroa. Jätevedenpuhdistamon typen ja fosforin poiston parantamiseen käytettiin 714 700 euroa, Oinasjärven rivitalon putkistojen uusimiseen käytettiin 106 800 euroa ja se saatiin niin ikään päätökseen keväällä. Kiiruun koulun väistötilojen hankintaan käytettiin 745 600 euroa. Tekonurmikentälle hankittiin myös puku- ja sosiaalitilat 61 400 eurolla.

Julkisen käyttöomaisuuden rakentamiseen oli varattu 1 070 000 euroa. Lisämäärärahoja hyväksyttiin 32 000 euroa ja lopulliset rakentamiskustannukset olivat 747 000 euroa.

Joensuun koulun alueelle rakennettiin monitoimikenttä, jonka kustannukset olivat 31 300 euroa. Rakentamiseen saatiin Suomen Palloliitolta 10 000 euron tuki. Lisäksi Someron Liikunta ry osallistui hankkeeseen 10 000 eurolla.

Lamminniemen kevyen liikenteen väylän sillan korjaukseen investoitiin 65 000 euroa ja Jaatilan sillan suunnitteluun käytettiin 14 400 euroa. Puistoihin käytettiin 96 000 euroa, josta Kiiruun puiston parkkialueen päällystykseseen 16 200 euroa. Lisäksi hankittiin uusia leikkivälineitä leikkipuistoihin.

Kaavateitä päällystettiin 108 600 eurolla. Päällystyksen kohteita olivat mm. Kyyräntie, Ensiontie, Palmantie, Hirvitie, Vanha Härkätie, Holmantie, Sulontie, Emmantie ja Tehdastie.

Teiden rakentamiseen oli varattu 350 000 euroa, josta kului 335 600 euroa. Leivontien ja Sairaalatien varteen rakennettiin kevytväylät sekä käynnistettiin tulevien kevytväyläkohteiden suunnittelua.

Katuvalaistukseen oli varattu 300 000 euroa ja siitä käytettiin 92 600 euroa. Määräraha kului Pajutien, Leppätien, Tammitien ja Pihlajatie katuväläistusten uusintaan sekä elohopealampujen vaihtoon SpNa (suurpainenaatrium) ja LED –valaisimiin.

Metsätien kevyen liikenteen väylä valmistui vuonna 2012. Kevyväyläurakan rakentamisen yhteydessä tehtiin myös sadevesijärjestelmä, josta laskutettiin Someron Vesihuolto Oy:ltä 77 500 euroa vuonna 2013.

	Kustannusarvio ja sen muutokset	Edellisten vuosien käyttö	Talousarvio 2013	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama	Kust.arviosta käytetty
KAUPUNGINHALLITUS								
AINEELLISET HYÖDYKKEET								
Kiinteän omaisuuden myynti			100 000		100 000	38 436	61 564	
Kiinteän omaisuuden osto			100 000	21 000	121 000	132 327	-11 327	
Netto			0		-21 000	-93 891	72 891	
SJOITUKSET								
Osakkeet								
Tuotot			150 000		150 000	132 726	17 274	
Kulut			70 000		70 000	50 149	19 851	
Netto			80 000		80 000	82 577	-2 577	
KAUPUNGINHALLITUS								
TUOTOT			250 000		250 000	171 162	78 838	
KULUT			170 000		170 000	182 476	-12 476	
NETTO			80 000		80 000	-11 314	91 314	
PERUSTURVALAUTAKUNTA								
AINEELLISET HYÖDYKKEET								
<i>Irtain omaisuus</i>								
Kulut			13 000		13 000		13 000	
PERUSTURVALAUTAKUNTA								
KULUT			13 000		13 000	0	13 000	
TEKNINEN LAUTAKUNTA								
AINEELLISET HYÖDYKKEET								
<i>Irtain omaisuus</i>								
Tuotot			0		0		0	
Kulut			130 000		130 000	44 501	85 499	
Netto			-130 000		-130 000	-44 501	-85 499	

	Kustannusarvio ja sen muutokset	Edellisten vuosien käyttö	Talousarvio 2013	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama	Kust.arviosta käytetty
TEKNINEN LAUTAKUNTA								
TUOTOT			0		0	0	0	
KULUT			130 000		130 000	44 501	85 499	
NETTO			-130 000		-130 000	-44 501	-85 499	
Talonrakennus								
Kiuruun koulu, peruskorjaus								
Tuotot	7 500 000		1 250 000		1 250 000			
Kulut	15 000 000	172 817	2 500 000		2 500 000	4 596	2 495 404	177 413
Netto			-1 250 000		-1 250 000			
Kiuruun koulu, väistötilat								
Kulut			0	720 000	720 000	745 621	-25 621	
Lahden koulu								
Kulut			30 000		30 000	12 500	17 500	
Oinasjärven koulu								
Kulut			35 000		35 000	10 413	24 587	
Kiuruunkulma								
Kulut			50 000		50 000	0	50 000	
Uimahalli								
Kulut			0	60 000	60 000	60 000	0	
Päiväkoti Sammalnitty								
Kulut			20 000		20 000	0	20 000	
Rauhankallio								
Kulut			50 000		50 000	15 975	34 025	
Terveyskeskus, saneeraus								
Kulut			20 000		20 000	0	20 000	

	Kustannusarvio ja sen muutokset	Edellisten vuosien käyttö	Talousarvio 2013	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muut. jälkeän	Toteutuma 2013	Poikkeama	Kustarvioista käytetty
Terveyskeskus, keittiö								
Kulut			290 000		290 000	0	290 000	
Terveyskeskus, sprinklerijärj.								
Kulut			220 000		220 000	9 356	210 644	9 356
Vanhusten palveluskeskus								
Kulut		54 367	4 300 000		4 300 000	2 554 349	1 745 651	2 608 716
Hovimäki								
Kulut			30 000		30 000	13 367	16 633	
Teollisuushalli								
Kulut		700 287	650 000		650 000	469 110	180 890	1 169 397
Jätevedenpuhdistamo								
Kulut		3 004	800 000		800 000	714 750	85 250	717 754
Jätevedenpuhd.,LVI-automaatiikka								
Kulut			85 000		85 000	71 797	13 203	
Hirveläntie 13 B								
Kulut			50 000		50 000	53 770	-3 770	
Oinasjärvi-rivitalo							0	
Kulut		11 984	130 000		130 000	106 786	23 214	118 770
Tekonurmikentän pukuhuone								1 070
Kulut			55 000		55 000	61 851	-6 851	
Talonrakennus yht.								
Tuotot			1 250 000	0	1 250 000	0	1 250 000	
Kulut			9 315 000	780 000	10 095 000	4 904 241	5 190 759	
Netto			-8 065 000		-8 845 000	-4 904 241	-3 940 759	

	Kustannusarvio ja sen muutokset	Edellisten vuosien käyttö	Talousarvio 2013	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama	Kust.arviosta käytetty
Julkinen käyttämissuus								
Monitoimikenttä								
Tuotot			0	20000	20 000	20 000		
Kulut			0	32 000	32 000	31 299	701	
Netto					-12 000	-11 299		
Kaavateiden kestopäällystys								
Kulut			100 000		100 000	108 588	-8 588	
Teiden rakentaminen ja peruskorj.								
Kulut			350 000		350 000	335 558	14 442	
Katuvalaistus								
Kulut			300 000		300 000	92 577	207 423	
Puistot								
Kulut			100 000		100 000	80 038	19 962	
Metsätien kevyen liik. väylä								
Tuotot			0		0	77 506		
Kulut			0		0	0	0	
Netto						77 506		
Kirruun puisto								
Kulut			50 000		50 000	16 187	33 813	
Jaatilan silta								
Kulut			70 000		70 000	14 370	55 630	14 370
Lammieniemen kevyen liik. silta								
Kulut			60 000		60 000	64 931	-4 931	
Uimarantojen peruskorjaus								
Kulut			10 000		10 000	3 481	6 519	

7.5. Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutumisessa osoitetaan miten kunnan menot on rahoitettu. Sen avulla kootaan tulorahoitus, investoinnit, anto- ja ottolainaus sekä muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan.

Rahoitusosa sisältää sellaisia eriä, joiden toteutumisen seuranta tapahtuu talousarvion tuloslaskelma- ja investointiosassa sekä sellaisia eriä, joiden toteutumista seurataan rahoitusosassa. Näitä viimeksi mainittuja eriä ovat mm. antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset, lainojen lisäykset ja vähennykset sekä oman pääoman muutokset.

Tulorahoituksen korjauserät sisältävät maa-alueiden myyntivoittoja 22 000 euroa, osakkeiden myyntivoittoja 65 500 euroa ja maa-alueiden myyntitappiota 10 600 euroa.

Investointeihin oli talousarviossa varattu n. 10,7 milj. euroa ja lisämäärärahoja hyväksyttiin 0,8 milj. euroa, jolloin määrärahoiksi yhteensä tuli 11,5 milj. euroa. Määrärahoista käytettiin 5,9 milj. euroa ja alitusta jäi n. 5,6 milj. euroa. Investointimenojen rahoitusosuuksiin on kirjattu Someron Vesihuollolta laskutettu 77 506 euroa. Tämä on korvausta Metsätien kevytvyälyurakan yhteydessä rakennetusta sadevesijärjestelmästä. Lisäksi 20 000 euroa on saatu Joensuun koulun monitoimikentän rakentamiseen (Liikunta ry 10 000 euroa ja Suomen Palloliitto 10 000 euroa). Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloissa on maa-alueiden myyntituloja 38 400 euroa ja osakkeiden myyntituloja 132 700 euroa.

Antolainojen lisäykseen sisältyy Someron seurakunnan diakoniatyön kannatusyhdistykselle myönnetty antolaina 67 000 euroa ”Svenssonin aputilat ja esteetön sisäänkäynti” –hankkeen väliaikaisrahoitusta varten. Someron Kulttuuri ry:lle myönnettiin 110 000 euron antolaina Kiiruun kulttuuripuisto –hankkeen väliaikaisrahoitusta varten. Lisäksi tähän on kirjattu kunnan maksamat palautuskelpoiset liittymismaksut 8 492 euroa.

Antolainojen vähennyksiin on kirjattu Someron Jäähalli Oy:n antolainojen lyhennyksiä 10 000 euroa.

Vuonna 2013 nostettiin talousarviolainaa 3 milj. euroa. Talousarviossa lainojen nostoon oli varattu 8 milj. euroa. Vanhoja lainoja lyhennettiin 924 500 euroa.

Toiminnan ja investointien rahavirran ja rahoituksen rahavirran yhdistäminen osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilivuoden aikana.

Kassavarat lisääntyivät vuoden aikana n. 1,8 milj. euroa. Kassavaroja oli vuoden lopussa yhteensä n. 3,6 milj. euroa.

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2013

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis. / - väh.	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama*
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta:					
Vuosikate	532 970	-182 000	350 970	4 744 394,56	-4 393 424,56
Tulorahoituksen korjauserät	0		0	-76 834,26	76 834,26
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-10 698 000	833 000	-11 531 000	-5 878 247,42	-5 652 752,58
Rahoitusosuudet inv.menoihin	1 250 000		1 250 000	97 506,00	1 152 494,00
Pys.vast. hyödykk. luov.tulot	250 000		250 000	171 162,37	78 837,63
Toiminta ja investoinnit, netto	-8 665 030	651 000	-9 680 030	-942 018,75	-8 738 011,25
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	-177 000	-177 000	-185 491,88	8 491,88
Antolainasaamisten vähennykset	10 000		10 000	10 000,00	0,00
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik. lainojen lisäys	8 000 000		8 000 000	3 000 000,00	5 000 000,00
Pitkäaik. lainojen vähennys	-925 000		-925 000	-924 465,83	-534,17
Lyhytaik. lainojen muutos	0		0	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset	0		0	0,00	
Muut maksuvalmiuden muut.				879 289,96	-879 289,96
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 580 030	474 000	-2 772 030	1 837 313,50	-4 609 343,50

* = Talousarvio + talousarviomuutos - toteutuma

7.6. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Määrärahat (1000 €)					Tuloarviot (1000 €)				
	Alkup. talous-arvio	TA:n muu-tokset	TA muut. jälkeen	Toteu-tuma	Poikke-ama	Alkup. talous-arvio	TA:n muut.	TA muut. jälkeen	Toteu-tuma	Poikke-ama
KÄYTTÖTALOUSOSA										
Tarkastuslautakunta	16		16	14	2	0	0	0	0	0
Kaupunginhallitus	1 473	0	1 473	1 417	56	77	0	77	162	85
Yleishallinto	1 349		1 349	1 323	26	76		76	157	81
Henkilöstöhallinto	124		124	94	30	1		1	5	4
Einkeinolautakunta	320	0	320	221	99	0		0	5	5
Elinkeinoelämän kehittäm.	320		320	221	99	0		0	5	5
Maaseutulautakunta	483	0	483	519	-36	554	0	554	462	-92
Maataloustoimi	367		367	352	15	147		147	148	1
Lomatoimi	6		6	7	-1	0		0	0	0
Maa- ja metsätilat	110		110	160	-50	407		407	314	-93
Perusturvalautakunta	34 551	1 382	35 933	34 862	1 071	4 536	-70	4 467	4 713	246
Hallinto ja huolto	1 220	59	1 279	1 431	-152	28		28	25	-3
Ympäristöterv.huolto	287	54	341	322	19	0		0	0	0
Kansanterveysyö	4 462	255	4 717	4 714	3	760		760	837	77
Erikoissairaanhoido	11 385	300	11 685	11 493	192	0		0	0	0
Sosiaalityö	3 671	714	4 385	4 095	290	637		637	626	-11
Vanhustyö	8 305		8 305	7 930	375	2 361		2 361	2 455	94
Kehitysvammatyö	1 391		1 391	1 392	-1	276	-70	207	272	65
Päivähoito	3 830		3 830	3 485	345	474		474	498	24
Sivistyslautakunta	9 606	0	9 606	8 908	698	480	0	480	653	173
Sivistystoimen hallinto	268		268	271	-3	0		0	0	0
Peruskoulutus	6 251		6 251	5 678	573	367		367	501	134
Keskiasteen koulutus	1 048		1 048	967	81	0		0	13	13
Vapaa sivistystyö	398		398	375	23	89		89	88	-1
Kirjastotoimi	517		517	496	21	18		18	18	0
Vapaa-aikatoimi	1 124		1 124	1 121	3	6		6	33	27
Tekninen lautakunta	7 693	630	8 323	7 771	552	2 019	0	2 019	1 840	-179
Tekninen hallinto	1 122	80	1 202	1 060	142	35		35	10	-25
Tilahallinto	5 332	550	5 882	5 561	321	1 970		1 970	1 752	-218
Liikennealueet ja yl. alueet	584		584	495	89	14		14	68	54
Liikelaitokset	0		0	0	0	0		0	2	2
Suojelutoimi	655		655	655	0	0		0	8	8
Ympäristölautakunta	799	0	799	720	79	150	0	150	168	18
Tietoimi	250		250	201	49	0		0	0	0
Rakennusvalvonta	153		153	142	11	76		76	85	9
Ympäristönsuojelu	157		157	169	-12	68		68	76	8
Yhdyskuntasuunnittelu	239		239	208	31	6		6	7	1
KÄYTTÖTALOUSOSA YHT.	54 941	2 012	56 953	54 432	2 521	7 816	-70	7 747	8 003	256
TULOSLASKELMAOSA										
Verotulot						23 500	1 300	24 800	26 037	-1 237
Valtionosuudet						24 200	600	24 800	25 003	-203
Korkotulot						15		15	8	7
Muut rahoitustulot						199		199	272	-73
Korkomenot	240		240	124	116					
Muut rahoitusmenot	17		17	23	-6					
TULOSLASKELMAOSA YHT.	257	0	257	147	110	47 914	1 900	49 814	51 320	-1 506

	Määrärahat (1000 €)			Toteu- tuma	Poikke- ama	Tuloarviot (1000 €)			Toteu- tuma	Poikke- ama
	Alkup. talous- arvio	TA:n muut.	TA muut. jälkeen			Alkup. talous- arvio	TA:n muut.	TA muut. jälkeen		
INVESTOINTIOSA										
Kaupunginhallitus	170	21	191	182	9	250	0	250	171	-79
Kiinteä omaisuus	100	21	121	132	-11	100		100	38	-62
Osakkeet	70		70	50	20	150		150	133	-17
Perusturvalautakunta	13	0	13	0	13	0	0	0	0	0
Irtain omaisuus	13		13	0	13			0		0
Tekninen lautakunta	10 515	812	11 327	5 696	5 631	1 250	20	1 270	98	-1 172
Irtain omaisuus	130		130	45	85			0		0
Talonrakennus:	9 315	780	10 095	4 904	5 191	1 250	0	1 250	0	-1 250
Kiiruun koulu	2 500		2 500	4	2 496	1 250		1 250		-1 250
Kiiruun koulu, väistötilat	0	720	720	746	-26			0		0
Lahden koulu	30		30	13	17			0		0
Oinasjärven koulu	35		35	10	25			0		0
Kiiruunkulma	50		50	0	50			0		0
Uimahalli	0	60	60	60	0			0		0
Päiväkoti Sammalniitty	20		20	0	20			0		0
Rauhankallio	50		50	16	34			0		0
Terveyskeskus, saneeraus	20		20	0	20			0		0
Terveyskeskuksen keittiö	290		290	0	290			0		0
Terveyskeskuksen sprinklerijärj.	220		220	9	211			0		0
Vanhusten palveluskeskus	4 300		4 300	2 554	1 746			0		0
Hovimäki	30		30	13	17			0		0
Teollisuushalli	650		650	469	181			0		0
Jätevedenpuhdistamo	800		800	715	85			0		0
Jätevedenpuhd. LVI-automaatiikka	85		85	72	13			0		0
Hirveläntie 13 B	50		50	54	-4			0		0
Oinasjärvi-rivitalo	130		130	107	23			0		0
Tekonurmikentän pukuhuone	55		55	62	-7			0		0
Julkinen käyttöomaisuus	1 070	32	1 102	747	355	0	20	20	98	78
Monitoimikenttä	0	32	32	31	1	0	20	20	20	0
Kaavateiden kestopäällystys	100		100	109	-9			0		0
Teiden rakentaminen ja peruskorj.	350		350	336	14			0		0
Katuvalaistus	300		300	93	207			0		0
Puistot	100		100	80	20			0		0
Metsätien kev.liikenteen väylä	0		0	0	0	0		0	78	78
Kiiruun puisto	50		50	16	34			0		0
Jaatilan silta	70		70	14	56			0		0
Lamminniemen kev. liik. silta	60		60	65	-5			0		0
Uimarantojen peruskorjaus	10		10	3	7			0		0
Tk:n hulevesien eriyttäminen	30		30	0	30			0		0
INVESTOINTIOSA YHT.	10 698	833	11 531	5 878	5 653	1 500	20	1 520	269	-1 251
RAHOITUSOSA										
Tulorahoituksen korj.erät	0		0	77	-77	0		0		0
Antolainasaam. lisäykset	0	177	177	185	-8					
Antolainasaam. vähenn.						10		10	10	0
Pitkäaik. lainojen väh.	925		925	924	1					
Pitkäaik. lainojen lisäys						8 000		8 000	3 000	5 000
Oman pääoman muutokset	0		0	0	0					
Vaikutus maksuvalmiuteen	0		0	0	0	0		0	879	-879
RAHOITUSOSA YHT.	925	177	1 102	1 186	-84	8 010	0	8 010	3 889	4 121
YHTEENSÄ	66 821	3 022	69 843	61 643	8 200	65 240	1 850	67 091	63 481	1 620

8. Tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA 31.12. (ulkoiset)

	1.1.-31.12.2013	1.1.-31.12.2012	1.1. - 31.12.2011
	€	€	€
Toimintatuotot:			
Myyntituotot	1 753 425,22	1 826 624,21	1 747 513,95
Maksutuotot	3 461 381,95	3 424 164,76	3 152 562,50
Tuet ja avustukset	673 926,52	612 730,49	594 776,80
Muut toimintatuotot	2 114 518,09	1 838 883,41	1 952 839,61
Toimintatuotot yht.	8 003 251,78	7 702 402,87	7 447 692,86
Toimintakulut:			
Henkilöstökulut:	-25 840 016,86	-25 738 133,39	-24 362 972,91
<i>Palkat ja palkkiot</i>	-19 723 762,25	-19 701 889,90	-18 687 313,87
<i>Eläkekulut</i>	-4 891 847,92	-4 693 391,87	-4 524 516,54
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-1 224 406,69	-1 342 851,62	-1 151 142,50
Palvelujen ostot	-20 943 117,38	-19 870 578,46	-18 849 599,79
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 635 373,30	-3 924 231,49	-3 694 733,07
Avustukset	-3 380 320,08	-3 029 091,15	-2 562 508,56
Muut toimintakulut	-633 313,54	-617 225,25	-655 449,12
Toimintakulut yht.	-54 432 141,16	-53 179 259,74	-50 125 263,45
TOIMINTAKATE	-46 428 889,38	-45 476 856,87	-42 677 570,59
Verotulot	26 036 884,73	23 307 698,61	22 708 251,20
Valtionosuudet	25 003 121,00	24 384 288,00	22 995 207,00
Rahoitustuotot ja -kulut:			
Korkotuotot	8 083,53	10 009,91	54 331,11
Muut rahoitustuotot	272 028,49	180 351,28	391 800,06
Korkokulut	-124 019,57	-154 698,18	-83 334,59
Muut rahoituskulut	-22 814,24	-1 426,93	-67 718,62
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	133 278,21	34 236,08	295 077,96
VUOSIKATE	4 744 394,56	2 249 365,82	3 320 965,57
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 229 896,46	-1 954 423,15	-1 733 382,97
Satunnaiset tuotot	0,00	97 510,00	0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset tuotot ja kulut yhteensä	0,00	97 510,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	2 514 498,10	392 452,67	1 587 582,60
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	2 514 498,10	392 452,67	1 587 582,60

Rahoituslaskelma 31.12. (ulkoiset)

	1.1. - 31.12.2013	1.1. - 31.12.2012	1.1. - 31.12.2011
	€	€	€
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	4 744 394,56	2 249 365,82	3 320 965,57
Satunnaiset erät	0,00	97 510,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-76 834,26	-57 033,67	-21 600,61
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-5 878 247,42	-8 407 558,99	-6 302 487,82
Rahoitusosuudet investointimenoihin	97 506,00	519 263,75	673 964,00
Pys.vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	171 162,37	71 060,55	63 753,20
Toiminnan ja investointien rahavirta	-942 018,75	-5 527 392,54	-2 265 405,66
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	-185 491,88	0,00	-25 702,15
Antolainasaamisten vähennys	10 000,00	18 600,00	10 000,00
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 000 000,00	5 000 000,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-924 465,83	-477 441,98	-483 874,47
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00	-188 559,19
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-96 950,49	-48 630,78	288 724,88
Vaihto-omaisuuden muutos	674,37	95 313,92	19 755,72
Saamisten muutos	853 160,64	172 770,29	84 839,09
Korottomien velkojen muutos	122 405,44	-665 143,36	1 065 120,43
Rahoituksen rahavirta	2 779 332,25	4 095 468,09	770 304,31
Rahavarojen muutos	1 837 313,50	-1 431 924,45	-1 495 101,35
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	3 578 695,68	1 741 382,18	3 173 306,63
Rahavarat 01.01.	1 741 382,18	3 173 306,63	4 668 407,98
	1 837 313,50	-1 431 924,45	-1 495 101,35

TASE

VASTAAVAA	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	€	€	€
PYSYVÄT VASTAAVAT	59 714 744,42	56 082 735,69	50 181 490,48
<i>Aineettomat hyödykkeet</i>	117 374,79	230 071,17	115 702,75
Aineettomat oikeudet	112 181,10	217 079,77	82 013,59
Muut pitkävaikutteiset menot	5 193,69	12 991,40	33 689,16
<i>Aineelliset hyödykkeet</i>	49 820 700,76	46 234 437,45	40 428 960,66
Maa- ja vesialueet	5 309 597,67	5 204 398,82	5 171 939,23
Rakennukset	37 643 337,78	35 984 936,80	26 413 482,22
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 873 986,74	3 840 202,71	2 956 536,77
Koneet ja kalusto	139 421,70	256 282,22	348 025,30
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	2 854 356,87	948 616,90	5 538 977,14
<i>Sijoitukset</i>	9 776 668,87	9 618 227,07	9 636 827,07
Osakkeet ja osuudet	8 937 264,57	8 954 314,65	8 954 314,65
Muut lainasaamiset	783 987,27	616 987,27	635 587,27
Muut saamiset	55 417,03	46 925,15	46 925,15
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	490 191,12	392 455,53	414 256,88
Valtion toimeksiannot	29 636,68	33 034,59	60 073,83
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	460 554,44	359 420,94	354 183,05
VAIHTUVAT VASTAAVAT	7 227 413,02	6 243 934,53	7 943 943,19
<i>Vaihto-omaisuus</i>	7 316,29	7 990,66	103 304,58
Aineet ja tarvikkeet	7 316,29	7 990,66	103 304,58
<i>Saamiset</i>	3 641 401,05	4 494 561,69	4 667 331,98
Pitkäaikaiset saamiset	2 017 372,00	2 514 658,00	2 611 944,00
Muut saamiset	2 017 372,00	2 514 658,00	2 611 944,00
Lyhytaikaiset saamiset	1 624 029,05	1 979 903,69	2 055 387,98
Myyntisaamiset	1 079 793,27	946 322,30	970 633,27
Muut saamiset	535 248,43	596 250,60	1 065 580,79
Siirtosaamiset	8 987,35	437 330,79	19 173,92
<i>Rahat ja pankkisaamiset</i>	3 578 695,68	1 741 382,18	3 173 306,63
VASTAAVAA YHTEENSÄ	67 432 348,56	62 719 125,75	58 539 690,55

VASTATTAVAA	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	€	€	€
OMA PÄÄOMA	51 249 549,77	48 735 051,67	48 342 599,00
<i>Peruspääoma</i>	<i>27 946 987,54</i>	<i>27 946 987,54</i>	<i>27 946 987,54</i>
<i>Edellisten tilikausien ylijäämä</i>	<i>20 788 064,13</i>	<i>20 395 611,46</i>	<i>18 808 028,86</i>
<i>Tilikauden yli-/alijäämä</i>	<i>2 514 498,10</i>	<i>392 452,67</i>	<i>1 587 582,60</i>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	834 827,24	834 042,14	904 474,27
Valtion toimeksiannot	61 345,12	67 398,76	137 143,60
Lahjoitusrahastojen pääomat	740 415,27	739 281,77	733 770,96
Muut toimeksiantojen pääomat	33 066,85	27 361,61	33 559,71
VIERAS PÄÄOMA	15 347 971,55	13 150 031,94	9 292 617,28
<i>Pitkäaikainen</i>	<i>8 304 187,11</i>	<i>6 291 923,43</i>	<i>2 216 389,23</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 963 769,00	4 802 255,09	585 185,23
Lainat julkisyhteisöiltä	1 340 418,11	1 489 668,34	1 631 204,00
<i>Lyhytaikainen</i>	<i>7 043 784,44</i>	<i>6 858 108,51</i>	<i>7 076 228,05</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	838 486,09	782 930,14	348 148,14
Lainat julkisyhteisöiltä	149 250,25	141 535,71	129 293,89
Saadut ennakot	123 499,30	184 624,44	129 132,43
Ostovelat	2 461 809,79	2 327 333,74	3 583 163,66
Muut velat	420 564,59	406 754,35	389 247,98
Siirtovelat	3 050 174,42	3 014 930,13	2 497 241,95
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	67 432 348,56	62 719 125,75	58 539 690,55

Konsernilaskelmat

KONSERNITULOSLASKELMA (ulkoiset)

	1.1.-31.12.2013	1.1.-31.12.2012	1.1.-31.12.2011
	€	€	€
Toimintatuotot	29 331 716	27 528 416	26 679 498
Toimintakulut	-73 197 454	-71 150 676	-67 150 967
TOIMINTAKATE	-43 865 738	-43 622 260	-40 471 470
Verotulot	26 017 028	23 288 525	22 689 498
Valtionosuudet	25 003 121	24 384 288	22 995 207
Rahoitustuotot ja -kulut:			
Korkotuotot	55 172	78 585	130 008
Muut rahoitustuotot	181 472	95 452	311 014
Korkokulut	-346 481	-400 362	-306 761
Muut rahoituskulut	-58 698	-58 319	-160 768
VUOSIKATE	6 985 876	3 765 909	5 186 729
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 049 077	-3 522 351	-3 293 434
Arvonalentumiset	663	31 883	-47 596
Satunnaiset erät	717	103 070	34 824
Tilikauden tulos	2 938 180	378 511	1 880 523
Tilinpäätössiirot	-125 483	-153 903	-128 665
Vähemmistöosuudet	-24 163	6 334	2 672
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 788 534	230 942	1 754 529

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA (ulkoiset)

	1.1.-31.12.2013	1.1.-31.12.2012	1.1.-31.12.2011
	€	€	€
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	6 985 876	3 765 909	5 186 729
Satunnaiset erät	717	103 070	34 824
Tulorahoituksen korjauserät	84	-8 982	-82 586
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-8 911 417	-10 922 562	-8 779 504
Rahoitusosuudet investointimenoihin	109 069	543 705	821 052
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	181 974	116 805	105 535
Investointien rahavirta yhteensä	-8 620 374	-10 262 051	-7 852 916
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 633 696	-6 402 054	-2 713 950
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-177 660	-2 234	-35 053
Antolainasaamisten vähennykset	10 000	18 600	10 000
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 260 940	6 985 965	1 356 264
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 568 370	-1 352 041	-1 216 882
Lyhytaikaisten lainojen muutos	387 768	-41 566	37 980
Oman pääoman muutokset	2 923	0	-188 559
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-102 923	-46 767	283 628
Vaihto-omaisuuden muutos	-1 573	190 110	61 599
Saamisten muutokset	-236 381	-167 700	169 546
Korottomien velkojen muutokset	116 036	73 579	1 389 451
Rahoituksen rahavirta	2 690 758	5 657 947	1 867 975
Rahavarojen muutos	1 057 062	-744 106	-845 975
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	6 882 426	5 840 390	6 584 497
Rahavarat 01.01.	-5 825 364	-6 584 497	-7 430 472
	1 057 062	-744 106	-845 975

KONSERNITASE

VASTAAVAA	31.12.2013 €	31.12.2012 €	31.12.2011 €
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	77 256 335	72 488 691	65 596 635
I Aineettomat hyödykkeet	359 963	494 354	377 513
Aineettomat oikeudet	240 363	358 769	236 045
Muut pitkävaikutteiset menot	114 816	66 965	76 076
Ennakkomaksut	4 784	68 620	65 392
II Aineelliset hyödykkeet	73 998 014	69 202 669	62 412 169
Maa- ja vesialueet	5 997 406	5 948 095	5 889 266
Rakennukset	53 063 577	46 857 010	37 477 682
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 620 327	9 556 639	8 971 728
Koneet ja kalusto	2 258 974	1 420 832	1 657 092
Muut aineelliset hyödykkeet	18 171	20 070	36 050
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	3 039 559	5 400 023	8 380 351
III Sijoitukset	2 898 358	2 791 668	2 806 954
Osakkeet ja osuudet	2 130 095	2 191 085	2 190 004
Muut lainasaamiset	734 372	567 372	585 972
Muut saamiset	33 891	33 211	30 978
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	653 702	564 245	682 272
Valtion toimeksiannot	75 813	100 492	143 854
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	470 575	368 840	364 703
Muut toimeksiantojen varat	107 314	94 912	173 714
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	12 156 672	11 249 967	12 092 816
I Vaihto-omaisuus	517 487	514 914	705 024
Aineet ja tarvikkeet	374 688	371 700	578 895
Keskeneräiset tuotteet	10 527	16 109	4 375
Muu vaihto-omaisuus	132 263	127 104	121 754
Ennakkomaksut	8	0	0
II Saamiset	4 756 752	4 894 663	4 803 296
Pitkäaikaiset saamiset	193 505	292 676	392 036
Lainasaamiset	0	0	0
Muut saamiset	193 025	292 076	391 316
Siirtosaamiset	480	600	720
Lyhytaikaiset saamiset	4 563 247	4 601 988	4 411 260
Myyntisaamiset	2 289 783	2 156 117	2 023 836
Lainasaamiset	829 730	759 620	661 115
Muut saamiset	765 962	908 911	1 368 117
Siirtosaamiset	677 772	777 340	358 192
III Rahoitusarvopaperit	1 029 518	1 226 480	943 488
Osakkeet ja osuudet	499 518	488 480	307 488
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	530 000	738 000	636 000
IV Rahat ja pankkisaamiset	5 852 916	4 613 910	5 641 008
VASTAAVAA YHTEENSÄ	90 066 709	84 302 903	78 371 723

VASTATTAVAA	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	€	€	€
A OMA PÄÄOMA	56 173 161	53 467 421	53 208 636
<i>I</i> Peruspääoma	28 004 159	28 004 159	28 004 159
<i>II</i> Arvonkorotusrahasto	51 885	51 697	36 205
<i>III</i> Muut omat rahastot	2 983 051	3 041 263	3 097 838
<i>IV</i> Edellisten tilikausien ylijäämä	22 345 533	22 139 361	20 315 905
<i>VI</i> Tilikauden yli-/alijäämä	2 788 534	230 942	1 754 529
B VÄHEMMISTÖOSUUDET	189 741	165 925	172 328
C POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 877 575	1 735 818	1 525 280
Poistoero	1 140 964	971 920	907 093
Vapaaehtoiset varaukset	736 611	763 897	618 187
D PAKOLLISET VARAUKSET	372 936	295 213	251 764
Eläkevaraukset	5 909	8 545	8 567
Muut pakolliset varaukset	367 026	286 669	243 198
E TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 012 209	1 025 554	1 190 348
Valtion toimeksiannot	107 679	134 856	220 924
Lahjoitusrahastojen pääomat	764 065	768 424	761 717
Muut toimeksiantojen pääomat	140 465	122 274	207 707
F VIERAS PÄÄOMA	30 441 087	27 612 972	22 023 367
<i>I Pitkäaikainen</i>	18 740 095	16 262 501	10 703 104
<i>Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma</i>	17 416 876	15 061 157	9 637 026
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 265 696	12 690 430	7 050 152
Lainat julkisyhteisöiltä	2 149 370	2 368 917	2 585 064
Lainat muilta luotonantajilta	1 810	1 810	1 810
<i>Pitkäaikainen koroton vieras pääoma</i>	1 323 219	1 201 344	1 066 077
Muut velat	1 323 219	1 201 344	1 066 077
<i>II Lyhytaikainen</i>	11 700 993	11 350 471	11 320 263
<i>Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma</i>	2 285 110	1 561 182	1 392 954
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 066 908	1 345 035	1 190 388
Lainat julkisyhteisöiltä	218 202	216 147	202 566
<i>Lyhytaikainen koroton vieras pääoma</i>	9 415 883	9 789 289	9 927 309
Saadut ennakot	168 678	227 886	173 491
Ostovelat	3 228 219	3 614 953	4 620 826
Muut velat	1 078 506	879 454	844 019
Siirtovelat	4 940 480	5 066 996	4 288 973
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	90 066 709	84 302 903	78 371 723

9. Tilinpäätöksen liitetiedot

9.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Liitetiedot on numeroitu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista antaman yleisohjeen mukaisesti. Mikäli yleisohjeen mukaiseen liitetietoon ei tule mitään tietoja ei kyseistä liitetietoa esitetä. Kaupungilla ei ole ilmoitettavaa seuraavien liitetietojen osalta: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 17, 18, 20, 24, 27, 29, 31, 34, 35, 38, 39, 41, 42, 43

1) Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa *Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet*.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Kaupunginviraston toimistotarvikevarasto on merkitty taseeseen FIFO -periaatteen mukaisesti hankintamenoa.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

9.2. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olenaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvo-
menetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa
sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu
suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa
tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konserni-
taseessa *Edellisten tilikausien yli- tai alijäämän* oikaisuksi.

Vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoisia varauksia ei ole jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja las-
kennalliseen verovelkaan.

9.3. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

8) Toimintatuotot tehtävälueittain:

	Konserni		Kaupunki	
	2013	2012	2013	2012
Yleishallinto	285 200	369 625	167 254	240 369
Sosiaali- ja terveyspalvelut	20 080 506	18 661 430	4 713 866	4 624 974
Opetus- ja kulttuuripalvelut	2 979 076	2 944 788	652 930	652 840
Yhdyskuntapalvelut	2 735 442	3 445 311	87 014	76 958
Muut palvelut *	3 251 493	2 107 263	2 382 188	2 107 263
*) josta tilojen ym. vuokratuotot			*) 1 492 949	*) 1 174 504
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	29 331 716	27 528 417	8 003 252	7 702 404

9) Verotulojen erittely

	2013	2012
Kunnan tulovero	23 808 478	21 235 988
Osuus yhteisöveron tuotosta	903 243	872 447
Kiinteistövero	1 325 163	1 199 263
<i>Verotulot yhteensä</i>	26 036 885	23 307 699

10) Valtionosuuksien erittely

	2013	2012
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	26 283 448	25 862 840
<i>Siitä:</i> Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	5 818 473	5 793 542
Järjestelmämuutoksen tasaus	273 763	273 763
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1 280 327	-1 478 552
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	25 003 121	24 384 288

12) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poisto-suunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

Käyttöomaisuuslaji	Poisto- menetelmä	Poistoaika (vuotta)
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	Tasapoisto	3
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5
Liikearvo	Tasapoisto	5
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3
Muut	Tasapoisto	3
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	40
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	30
Talousrakennukset	Tasapoisto	20
Vapaa-ajanrakennukset	Tasapoisto	30
Asuinrakennukset	Tasapoisto	40
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäännöspoisto	15 %/20 v
Sillat, laiturit ja uimalat	Menojäännöspoisto	25 %/10 v
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäännöspoisto	20 %/30 v
Viemäriverkko	Menojäännöspoisto	10 %/40 v
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	Menojäännöspoisto	20 %/20 v
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Menojäännöspoisto	22 %/10 v
Muut putki- ja kaapeliverkot	Menojäännöspoisto	20 %/20 v
Sähkö-, vesi- yms. laitojen laitos- koneet ja laitteet	Menojäännöspoisto	25 %/20 v
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	Menojäännöspoisto	20 %/20 v
Liikenteen ohjauslaitteet	Menojäännöspoisto	25 %/10 v
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Menojäännöspoisto	25 %/10 v
Koneet ja kalusto		
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	Tasapoisto	8
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	5
Muut liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5
Sairaala-, terveydenhuolto yms. laitteet	Tasapoisto	5
Atk-laitteet	Tasapoisto	5
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5

Muut aineelliset hyödykkeet	
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa
---------------------	----------------

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

13) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta vuosina 2012 – 2016:

	TP 2012	TP 2013	Taloussuunnitelma		
			2014	2015	2016
Poistonalaiset investoinnit	8 361 072	5 695 771	9 715 000	12 194 000	9 373 000
Rahoitusosuudet	519 264	97 506	750 000	3 600 000	3 150 000
Investointien omahankintameno	7 841 808	5 598 265	8 965 000	8 594 000	6 223 000
Suunnitelman mukaiset poistot	1 954 423	2 229 896	2 252 100	2 449 000	2 500 000
Viiden vuoden keskiarvo:					
Suunnitelman mukaiset poistot		2 277 084			
Poistonalaisten investointien omahankintameno		7 444 415			
Ero		-5 167 331			
Poikkeama-%		-69 %			

Jos eroa verrataan suunnitelman mukaisiin poistoihin:	-227 %
Jos eroa verrataan investointeihin:	-69 %
Eli sumupoistot ovat investoinneista:	31 %

Selvitys poikkeaman syistä:

Someron kaupunki on hyvästä taloudellisesta tilanteesta johtuen voinut toteuttaa normaalia suurempia investointeja jo useita vuosia. Investointiohjelma jatkuu vielä tulevinakin vuosina ja siitä syystä poikkeama -% on suuri. Suurin investointi suunnittelukaudella on Kiiruun koulun uudisrakennus 15 milj. euroa. Omahankintamenoissa on otettu mukaan em. investoinnin oletetut rahoitusosuudet. Poistoja ei laskelmassa vielä ole huomioitu.

14) Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kaupunki	
	2013	2012	2013	2012
Eläkevastuu (ky)1.1.	8 545	8 567		
Lisäykset	0	0		
Vähennykset	-2 636	-22		
Eläkevastuu (ky) 31.12.	5 909	8 545	0	0
Potilasvahinkovakuutus (ky) 1.1.	286 669	243 197	0	
Lisäykset	77 348	43 472		
Vähennykset	0	0		
Potilasvahinkovakuutus (ky) 31.12.	364 016	286 669		0
Ateriamaksujen palautus (ky) 1.1.	0	0	0	
Lisäykset	3 010	0	0	
Vähennykset	0	0		
Ateriamaksujen palautus (ky) 31.12.	3 010	0	0	0

Pakollisena varauksena on tilinpäätökseen kirjattu potilasvakuutuksen vastuuvaraus ja KuEL:n ulkopuolella tehdyistä eläkesitoumuksista aiheutuva eläkevastuu.

**15) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja –tappiot
(Tulorahoituksen korjauserät)**

	Konserni		Kaupunki	
	2013	2012	2013	2012
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	21 966	58 895	21 966	57 034
Rakennusten myyntivoitot	0	17 007		0
Osakkeiden myyntivoitot	69 601	0	65 526	0
Irtaimiston myyntivoitot	1 957	1 808	0	0
<i>Myyntivoitot yhteensä</i>	<i>93 524</i>	<i>77 710</i>	<i>87 492</i>	<i>57 034</i>
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	10 658	0	10 658	0
Irtaimiston myyntitappio	1	77	0	0
Osakkeiden myyntitappio	0	0	0	0
<i>Myyntitappiot yhteensä</i>	<i>10 659</i>	<i>77</i>	<i>10 658</i>	<i>0</i>

16) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kaupunki	
	2013	2012
Osinkotuotot		
Someron Lämpö Oy:ltä	67 252	74 218
Someron Vesihuolto Oy:ltä	26 021	10 198
Muilta	19 490	18 445
Osinkotuotot yhteensä	112 763	102 861
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä		
V-S sairaanhoitopiiri	20 246	41 399
Lounais-Hämeen ammatillisen koulu- tuksen ky	14 687	14 687
V-S Erityishuoltopiiri ky	0	535
Peruspääoman korot yhteensä	34 933	56 621

9.4. Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19) Arvonkorotukset

	Konserni		Kaupunki	
	2013	2012	2013	2012
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	5 948 094	5 889 266	5 204 399	5 171 939
Arvonkorotukset	770	36 975	0	0
Arvonkorotusten purku	0	0	0	0
Arvo 31.12.	5 997 406	5 948 094	5 309 598	5 204 399
Rakennukset				
Arvo 1.1.	46 857 010	37 477 682	35 984 937	26 413 482
Arvonkorotusten purku	0	0	0	0
Arvo 31.12.	53 063 577	46 857 010	37 643 338	35 984 937
<i>Arvonkorotukset yhteensä 31.12.</i>	<i>770</i>	<i>36 975</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

21) Pysyvät vastaavat

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot
Poistamaton hankintameno 1.1.	217 080	12 991
Lisäykset tilikauden aikana	0	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	0
Siirrot erien välillä		0
Tilikauden poisto	-104 899	-7 798
Poistamaton hankintameno 31.12.	112 181	5 193

Aineelliset hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Enn.maksut ja kesk.er. hankinnat
Poistamaton hankintameno 1.1.	5 204 399	35 984 937	3 840 203	256 282	948 617
Lisäykset tilikauden aikana	132 327	4 904 241	747 029	44 501	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	-97 506	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	-27 129	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	-1 853 027	-8 212	-44 501	1 905 740
Tilikauden poisto	0	-1 392 813	-607 527	-116 861	0
Poistamaton hankintameno 31.12.	5 309 597	37 643 338	3 873 987	139 421	2 854 357

Maa- ja vesialueiden erittely	Konserni		Kaupunki	
	2013	2012	2013	2012
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	106 118	91 653	190 925	117 748
Muut maa- ja vesialueet	5 891 288	5 856 441	5 118 673	5 086 651
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	<i>5 997 406</i>	<i>5 948 094</i>	<i>5 309 598</i>	<i>5 204 399</i>

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	Tytäryhteisöt	Ky-osuudet	Muut osakkuudet ja osuudet
Hankintameno 1.1.	2 125 480	4 628 354	2 200 480
Lisäykset	0	46 185	3 964
Vähennykset	0	0	-67 199
Siirrot erien välillä	0	0	0
Hankintameno 31.12.	2 125 480	4 674 539	2 137 245

Muut lainasaamiset	Tytäryhteisöt	Muut yhteisöt
Hankintameno 1.1.	49 615	567 372
Lisäykset	0	177 000
Vähennykset	0	-10 000
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	49 615	734 372

Muut saamiset tytäryhteisöiltä	
Hankintameno 1.1.	46 925
Lisäykset	8 492
Vähennykset	0
Siirrot erien välillä	0
Hankintameno 31.12.	55 417

22 – 23) Omistukset muissa yhteisöissä

	Kotipaikka	Kaupungin omistus-osuus	Konsernin omistus-osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisö						
Someron Lämpö Oy	Somero	100 %	100 %	2 508	1 505	299
Someron Vesi- huolto Oy	Somero	99,9 %	99,9 %	4 088	2906	86
Someron Talkkari Oy	Somero	43,1 %	58,6 %	67	42	33
Ktö Oy Somer- asunnot	Somero	100 %	100 %	88	3 227	1
Ktö Oy Juko- lantie	Somero	90,59 %	90,59 %	1 097	110	7
Ktö Oy Some- ron Törmä	Somero	100 %	100 %	29	206	-1
Kuntayhtymät						
V-S sairaan- hoitopiirin ky	Turku	2,2 %	2,2 %	3 484	9 353	-83
V-S erityis- huoltopiirin ky	Paimio	3,01 %	3,01 %	38	424	5
Forssan seudun terveydenhuollon ky	Forssa	0,23 %	0,23 %	40	25	0
Lounais-Hämeen amm.koul.ky	Forssa	15,7 %	15,7 %	1 219	177	55
Salon Seudun koulutusky	Salo	1,54 %	1,54 %	264	180	9
Varsinais- Suomen Liitto	Turku	1,83 %	1,83 %	14	23	0

25) Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset

Saamisten erittely	2013		2012	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	163 847	0	120 668
Muut saamiset	1 831 000	0	2 231 000	0
Saamiset kuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset	0	13 458	0	8 573
Muut saamiset	0	20 246	0	41 934
Saamiset yhteensä	1 831 000	197 551	2 231 000	171 175

26) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Lyhytaikaiset siirtosaamiset	Konserni		Kaupunki	
	2013	2012	2013	2012
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	156			
Vakuutuskorvaukset	73 466			
Kelan korvaus työterveyshuollosta	61 770	62 181		
EU-tuet ja avustukset	3 861	23 153		
Lisälaskutus jäsenkunnilta	298 519			
Valtionosuussaamiset	9 293			
Muut tulojäämät	230 706	657 965	8 987	437 331
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	677 771	743 299	8 987	437 331

Taseen ulkopuoliset tilit

Someron Säästöpankissa ja Osuuspankissa on avattu koulujen nimellä olevia tilejä. Tileillä on rahaa yhteensä

	2013	2012
Someron Osuuspankki	864	963
Someron Säästöpankki	9 549	5 339
	10 413	6 302

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

28) Oman pääoman erittely

	Konserni		Kaupunki	
	2013	2012	2013	2012
Peruspääoma 1.1.	28 004	28 004	27 947	27 947
Lisäykset	0	0	0	0
Vähennykset	0	0	0	0
Peruspääoma 31.12.	28 004	28 004	27 947	27 947
Arvonkorotusrahasto 1.1.	51	36	0	0
Lisäykset	1	15	0	0
Vähennykset	0	0	0	0
Arvonkorotusrahasto 31.12.	52	51	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	3 041	3 098	0	0
Lisäykset	0	24	0	0
Vähennykset	-58	-81	0	0
Muut omat rahastot 31.12.	2 983	3 041	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	22 139	20 316	20 788	20 396
Siirto rahastoon	0	0	0	0
Edellisen tilikauden oikaisut	-3	0	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	22 346	22 139	20 788	20 396
Tilikauden ylijäämä 31.12.	2 788	231	2 514	392
<i>Oma pääoma yhteensä (1000 €)</i>	56 173	53 467	51 249	48 735

30) Pitkäaikaiset velat

Erittely veloista, jotka erääntyvät maksettavaksi myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua.

Vuoden 2013 tilinpäätöksessä olevat velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät 1.1.2019 tai sen jälkeen.

Pitkäaikaiset velat	2013	2012
	Lainat julkisyhteisöiltä	944 289
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 891 305	2 826 090
<i>Pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	4 835 594	3 899 503

Valtiokonttori tarkistaa Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti aravalainan vuosimaksua kunkin kalenterivuoden maaliskuun 1. päivästä lukien. Vuosimaksun tarkistus koskee kaikkia niitä lainoja, joiden ensimmäinen vuosimaksu on tullut voimaan 1.3.2000 tai aikaisemmin.

Pitkäaikaisen vuokra-asumisen perusparannuslainat ovat ns. vuosimaksulainoja, joilla ei ole etukäteen määrättyä kiinteää korko- ja lyhennyssuunnitelmaa. Tästä johtuen valtion lainojen lyhennykset on arvioitu.

32) Pakolliset varaukset

	Konserni		Kaupunki	
	2013	2012	2013	2012
Muut pakolliset varaukset	8 919	8 545		
Potilasvahinkovakuutusvastuu (ky)	364 016	286 669		
<i>Muut pakolliset varaukset yhteensä</i>	<i>372 936</i>	<i>295 213</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

33) Pitkä- ja lyhytaikaiset velat

	2013		2012	
	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset
Vieras pääoma				
Velat tytäryhteisöille Ostovelat	0	537 223	0	163 486
Velat kuntayhtymille Ostovelat		290 189		42 010
<i>Velat yhteensä</i>	<i>0</i>	<i>827 412</i>	<i>0</i>	<i>205 496</i>

36) Muut velat

Muiden pitkäaikaisten velkojen erittely	Konserni		Kaupunki	
	2013	2012	2013	2012
Muut velat				
Liittymismaksut (palautuskelpoiset)	123 510	1 193	0	0
Muut velat	1 199 709	1 200 151		
<i>Muut pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	<i>1 323 219</i>	<i>1 201 344</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

37) Siirtovelat

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2013	2012	2013	2012
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Korkojaksotus	40 510	84 773	26 596	29 476
Lomapalkkajaksotus	4 358 562	4 224 471	2 930 605	2 886 731
Työnantajan vakuutusmaksut	107 861	117 525	87 378	96 180
Muut menojäämät	433 547	640 227	5 595	2 544
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>4 940 480</i>	<i>5 066 996</i>	<i>3 050 174</i>	<i>3 014 930</i>

9.5. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot**40) Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin**

	Konserni		Kaupunki	
	2013	2012	2013	2012
Lainat julkisyhteisöiltä	589 970		0	0
Lainat rahoituslaitoksilta	116 250		0	0
<i>Annetut kiinnitykset yhteensä</i>	<i>706 220</i>		<i>0</i>	<i>0</i>

44) Leasingvastuut

Leasingvastuiden yhteismäärä	Konserni		Kaupunki	
	2013	2012	2013	2012
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	65 413	71 781	0	2 367
Myöhemmin maksettavat	49 656	52 192	0	0
<i>Leasingvastuut yhteensä</i>	<i>115 069</i>	<i>123 973</i>	<i>0</i>	<i>2 367</i>

45) Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Vastuusitoumukset	2013	2012
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta (jäljellä oleva pääoma)		
Kiinteistö Oy Somerasunnot	2 091 727	2 216 104
Kiinteistö Oy Someron Törmä	180 340	189 769
Takaukset muiden puolesta (jäljellä oleva pääoma)		
Loimi-Hämeen Jätehuolto	0	224 237
Someron Ratsastajat ry	90 126	97 183
As Oy Someron Aurinkopuisto	478 560	494 380
Someron Vanhaintuki	507 326	525 994
Somero-Seura ry	64 934	70 019
Annetut takaukset yhteensä 31.12.	3 413 013	3 817 686

46) Muut kunnan antamat vastuusitoumukset**Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.**

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2013	2012
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	40 215 689	34 622 007
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastoista 31.12.	26 971	24 459

47) Muut taloudelliset vastuut

	2013	2012
Arvonlisäveron palautusvastuu ⁽¹⁾	7 718 875	6 562 472
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu ⁽²⁾	668 800	668 800

1. AVL:n 33 §:n mukaan uudisrakentamis- tai perusparantamismenoista vähennyksenä tai palautuksena käsiteltävään arvonlisäveroon liittyy 1.1.2008 alkaen kymmenen vuoden oikaisuvelvollisuus, mikäli kiinteistön tai sen osan käyttötarkoitus muuttuu palautukseen tai vähennykseen oikeuttamattomaksi.
2. Perustamishankkeeseen saatua valtionosuutta vastaava suhteellinen osa hankintunomaisuuden käyvästä arvosta voidaan määrätä palautettavaksi valtiolle, jos hankittu omaisuus luovutetaan toiselle taikka jos toiminta lopetetaan tai omaisuuden käyttötarkoitusta muutetaan pysyvästi eikä omaisuutta käytetä muuhun valtionosuuteen oikeuttavaan toimintaan. Vastuu voimassa 15 vuotta.

9.6. Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot**48) Henkilöstön lukumäärä**

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2013	2012
Yleishallinto	18	16
Sosiaali- ja terveystoimi	324	329
Opetus- ja kulttuuritoimi	127	125
Yhdyskuntapalvelut	73	78
Yhteensä	542	548

49) Henkilöstökulut

Henkilöstökulut	2013	2012
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	25 840 017	25 738 133
Henkilöstökuluja aktivoitu taseeseen (inv.)	44 987	8 413
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>25 885 004</i>	<i>25 746 546</i>

50) Tilintarkastajan palkkiot

	2013	2012
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	8 500	7 705
Muut tilintarkastajalle kuuluvat tehtävät	2 227	2 037
<i>Palkkiot yhteensä</i>	<i>10 727</i>	<i>9 743</i>

Käytetyt kirjanpito kirjain ja tositelajit

Päiväkirja

Pääkirja

ALKUS

Alkusaldot

MRHYV

Hyvityskuitit/Proe

KASSA2

Kassatositteet

LMR

Myyntilaskut/Proe

KOMTOS

Käyttöomaisuustositteet

LEX

Myyntilaskut/excel

LKA

Myyntilaskut/Hellewi

LML

Myyntilaskut/yleisla

LPA

Myyntilaskut/päiväh.

LTK

Myyntilaskut/Effica

LVK

Viivästyskorot

LVV

Myyntilaskut/vanhat

MAMAKS

Manuaalimaksut

MATKAT

Matkalaskut/populus

MRAHA

Määrärahat

MUISTI

Muistiot

OMAKSM

Ostoreskontran maksu

OMAKSU

Ostoreskontran maksu

OSTOT

Ostolaskut

PALKAT

Palkat

PANKKI

Pankin tiliotteet

SOSTYÖ

Sosiaalityö/kp

VIITES

Viitesuoritukset

SIRON

Sisäiset laskut Rondo

KOKI

Vuokrareskontra

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Somero, 7. huhtikuuta 2014

KAUPUNGINHALLITUS

Kati Fonsell-Laurila
Puheenjohtaja

Tero Pirttilä
I varapuheenjohtaja

Antti Kotti
II varapuheenjohtaja

Matti Härkönen
jäsen

Ilkka Koivuniemi
jäsen

Jaana Kyyrä
jäsen

Riitta Lehtinen
jäsen

Markku Mäki-Teeri
jäsen

Taru Pöri
jäsen

Sami Suikkanen
kaupunginjohtaja

Edellä oleva tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitoavan mukaisesti. Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Somerolla, 20. toukokuuta 2014

Oy Audiator Ab, JHTT –yhteisö

Hannu Laurila
Tilintarkastaja JHTT